

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИ

БРОЈ
1253

2.1.1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГО

4

динара

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ДЕЛТА
99

Ripley

Веровати или не!

ЖЕЊЕ

У НЕКИМ КРАЈЕВИМА АЛБАНИЈЕ ИМАЈУ НОШЊУ ТЕШКУ И ПО 50 КИЛОГРАМА - ГОТОВО ДВОСТРУКО ВИШЕ ОД НАЈТЕЖИХ ОКЛОПА СРЕДЊОВЕКОВНИХ ВИТЕЗОВА.

КОРУ ОВОГ БАОБАБА

КРАЈ ЈЕЗЕРА ЊАСА (АФРИКА) ИЗВАЈАЛА ЈЕ ПРИРОДА.

ОВАЈ КУПСТИ ПУЖ

КОЈИ ЖИВИ У ВОДАМА ВЕЛИКОГ АУСТРАЛИЈСКОГ КОРАЛНОГ ГРЕБЕНА НЕ СМЕ СЕ УХВАТИТИ ЗА ЉУШТУРУ ЈЕР ПО СЕБИ ИМА МАЛЕ ОТРОВНЕ БОДЉЕ.

ЧОВЕК КОЈИ 52 ГОДИНЕ НИЈЕ НАПУСТИО БИБЛИОТЕКУ

ЖОЗЕ БАЗИЛ ВАН ПРАЕТ (1754-1837) БИБЛИОТЕКАР КРАЉЕВСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У ПАРИЗУ ВИШЕ ОД ПОЛА ВЕКА ЈЕО ЈЕ И СПАВАО У БИБЛИОТЕЦИ НЕ ИЗИШАВШИ ИЗ ЊЕ НИ ЈЕДАН ЈЕДИНИ ПУТ.

Ова Рајела

У ДОМУ (ФРАНЦУСКА) ЦЕЛА ЈЕ УКЛЕСАНА У ГРАНИТНОЈ СТЕНИ.

4 ОД 12 СЛУЖБЕНИКА

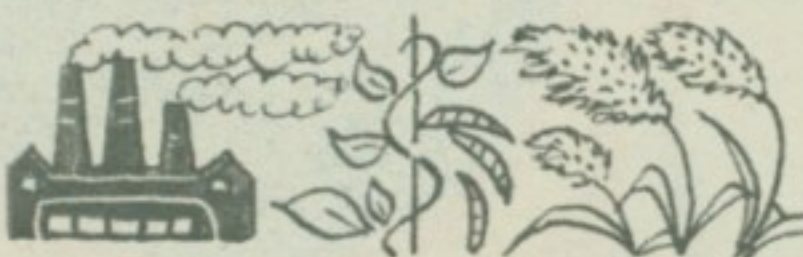
УДРУЖЕЊА РАТНИХ ВЕТЕРАНА У АНКОРИЉУ (АДАСКА) СЛАВЕ СВОЈ РОЂЕНДАН ИСТОГ ДАНА - 7. АПРИЛА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● прве новине на свету излазиле су у старој Кини око две хиљаде године пре наше ере. Биле су писане руком.

● канадски ботаничари су недавно проучавали дејство загађивања на неке биљке. Тако су дошли до закључка да боб, јечам и хељда боље успевају у градској загађеној средини.

● један кинески новинар је 1895. године у свом чланку овако описао бицикл: „То је мала гвоздена мазга која се води за уши а покреће се када се ногама удара у стомак“.

● на Мадагаскару, великом острву и независној држави у Индијском океану, постоји скоро четрдесет различитих врста лемура, необичних животиња са великим очима и рукама сличним као у мајмуна и...

људи. У неким покрајинама овог острва домороци ове животиње сматрају фантомима који доносе несрећу.

● другог јуна 1975. године све птице у кавезима у Сао Паолу у Бразилу угинуле су. Разлог: велика загађеност ваздуха. Овај град са седам милиона становника један је од најзагађенијих на свету.

● прве ручно плетене чарапе направио је Енглез Виљем Ли 1589. године. Већ 1611. године Ли је конструисао машину за плетење. Неки Колбер заинтересован овим, послао је своје људе да виде ову машину и године 1656. у једном париском предграђу исплетена је прва серија машинских чарапа.

● реч студент пореклом је из латинског језика и настала је од глагола стударе — изучавати, студирати. Међутим, тек у 14. веку у средњовековном латинском реч „студентес“ означава ученика универзитета.

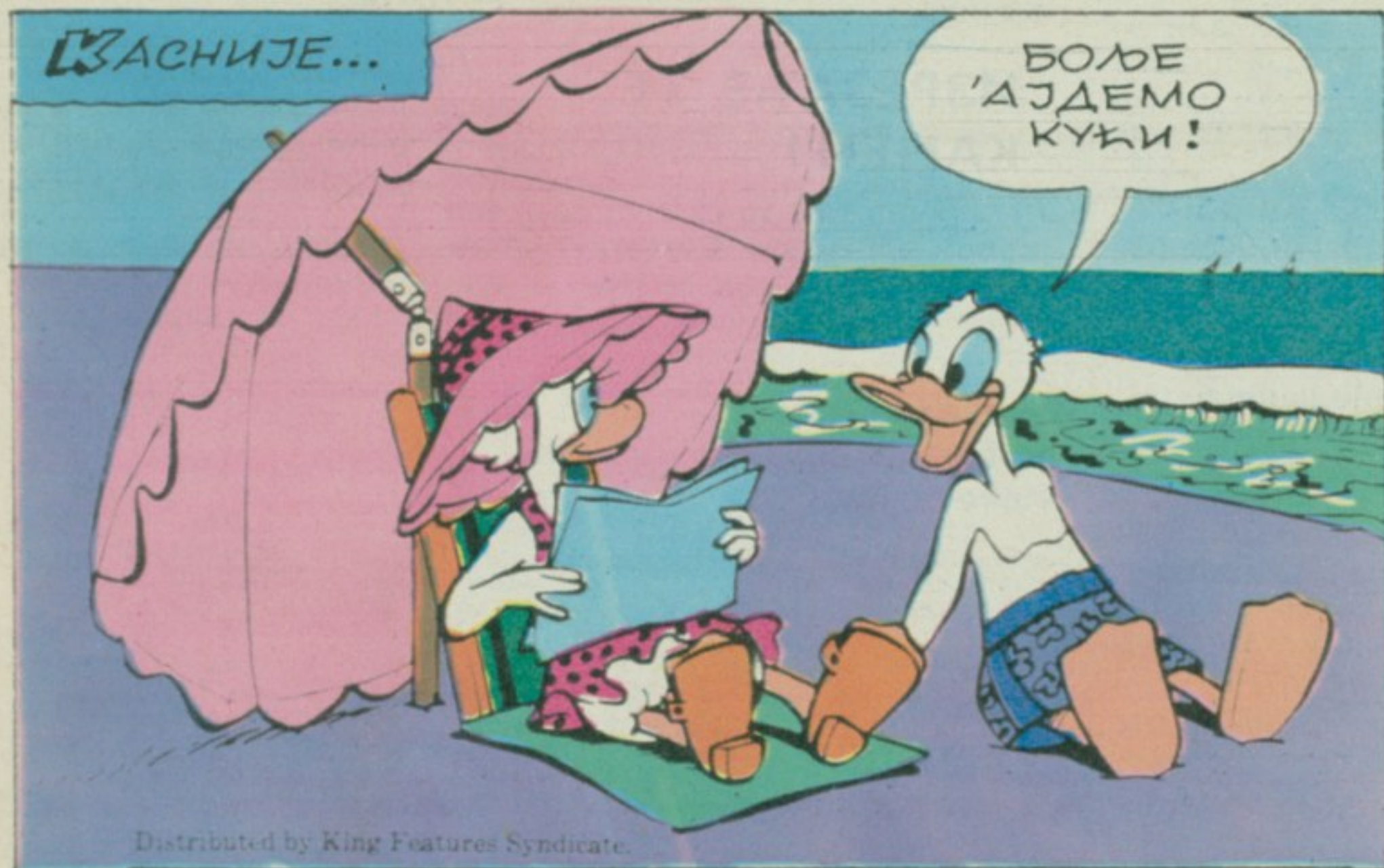

● прве чачкалице употребљавала су још давно семитска племена. Пре него што је чачкалице открила Европа, оне су већ биле познате у Кини и Индији.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

МЕХМЕД ТРБОЊА

Рођен је 1915. године у Мостару. До почетка ослободилачког рата био је обућарски радник. Рано је приступио напредном омладинском покрету и учествовао у свим акцијама мостарске партизанске организације. Одмах после доласка Немаца укључио се интензивно у припремање устанка. Извео је низ веома смелих акција за прикупљање оружја и муниције.

Трбоња је био један од првих бораца познатог Мостарског батаљона. Безбројне су акције из којих се почела испредати легенда о неустрашивом Мехи Трбоњи и његовим друговима.

Иако тешко рањен у Петој непријатељској офанзиви он као командир чете Десете херцеговачке бригаде учествује у завршним борбама за ослобођење. Радио је неко време у Секретаријату за унутрашње послове, а онда отишао у пензију — као резервни напетан ЈНА.

ти, а то је истовремено, преко Гацка, био најбољи пут за Херцеговину. Већ смо били високо у страни, испод некаквих литица и требало је ко зна колико још да се пентрамо.

Рањеници су се кретали с напором. Многи су заостајали.

После дужег хода, узнемирен, застадох да сачекам колону која је ишла иза мене. У њој је био Геран. Док је пролазио поред мене поглед ми случајно паде на његове ноге. Био је опет бос!

— Где су ти гојзерице?! — упитах.

— Бацио сам их, тешке су. Гледам га и ипак ми није јасно какав је то борац, човек, као да је изван себе, одсутан и духом и телом.

— Остави то брашно и иди по ципеле — кажем му. — Где ћеш по херцеговач-

ИЗРЕЗАЋЕ ТЕ КАМЕН!

Одлучио сам да са својом групом пођем уз Сутјеску, веровао сам да нам се Немци на тој страни неће нада-

Изненадио сам се: био је без пушке и бос!

био и заузео Милинкладе и Хрчавку. За нас рањенике уследио је покрет.

На једном пропланку изнад Тјентишта у групи бораца приметих једног у белој долами. Био је бос, само у чарапама и, колико се осећам, и панталоне су му биле беле. Ишао је према мени полако, испијена лица и мршав, али с неким чудним живим погледом због којег сам и обратио пажњу на њега.

ВРЕЋИЦА БРАШНА

Пошто виде да ми се остали обраћају, да издајем наређења, тај више него необичан партизан приђе ми и рече:

— Ја сам Горан Ковачић, члан политодела Пете црногорске.

Рекао ми је још нешто, али се више не сећам. Био сам исцрпљен и једва сам се држао на ногама, па му љутито одговорих:

— Нема више ни „полит“ ни икаквих других одеа, сад смо сви борци. Где ти је пушка?

— Немам је — рече мирно.

— Ево ти пушка — рекох и пружих му ону којом сам сам се поштапао.

Горан узео пушку оклевајући, као нешто што му је непотребно.

— Где су ти ципеле?

— Немам — одговори опет тихо, као да то није важно.

— Ево ти ципеле — готово се сажалих и пружих му

швапске гојзерице које сам нашао уз пут.

Горан узео ципеле, али опет ничим не показујући никакву радост, као да сам му дао нешто што је терет. То ме наљути:

— Ти си одмрзан. Био си у политоделу па ти неће бити тешко да понесеш мало терета. Ево ти ова врећица брашна и добро је припази.

Нешто раније наишли смо били на цак брашна — у борби, у оном хаосу експлозија и митраљеских рафала нека наша јединица изгубила је коњче с брашном и ја сам га поделио борцима као изванредну драгоценост.

Геран се мало намршти, али без речи узео преосталу врећицу брашна. После то-

ЧОВЕК У БЕЛОЈ ДОЛАМИ

У оном страшном метежу на Сутјесци његово држање ме је збуњивало и љутило. Схватио сам много касније, после рата, ко је Иван Горан Ковачић.

Последњег дана пробоја на Сутјесци ишао сам у колони рањеника, у склопу Савине дивизије. Исцрпљени, застали смо на једном превоју Тјентишта. Био је то предах пре него што ће бригада кренути у последњи јуриш.

Био сам немоћан. Рањен, дан раније избачен сам из строја и још нисам могао да се навикнем на свој нови положај. Готово љут што вишта не могу да учиним ни да изменим, склонио сам се за једну букву и чекао. Недалеко од мене прошао је Сава Ковачевић са члановима оперативног штаба. Журили су и нешто уз пут расправљали не обзирући се на нас рањенике.

— Па, куда ће? Удариће на немачке „глике“! — рекох пун сумње другу до себе. Јер, непријатељ нас је стегао у непробојан обруч.

Изнад нас се у то зачу паклена митраљеска паљба а мало затим дође и вест: Потинуо Сава!

Примили смо то као одузимање сваке наде за живот.

Борба се ипак наставила. Цео дан протекао је у прегоњењу сад напред сад назад, а онда се један батаљон у неустрашивом залету про-

ком кршу бос, изрезаће те камен!

Погледао ме је и осмехнуо се. Затим се без речи вратио по ципеле.

Пентрали смо се мучно, ћутке, читаву ноћ, кроз шикаре и беспућа. Нисам веровао да туда човек може проћи. Понекад сам се осврнуо да видим јесу ли сви на окупу.

УЗАЛУД ТРАГАМО

Негде пред зору, на литицама преко пута села Изгора, нагазисмо на телефонске жице.

— Швабе! — викнух и људи погледаше. Убрзо се зачу лавез пасе. Испред нас, према селу, налазила се немачка заседа. Дао сам знак за повлачење.

Идући назад, у некакву шуму, открили смо у близини поточић. Целу ноћ морала нас је жеђ и сад смо по цену живота пошли да је утолимо. После гутљаја хладне воде која нас је окрепила осетили смо неподношљиву глад. Схватио сам да нећемо моћи даље ако се нечим не поткрепимо па сам наредио да се сваком да по шака брашна које смо мешали с водом и јели. Био је то наш први прави предах откако смо кренули. Пребројавао сам израњављене и исцрпљене људе, било их је двадесетак.

Око нас су, и спреда и отпозади, у кратким размацима шеткали немачки митраљезци, оглашавале се пушке, а ту и тамо, као упозорење, чули се неразумљиви швапски узвици. Нисам смео дозволити да ме закупе црне мисли. Одабрао сам неколико обраца, оних у којима је још било снаге, и уз један пропланак Зеленогоре пошао са њима у извиђање. Једино је још туда било могуће проћи. шуњали смо се неко време кад се одједном зачу:

— Халт! Халт!

Да прихватимо борбу, није вредело. Сатрли би нас. Вратили смо се брзо, без икакве наде. Међу друговима које смо оставили крај потока неких више није било.

— Где је онај? — питам раздражен.

— Који? — окрећу се другови.

— Онај у белом.

Нико није знао да ми каже куд се део Горан. Сазнао сам једино да се распитвао за своје другове Симу Милошевића и Веселина Маслешу који су у оном метежу заостали негде на Сутјесци.

После безуспешног трагања за Гораном наставили смо пут. За два дана стигли смо у Мостар, у избављење.

У селу Врбица, недалеко од Сутјеске, неколико дана касније четници су ухватили и убили Симу Милошевића и Горана Ковачића.

После рата прочитао сам „Јаму“, потресну поему Ивана Горана Ковачића. Тек тада сам разумео овог необичног бораца у белој долаи.

ШЕСТОРИЦА С МУНИЦИЈОМ

Дигли смо из италијанског складишта око двадесет и три хиљаде метака, сандук бомби и седам пушака. Али требало је све то и изнети из Мостара!

Моју групу, увек исте другове од којих се нисам одвајао ни у једној акцији (Хасан Захировић, Рифат Фрењо, Мустафа Ђемаловић, Младен Балорда и Ахмет Пруфул), позвахе једног дана, фебруара 1942, у Штаб одреда.

— Идите у Мостар — рече командант Ненад Васић. — Повежите се с партијском организацијом и набавите муницију по сваку цену. Само, без буке...

Са Борачког језера пошли смо преко брда, упречно. Кретали смо се слободном територијом и све до Мостара није било опасности. Партизанска стража налазила се тих дана на улазу у Мостар, у селу Добрч, сат хода од центра града.

У први мрак стигли смо у нашу стару базу, изнад италијанске мензе. Били смо ћутљиви и забринут и јер нам је овог пута задатак био кудикамо тежи: усташе и Италијани постали су опрезнији а магацини с муницијом добро чувани.

Као што смо очекивали, следећег јутра стигао је Караца, који је радио у италијанском магацину оружја. Он нам је испричао све што је било потребно да сазнамо о магацину.

У истој кући, у подруму испод италијанске мензе, налазила се радионица „Тотових“ аутомобила. И ту смо имали свог човека — Омера Чиберу Бега. Позвали смо га и затражили да нам припреми један камион на који ће прикачити таблицу „проба“. Тотови камиони превозили су вредне заплењене ствари за Немачку. Италијани, усташе, па чак и Немци нису смели да их заустављају. На то смо и рачунали.

Шињели на конојцу

По муницију смо кренули путем којим смо раније већ два пута пролазили: преко крова складишта, па кроз магацин за одела а онда двориштем.

Кад смо излазили из магацина за одела, у мраку, угледали смо стражара. Један од другова требало је да га ликвидира, али искрсло је нешто непредвиђено: између стражара и нас налазио се конопац преко кога су висили шињели.

— Чекај — рекох тихо другу плашећи се да не направимо гужву. У том тренутку, као да га је неко наговорио, стражар се окрену и изађе на капију. То му је спасло живот а нама ослободило пролаз.

Кад је изненада грмнула Рифатова пушка, Италијани су били на неколико корана од нас.

Велики катанац на вратима складишта отворили смо дуплика-том кључа. Ускочили смо унутра и хитро почели да купимо муницију док је један друг напољу пазио на стражара. Овај се није појављивао па смо мирно, враћајући се истим путем, понели драгоцени плен у базу.

Те ноћи узели смо око двадесет и три хиљаде метака, сандук бомби и седам пушака. Али, акција још није била готова.

Рикну пушка

Део муниције наменили смо херцеговачком одреду. Зато смо убрзо после изласка из магацина пошли са неколико сандука на гробље где је требало да нас чека „делегација“. Мали Рифат Фрењо (било му је тада седамнаест година), носио је у руци пушку која је, по нашој процени, била неисправна. Управо кад смо хтели да претрчимо цесту, наишла је италијанска патрола и ми се склонисмо иза ограде. Али Фрењо поче нешто да

барата око пушке и она одједном опали — рикну! Ми се следисмо.

Италијани су у том тренутку били неких четири-пет метара испред нас. Сетих се команданта и његовог упозорења да не правимо гужву. Готово је, помислих, и с муницијом и с нама!

Као да се ништа није догодило, Италијани су ишли својим путем. Нису се чак ни осврнули, од страха ваљда.

За сваки случај

Мало касније пронашли смо „делегацију“ херцеговачког одреда и предали јој сандуке муниције. Вратили смо се затим у базу, на спавање. Следећег дана требало је да муницију изнесемо из града. Једва смо ишчекали 14 часова

када се завршавао радни дан у „Тотовој“ радионици. Радници су се разишли кућама и ми опрезно сиђосмо у двориште где нас је чекао камион. Стрепео сам хоћемо ли успети. Само да нас нико не опази, да не посумња.

Са сандуцима у којима је била муниција убацивали смо у камион и неке друге ствари, најбрже што смо могли. За само неколико минута све је било готово. Омер Чибер сео је за волан, ја до њега а остали се попели на камион, под циранду. Кренули смо полако, као да нам се никуда не жури.

Ћутали смо напети и нестрпљиви. Људи су нам се склањали с пута, бацали су на нас презриве погледе.

Без журбе смо прошли и кроз центар града док је око нас врвело од Италијана, Немаца и усташа. Гледао сам их и у себи се смешкао. За сваки случај држао сам спремну машинку.

Нестанак камиона још није био откривен и нико нас није заустављао.

(Из књиге „Живе легенде“
Војислава Лубарде) 5

ОДЛИКОВАЊА НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ(3)

Начин ношења ордена и медаља СФРЈ прецизиран је Статутима. Статути ордена и медаља који данас важе, донети су 20. децембра 1973. године.

Уз опис ордена речено је да ли се носе на левој или десној страни груди, а треба знати и то да се при ношењу више ордена и медаља мора водити рачуна о томе да њихово место на грудима буде у складу с њиховим рангом: старији орден је увек изнад млађег, а ако су у истом реду — ближе средини груди. Ако су то одликовања која се носе о траци, ордени имају првенство над медаљама, а старије одликовање се поставља ближе средини груди. Код ордена који се носе око врата уобичајено је да се у исто време носи више од два ордена, а веома је неуобичајено носити више од једне ленте у исто време. Ордени СФРЈ имају првенство над орденима других држава, осим у свечаним приликама када присуствују стране личности којима се жели указати највиша почаст: тада ордени земље из које је дотична личност заузимају почасно место. Ниједан држављанин СФРЈ не може примити ни носити стране одликовање ако није за то добио сагласност Савезног извршног већа или органа које Веће за то овласти.

ОРДЕН НАРОДНЕ АРМИЈЕ СА ЗЛАТНОМ ЗВЕЗДОМ. Овај орден заузима двадесет и друго место у рангу ордена СФРЈ, а установљен је 29. децембра 1951. Додељује се за заслуге у изградњи и јачању оружаних снага СФРЈ или за нарочите успехе у руковођењу јединицама оружаних снага СФРЈ, њиховом учвршћивању и оспособљавању за одбрану независности земље. Од Ордена Народне армије са лавровим венцем разликује се по томе што је зелено емајлирани венац изостављен, а прстен око медаљона измењен. До краја 1973. године додељено је укупно 4.190 Ордена Народне армије са златном звездом. Носи се на десној страни груди.

ОРДЕН РЕПУБЛИКЕ СА СРЕБРНИМ ВЕНЦЕМ. Друга класа нашег најмлађег ордена додељује се за заслуге како су формулисане за Орден Републике са златним венцем, а носи се на десној страни груди. Разликује се од претходне класе по томе што су рубини замењени црвеним емајлом, злато сребром, а дијаманти су изостављени. Врпца је диференцирана сребрним медаљоном са државним грбом. Орден је установљен 2. јула 1960. године.

(Објављивање ове серије омогућила је Канцеларија ордена Председништва СФРЈ. Она је редакцији „Политикиног забавника“ ставила на располагање и све материјале у вези с њима).
СВИ ОРДЕНИ КОЈЕ ОБЈАВЉУЈЕМО ДАТИ СУ У ПРИРОДНОЈ ВЕЛИЧИНИ

ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗАСТАВЕ СА ЗЛАТНИМ ВЕНЦЕМ. Деведнаести у рангу ордена СФРЈ, Орден југословенске заставе са златним венцем, установљен 26. новембра 1947, додељује се за заслуге на пољу јачања пријатељства и сарадње између наше и других земаља, као и за нарочите заслуге у развијању свести грађана у борби за независност. Састоји се од орденског знака, који се носи о траци око врата, и орденске звезде која се носи на левој страни груди. Аверс (лице) орденског знака садржи развијену заставу СФРЈ као централни мотив, а реверс (наличје) државни грб. Врпца је диференцирана минијатурном звездом. До 1. јануара 1974. године овај орден добило је 876 лица, међу којима и многи уметници.

ОРДЕН ЗА ХРАБРОСТ. Двадесет трећи у рангу ордена СФРЈ, установљен 15. августа 1943, један је од најстаријих ордена нове Југославије. Дело је Ђорђа Андрејевића Куна и носи мотиве првог партизанског оружја: пушку, секиру, косу, али и маслинову гранчицу као весника мира. Орден за храброст додељује се припадницима оружаних снага СФРЈ који су у борби против непријатеља извршили дела у којима је дошла до снажног изражаја њихова лична храброст или који су се на бојном пољу нарочито истакли личном храброшћу. За таква се дела овај орден додељује и грађанским лицима. Од 1973. године закон дозвољава да се Орден за храброст додељује и појединцима који у изузетно опасним ситуацијама, спасавајући људске животе или материјална добра, испоље изузетну личну храброст и самопрегор. Орден за храброст се носи о петокракој траци на левој страни груди.

ЗА ЗА

ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗВЕЗДЕ НА ОГРЛИЦИ. Двадесет четврти по рангу орден СФРЈ, установљен 1. фебруара 1954, идентичан је по облику Ордену југословенске звезде са златним венцем, али нема звезде на грудима. По димензијама, овај је орден нешто мањи. Додељује се за изузетне заслуге у разви-

СЛУГЕ У РАТУ И МИРУ

ОРДЕН ЗАСЛУГА ЗА НАРОД СА СРЕБРНИМ ЗРАЦИМА. Орден заслуга за народ са сребрним зрацима, установљен 9. јуна 1945, двадесети је по рангу орден СФРЈ. Аутор нацрта за овај орден је Ђорђе Андрејевић Кун. Додељује се за заслуге стечене у борби против непријатеља, за ослобођење земље, за заслуге у изградњи социјализма и социјалистичких самоуправних односа, за организовање и учвршћивање општенародне одбране, безбедности и независности земље, као и за заслуге у области науке, привреде и културе. За разлику од Ордена заслуге за народ са златном звездом, чија је врпца црвена с једном плавом пругом, овај орден има две плаве пруге у црвеној основи. Носи се на десној страни груди.

ОРДЕН БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА СА СРЕБРНИМ ВЕНЦЕМ. Установљен је 9. јуна 1945. године. Орден братства и јединства установљен је, у ствари, још 1943. године, али без класе. Две године касније сва лица одликована овим орденом призната су за носиоце I класе, а основана је и II класа. По извршеној замени редног броја класе симболом, II класа је добила име Орден братства и јединства са сребрним венцем. А њен ранг међу орденима СФРЈ је двадесет први! Носи се на десној страни груди.

јању међународних односа између СФРЈ и других земаља и за развијање пријатељских односа и мирољубиве сарадње између наше и других земаља. Врпца је диференцирана сребрном минијатуром. До 1. јануара 1974. године било је додељено 129 Ордена југословенске звезде на огрлици.

ОРДЕН РАДА СА ЗЛАТНИМ ВЕНЦЕМ. Орден рада са златним венцем је двадесет пети по рангу орден СФРЈ, установљен 1. маја 1945. Ликови радника и раднице са цветом у руци, постављени су на подлози зупчаника, а у врху је отворена књига и срп и чекић. Као код Ордена рада са црвеном заставом, који је I класа овог ордена, основ за доделу су изузетне заслуге и успеси у привреди и рад од посебног значаја за напредак земље у осталим друштвеним делатностима. До краја 1973. године додељено је укупно 16.496 Ордена рада са златним венцем који се носи на десној страни груди.

ОРДЕН ЗА ВОЈНЕ ЗАСЛУГЕ СА ЗЛАТНИМ МАЧЕМ. Двадесет шести у рангу ордена СФРЈ, установљен 29. децембра 1951, додељује се за заслуге на пољу јачања оружаних снага, старешинских врлина и организационих способности, као што је наведено код I класе овог ордена — Ордена за војне заслуге са великом звездом. Овај орден се носи на десној страни груди.

Текст: Д. Ацовић; Снимци: Ј. Патрновић
НАСТАВАК У ИДУЋЕМ БРОЈУ

Прво што сам зачуо било је потмуло карцкање горе, на плафону наше бараке. А онда се распукла дрвена таваница, па зидови. У топлу и полумрачну собу улетео је снег. Нису то биле пахуљице или грудве, већ читаво брдо снега, бела лавина, хладна и — смртоносна.

Рекао сам — бежимо! Заправо, само сам помислио то да кажем јер је све у мени одједном стало: крв, мисао, покрети су ми се укочили. Осетио сам туп ударац по глави, а онда бол, цело тело ми је забридело. Преде су пале на мене, притискале су ме све више. Остао сам да лежим згргчен између кревета, дебелих борових дасака од којих је била направљена барака и тела мојих другова који су само неколико тренутака раније били тако весели. А сада, снег нас је прекривао. Нисам могао да се померим, ни да дишем. Зар тако изгледа мој крај. Тутњало је небо и земља.

Изненада је наступила тишина. престао сам да схватам звуке. Само мрак, непрозиран, густ и ја у њему, сам, чак и без уздаха.

Не знам колико сам дуго остао непомичан, као да сам се плашио да ће се при најмањем покрету

ЛАВИНА ПОД ШАРОМ

ЦЕЛУ НОЋ И ЦЕО ДАН ПОД СНЕГОМ, ПРИТИСНУТ ДАСКАМА И ГРЕДАМА БАРАКЕ КОЈА СЕ СРУШИЛА, ШЕСНАЕСТОГОДИШЊИ СМАЈО ЧАШИЋ МИСЛИО ЈЕ САМО ЈЕДНО: ДА ЛИ МУ ЈЕ БРАТ ЕЛМАС—ЖИВ!

Нису то биле пахуљице или грудве већ бело смртоносно брдо.

све поновити. Ипак, почео сам да пипам око себе. Наједном сам се укочио: напипао сам нечије лице, нос, очи... Ко ли је то, Марко. Милорад или мој брат Елмас! А да ли је жив? Тупо!

ДАЛЕКО ОД КУЋЕ

Месец дана раније Елмас и ја решили смо да кренемо под Шар-плашину, у клисуру реке Радике где је на Мавровском језеру прављена хидроцентрала. Отац је наци одлуку тешко прихватио иако је знао да толику децу не може сам да храни.

— Чувај Смају! Он је још млад, може направити какву глупост — рекао је Елмасу који је имао 26

година. — Од сада си му отац и мајка.

Прикривао сам сузе док смо одлазили. Имао сам само шеснаест година и никад раније нисам напуштао кућу. А сада сам се упutio далеко од ње да постанем „свој човек“.

Сместили смо се у бараке које су се налазиле у самом подножју Шаре. Пошто сам у групи био најмлађи, пријатељи са којима сам кренуо из свог села Изрока нису ми дозвољавали да радим тешке послове, већ су ме одредили да помажем магационеру.

У почетку, уживао сам у снегу који је непрестано падао. А онда сам почео да га се плашим. Снежни наноси су постали толико велики да су понеде достигали и три метра висине. Свако вече пред спавање моји другови су у шали плашили један другог, говорили да не причамо гласно јер можемо да покренемо лавину.

Предвече, кад би се сви вратили са прадилишта, у малој бараци грејали смо прамзле руке и сушили одећу изнад пећи бубњаре, певали смо, препричавали раније доживљаје, смејали се. Били смо тако млади. Чини ми се да смо те вечери, 11. фебруара 1956. године, били највеселији.

НЕМАН СЕ ПРИШУЊАЛА

Пре него што смо пошлели на спавање мој брат и ја смо се сместили у кревет и по ко зна који пут наглас читали писма која смо добијали од многобројних рођака, пријатеља и девојака. Елмас је седео преко пута, подвинуо је ноге испод кревета, наслонио се на је-

дну шаку и гледао ме. Повремено сам подизао поглед са писама, значајно му се осмехивао или му намахивао када је отац невештим рукописом описивао како им је у кући празно без нас двојице, и онда када ми је девојка написала да ми је послала џемпер који је сама исплела.

Уто се зачуло пуцкетање, у почетку пригушено, налик на стегњање. Дрво се опирало снегу који се као нека опрсна немам кроз мрак и хладноћу пришћуњала нашој бараци и навалила се на њу. Две крајности, две стварности: унутра ми — топли и живи, на-

пољу лавина — хладна и подла. Провалила је у брвнару.

Када ме је треснула са кревета осетио сам ужасан страх који ме је потпуно паралисао. Као да ме је опрсна преса притисла преко груди. Покушао сам да померим ноге, можда сам то и учинио али покрет нисам осетио. А зашто се успиште мрдам када сам ко зна колико метара испод снега, сам самцијат, слаб и изломљен. И чему се надам!

НЕ ДАЈ МЕ!

Онда сам се сетио Елмаса. Пре несреће седео је непун метар од мене. Увек је био тако снажан, храбар, присебан. Зажмурио сам, пожелео сам мрак иако је био око мене. Видео сам га како отреса иње са себе, извлачи се из брвнаре, трчи уз снежне дине, саплиће се, пада, устаје... Позваће спасиоце, знам ја њега!

У шупљини коју су у снегу направиле топла људска тела изненада, поред мене, неко је уздахнуо. Не, био је то ропак. Последњом снагом успео сам да испружим руку. Напипао сам прво џемпер, осетио сам прубу сељачку вуну, па широку ранфлу изнад чланка, рукав је био поцепан на лакту. Елмас је имао исти такав, мора да га је позајмио Кирилу. А рука овог човека, као и његово лице које сам последње дотаклао били су тако хладни. По ком сам га препознао...

Све сам схватио, тада. Проклињао сам себе што сам пружио руку. Желео сам да је вратим и протрљам очи, па да вриштим, плачем и бусам белизну која чак није могла ни да блешти у том мраку. Како ћу оцу изаћи на очи! Престало је да ми буде хладно, бол ме више није болео, срце ми више није куцало... а ја сам ипак живео и сузио у снежној пројаци. Кад ли ће нестати тог ваздуха! Дубље сам га удицао све док нисам почео да губим свест.

● ● ●

Пробудио сам се у болници у Гостивару. Спасилачке екипе и војска данима су се пробијали до Мавровског језера, Стрезимира и Тсрбешког моста где је готово истовремено дошло до одрона снега.

Тек ту сам сазнао да сам једини од шеснаесторице, колико нас је било у бараци, преживео несрећу.

Б. Јеремич

(Хонорар за ову рубрику у износу од 300 динара припада Здравку Шурлану, Маљенска 6, Београд, који нам је послао информацију).

СУЛЕЈМАН ВЕЛИЧАНСТВЕНИ

Пошто је 1520. године збацио са престола свога оца Селима I, Сулејман II Величанствени (1494—1566) почиње дуготрајну борбу за моћ Османлије. Схвативши значај Европе и Средоземља Сулејман почиње да се припрема за освајање тих подручја. У свом првом походу 1521. заузео је тврђаву Купиник, код данашњег села Купинова у Срему, опустошио источни Срем и после двомесечне опсаде ушао у Београд, кључну тврђаву за продирање у средњу Европу.

Створивши у то време бројно највећу војску, Сулејман је 1526. продро у јужну Мађарску и у бици код Мохача нанео Мађарима одлучујући пораз. По повратку из Турске, где је угушио једну побуну, 1529. кренуо је преко Босне, опустошио Лик, Крбаву, освојио Јајце и Обрсвац, проширио државу освајањем Крима, Триполиса, Туниса, Алжира, Молдавије и Бесарабије и стигао под зидине Беча, али био је одбијен. Умро је за време опсаде града Сигета 1566. године при трећем походу на Беч.

3 а време дуготрајне владавине Сулејмана II Величанственог моћ Османлије досеже свој врхунац, а држава највеће територијално распрострањење. Сулејман се осим ратовима и освајањем бави и спровођењем реформи у законодавству, култури и просвети. Донео је низ закона којима је регулисао права и однос између

сељака и феудалаца. Ојачао је централну власт и смањио привилегије хришћана чиме се број оних који су прешли у ислам повећао. Политичка и економска моћ турске државе допринели развоју уметности и књижевности а Цариград постаје културни центар ислама. И сам Сулејман писао је стихове под псеудонимом Мухиби.

ТАКО СУ ПОЧЕЛИ...

пај-

Сцена из првог Чаплиновог дугометражног филма «Малишан», снимљеног 1921. године.

Стајао сам иза кулиса када је мајци „препукао“ глас и претворио се у шапат. Публика је почела да се смеје, да пева у фалсету и мауче. Све је било мутно и неодређено. Нисам, заправо, схватао шта се догађа.

Бука је и даље расла и мајка је морала да се повуче иза кулиса. Била је веома узбуђена и почела је да се свађа с менаџером. Он се неочекивано окренуо према мени.

— Ти би могао да замениш мајку на сцени! — уз-

викнуо је. Вероватно се сетио како ме је једном видео да наступам пред кућним пријатељима.

НИЈЕ ИГРА

У свеопштој гужви менаџер ме је зграбио за руку и после неколико речи објашњења које је упутно публици оставио ме самог на сцени. И тако, пред блештавим светлима и лицима која су се губила у диму почео сам да певам.

Нисам отпевао ни пола песме кад је са свих страна

према бини заплуштао новац. То ме је изненадило па сам прекинуо певање.

— Прво да покупим новац а онда ћу наставити — објаснио сам публици. То је изазвало буру смеха.

Тада се појавио менаџер с марамицом у руци, да ми помогне.

— Он хоће да узме новац за себе — рекао сам уплашено. Публика је почела још гласније да се смеје, поготово кад сам потрчао за менаџером док је напуштао бину. Вратио сам се кад сам видео да је предао новац мајци.

Сада ми је било већ лакше, осећао сам се сасвим пријатно, разговарао с публиком, играо и изводио имитације. Трудио сам се да опонашам мајку док изводи ирски марш. И кад је дошло до рефрена, одједном сам је видео у оном ксбном тренутку кад јој је „препукао“ глас. Успео сам и то да изведем.

ОДБАЧЕН ОД СВИХ

Изненадила ме је публика која је све сво примила као припремљену игру. Клицање и смех допирали су са свих страна, новац је и даље падао на бину. Када је мајка изашла пред кулисе да ме одведе, њена појава изазвала је буран аплауз. Био је то мој први наступ и — мајчин последњи. Имао сам тада пет година.

Те, 1892, године моја мајка, мала варијетска глумица Лили Харли, мој четири године старији полубрат Сидни и ја становали смо у једној изнајмљеној згради у предграђу Лондона. Мој отац, глумац у малим шаљивим комадима, живео је одвојено од нас и ретко нам слао новац. Издржавали смо се од мајчиних повремених хонорара.

Док се оца сећам само као мирног, замишљеног човека тамних очију кога су ценили као уметника и који је умро млад, у 37. години, од тровања алкохолом, мајку дубро памтим. Имала је у себи ирске и циганске крви и била је лепа жена светле пути, љубичастоплавих очију, дуге светлосмеђе косе. Од тешког живота пунг брига, убрзо после мог глумачког дебија, нашла се у болници

ЧУДОТВО

ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНЕ ПРЕДСТАВЕ МАЈЦИ ПЕТОГОДИШЊЕГ ЧАРЛСА СПЕНСЕРА ЧАПЛИНА »ПРЕПУКАО« ЈЕ ГЛАС. ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ ОН ЈЕ, САМ И ИЗГУБЉЕН, СТАЈАО ПРЕД ПУБЛИКОМ КОЈА ЈЕ МАУКАЛА И СМЕЈАЛА СЕ.

Један од највећих филмских уметника да нашихице Чарли Чаплин у време над је, напустивши путујуће цирнусе у Енглесној, отпочео наријеру у САД.

а Сидни и ја у сиротишту. Било ми је тада непуних шест година и осећао сам се одбачен од свих.

Мајци је понекад бивало боље па је излазила из болнице и у лондонским предграђима изнајмљивала собе где смо опет били заједно.

МАЧКА ГОСПОЋИЦЕ ПРИСИЛЕ

Једном, тек што сам пошао у школу, мајка ми је из неких новина преписала шаљиву рецитацију „Мачка госпођице Присиле“ коју сам одмах научио напаша време одмора, рецитовао једном другу, чуо ме је учитељ. Тражио је да одржим песму поново, али пред целим разредом. Не знам зашто, сви су пуцали од смеха.

Учитељ ме је следећег дана, на моје велико изненађење, повео од разреда до разреда и у сваком сам поново рецитовао „Мачку госпођице Присиле“. Сви су се смејали и плескали ми. Био је то мој први додир са славом. Школа ми је постала занимљивија.

Нешто касније, кад ми је било осам година, добио сам место у глумачкој трупи „Осам ланкаштерских момака“. Мајка је тада била у болници па сам неколико месеци путовао с овом трупом по варошицама и на

малим позорницама певао и играо, изводио све што сам умео.

А онда, пред мој десети рођендан, мајка се вратила кући, али је још била болесна. Сећам се колико смо били гладни. Зарађивао је само Сидни разносећи телеграме.

Кад је мајка ускоро поново отишла у болницу, Сидни је нашао посао на

Негде у планинама Чехословачке давно, врло давно, налазио се замак властелина Слагоса Карасека. Властелин је имао два сина близанца — Вацлава и Јаромира. Кад су дорасли до коња, отац их је учио да јашу и лсве и обојица су убрзо постали добри јахачи и ловци.

Године су пролазиле и близанци су израстали у статисте момке. Дошло је време и за женидбу. Вацлав се оженио Миленом Карасковом, ведром и лепом као сунчано јутро, лица белог као снег.

У великој, свечаној дворани замка Карасек на једном зиду је висио портрет плавооке Милене, а на супротном у пешчару израђен барелеф Вацлава како језди на Јитки, прекрасној кобили пепељасте длаке, коју је јахао Вацлав кад би пошао у лов са својим братом Јаромиром.

Једнога дана, каже легенда, као и обично заједно су пошли у лов Вацлав и Јаромир.

Јаромир се вратио сам... Вратила се и Јитка, ознена и бела од пене и ушла у своју преграду у штали. Није дотакла ни зсби ни воде и утинула је после неколико дана, од туге за својим господарем.

И Милене је дуго лежала, лебдела између жигота и смрти, а кад се оправила, заувек је ишчекао њен осмех.

ЗВУК РОГА

Онога дана када се Вацлав није вратио из лова послуга у замку са страхом је пролазила великом деораном: са барелефа нестало

РНИ СМЕШАК

неком броду а ја сам остао сам. Продавао сам новине, радио у штампарији, дувао стакло, израђивао играчке и још много тога, само да не бих отишао у сиротиште. И нисам губио из вида свој коначан циљ: да постанем глумац. Стално сам мислио на то.

МАЛА СКИТНИЦА ШАРЛО

Срећа ми се једног дана поново осмехнула.

Обукао сам се најбоље што сам могао и отишао у једну глумачку агенцију.

— Колико ти је година? — упитали су ме.

— Четрнаест! — рекао сам иако још нисам био напунио дванаест.

Случај је хтео да је тој

агенцији хитно био потребан дечак мојих година због неке турнеје и — примили су ме! Као да се свет одједном преокренуо, загрлио ме и посвојио. Иза мене је остао живот сиромашка и ја сам ступио у дуго прижељкивани сан о којем ми је мајка толико причала. Нисам више био анонимна сподоба из страњаре. Сада сам личност у позоришту! Готово сам заплакао...

После десетак година прешао сам на филм и то захваљујући понављању трагичног догађаја када је мајци „препукао“ глас. Као „млада звезда“ групе „Карно“ изгубио сам на једној представи глас. Разочаран, пропалих нада и снисва, пожелио сам да заборавим цело своје тужно детињство

и да се отиснем у нови свет — у Америку.

Док сам наступао у једном малом позоришту у Њу јорку, запазио ме је Мак Сенет, отац америчке кинематографије и ангажовао за филм.

У једном малом студију куће „Кистон“ у предграђу Лос Анђелеса, названом Холивуд по жбуњу сјајног лишћа са црвеним бсбицама, са двадесет четири године створио сам добро познати лик малог скитнице Шарла.

Изгубљен у великим панталонама и гломазним ципелама, тесном капутићу и маленом шеширу, с кратким брчићима, полуцилиндриком и штапом од трске он је својим увек тужним смешком увесељавао људе.

Т. М.

Charles Chaplin

Пун осећања и добре, мали скитница Шарло освојио је свет.

ЖИТКА

О КОБНОМ ЛОВУ ВЛАСТИНИНА ВАЦЛАВА НАРОД ЈЕ САМО ШАПАТОМ ГОВОРИО. У ОСВЕТУ ВИТКЕ СИВЕ КОБИЛЕ СВИ СУ ВЕРОВАЛИ.

је Вацлавов лик. Остала је само поносна Житка. Јаромир је тада наредио да једном таписеријом прекрију цео зид.

Прошла је једна година... Јаромир се оженио Миленом. А она је, кад год би остала сама у замку, прилазила прекривеном зиду и подизала један крај само да би видела да је Житка још ту. Несрећна господарица замка разговарала би с коњем а Житка је одгајала главу од камена и лизала прсте оној која је још сплавивала Вацлава. И обећала је Милену да ће осветити свог господара.

О кобном лову народ из околине само је шапато говорио, а у Житкину освету сви су веровали.

Једног зимског дана Јаромир је у шуми испод замка организовао велики лов на јелене.

Слутећи да ће се тог дана нешто догодити. Милену је први пут пристала да изиђе из замка.

Почео је лсв. Шума је одзвањала од веселих повика, лавеза паса... Хајкачи су опазили једног дивног великог јелена са десет рогова и натерали га у бекство према групи коју је предводио Јаромир.

Ловци потераше коње у трк и они су као стреле јуринули стазом испод сто-

летног дрвећа. Наједном, испред себе, опазеше шитку кобилу без јахача. Сви се зауставише, као да су угле

Житка се поамно пропела и оборила двојицу хајкача.

дали утвару. Милену пребледе...

Житка! Откуд она...?

Неки хајкачи се покушаше да је ухвате. А она се пропе и обори двојицу... Уто се из даљине зачу звук рога и пси појурише у том правцу бесно лајући.

СВЕ ДАЉЕ И ДАЉЕ

Јаромиру је застао дах, лице му посиве, очи се исколачише од страха. Изненада, бездушно ободе ко-

ња и стреловито појури, а пепељаста кобила се надале за њим пратећи га у стопу.

Остали ловци далеко су заостали, нису могли да достигну две махните животиње.

Обливан хладним знојем Јаромир је узалуд покушавао да заустави коња. Шибало га је грање, руке му трнуле... Одједном пред њим искрсну јелен, шумски лепотан, кога су ласили. Јаромир хтеде да принесе рог уснама, да својим пратиоцима да знак да је јелен ту, али осети како га рука издаје.

Као пригушени одјек рога, који се није ни огласио, однекуд са снежног хоризонта зачу се танани зов...

Оба коња и даље су бесомучно јурила, сада већ упоредо прескачући потоке и јаруге. Прштао је плавичастог снега испод коњских копита, удаљавала се јека хајкача и лавеза паса. Коњи су јурили све даље и даље...

Плаховита кобила без јахача избила је испред Јаромировог коња који је слепо за њом јурио. Јаромиру већ дуго не помажу узде и мамузе. Његов коњ као помахнитао следи Житку, упињући се да је достигне.

Кроз бесну трку Јаромир виде да коњи срљају ка отромној мочвари, доле испод шуме. Ужаснут осети у том часу да ће нестати у житком муљу, на оном месту где и Вацлав...

И искрсну му слика брата... Случајно је упао у муљ, а он, Јаромир, мирно је гледао братовљеву пружену руку која је тражила помоћ и није се ни померио да му помогне...

Далеко у шуми јелен је почео да посустаје. Пси су

ЛЕГЕНДЕ О МЕСТИМА

кидисали охрабрити звуком рога који се приближавао. Јелен, опкслен, изиђе из шуме на чистину...

ВИШЕ НИЈЕ ТАМО

Јаромиру се учини да је чуо слаб одјек лозачког рога, а онда и то нестане...

Мочвара се благо затала са и умири.

А тамо, пси су опколили шумског лепотана са десет рогова на поносној глави. Нема му спаса. Хајкачи и ловци застадоше. Где је властелин Јаромир? Ко ће добити рогове као трофеј?

Сви су стајали, и јелен, и пси, и ловци. Нико не подиже руку да устреми животињу. Уто из шуме искрсну витка сива кобила. Заустила се на ивици пропланка, ноздрве су јој подрхтавале, пара је избијала из њих. Нико се није усудио да јој приђе, само су је гледали, неми и пуни зебње. Неколико тренутака стајала је Житка ту а онда нестала.

Милену се више никада није приближила оном зазору на зиду. Знала је да Житка више није тамо.

Остао је на зиду само отисак Житкине поткожице. Снажно се одатле отргла и винула да освети свог господара.

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА Најмлађи-најбољи

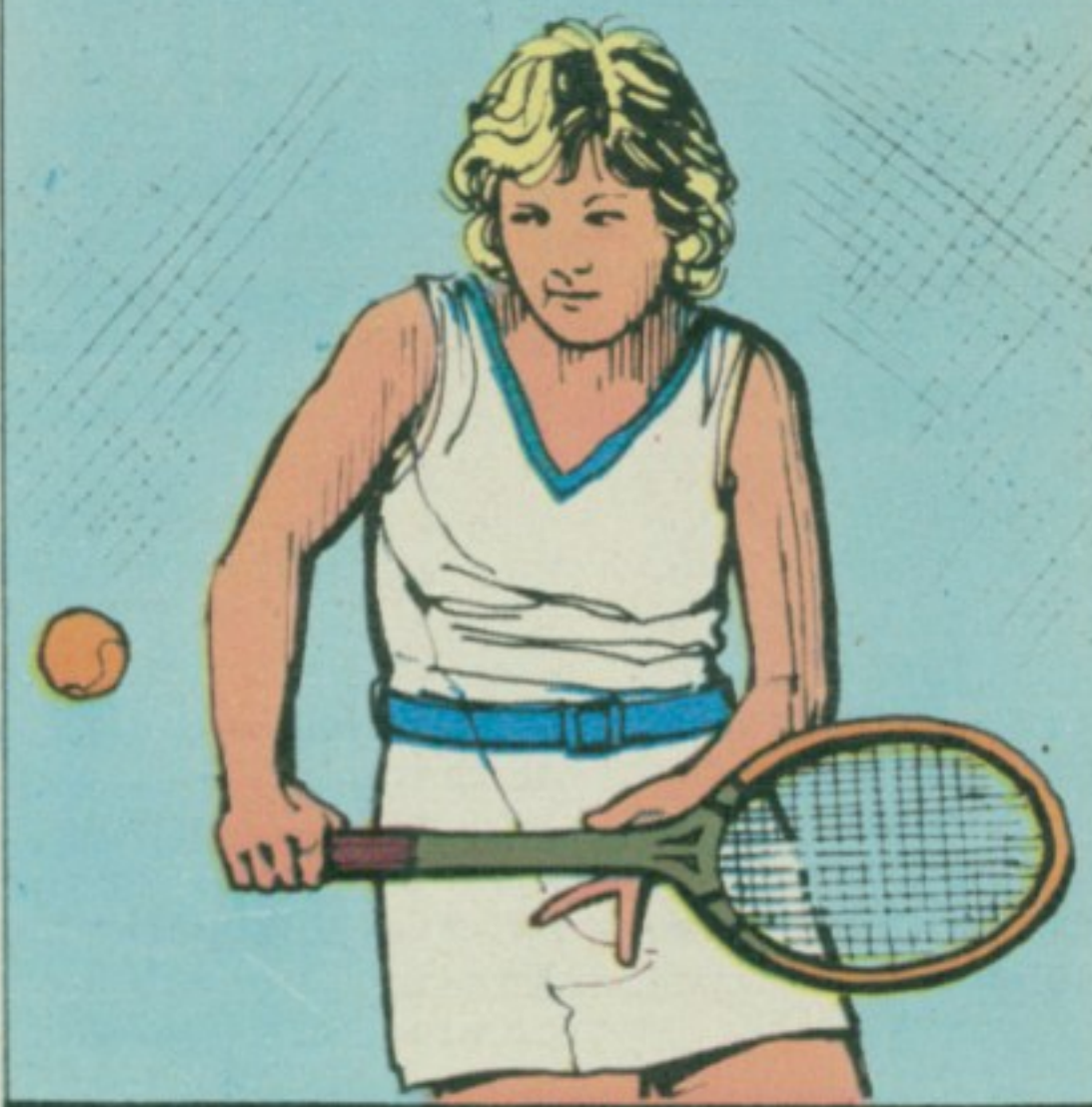
Знаете ли која три клуба у Првој савезној водерполо лиги за 1975. годину нису из градова на мору?

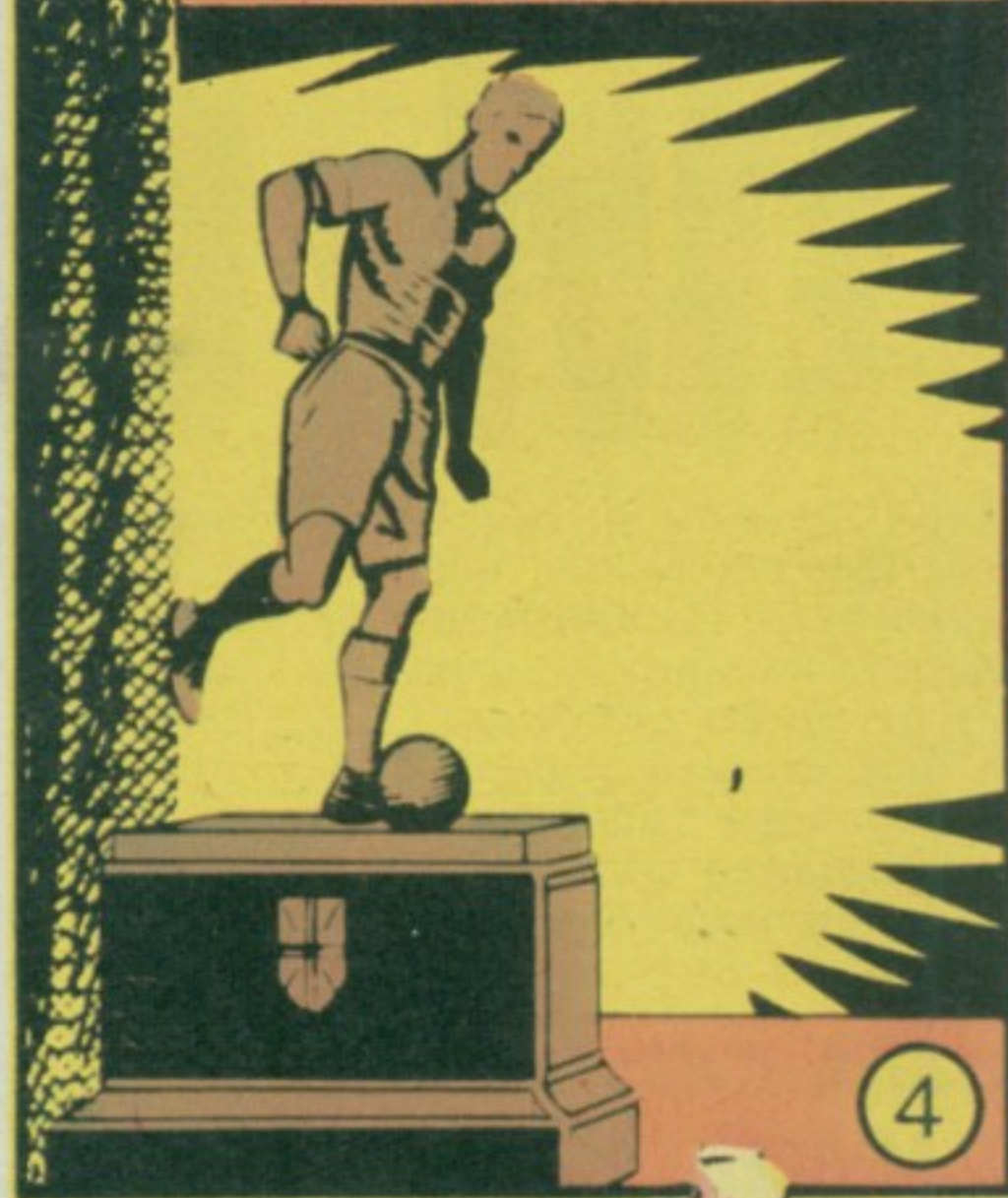
У једној земљи ношење тешке објнице је национални спорт. Знаете ли у којој?

Како се зове наша најбоља тенисерка и за који клуб игра?

Један енглески фудбалер иако најмлађи освојио је национални трофеј „фудбалера године“. Знаете ли његово име?

Који је југословенски фудбалски клуб дао највише голова у свим постератним првенствима 1946/47 — 1974/75?

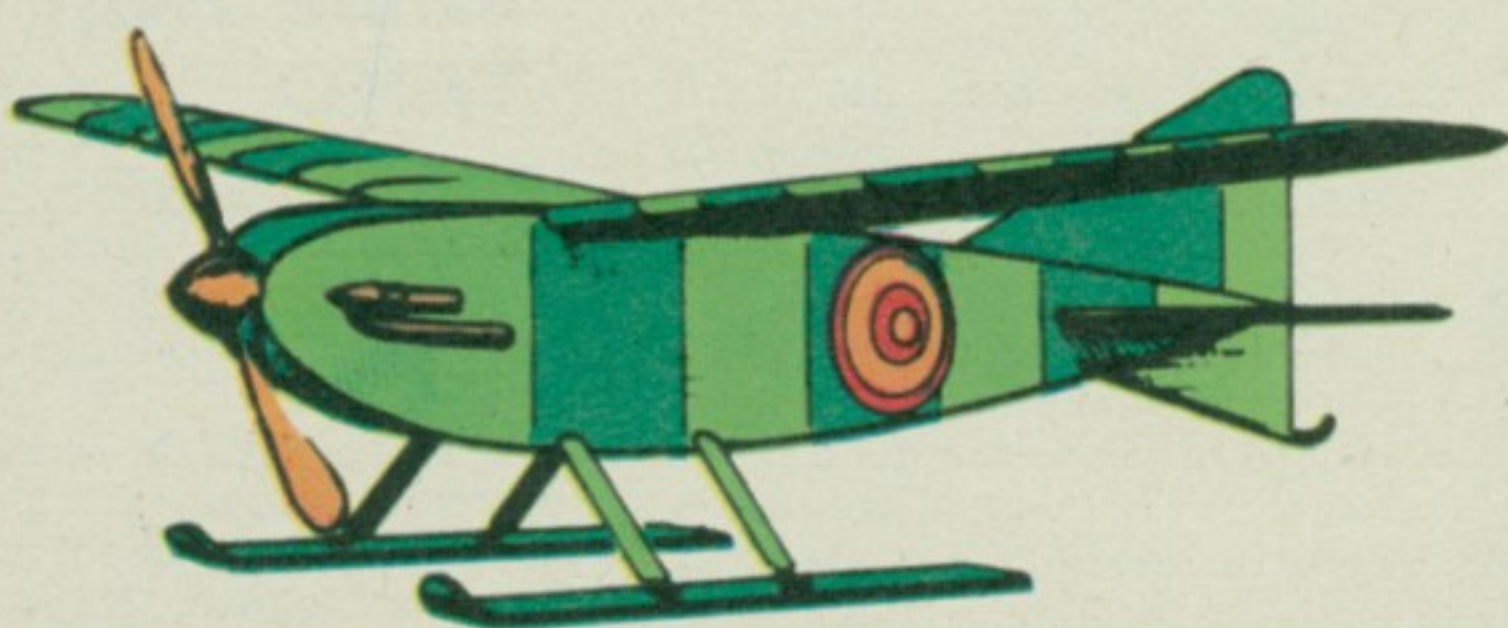

ОДГОВОРИ:

1. То су: Партизан (Београд), Црвена звезда (Београд), Младост (Зарем).
2. То је национални спорт Шкотске. 3. Зове се Мина Јаушковић и Чланови.
4. Бео је то Црвена Звезда, а национални трофеј „Фудбалера године“ освојио је 1968. године. 5. У свим постератним првенствима фудбалски клуб Црвена звезда дао је највише голова — укупно 1502 гола на 766 утакмица.

Слобода се брани и оружјем... 37

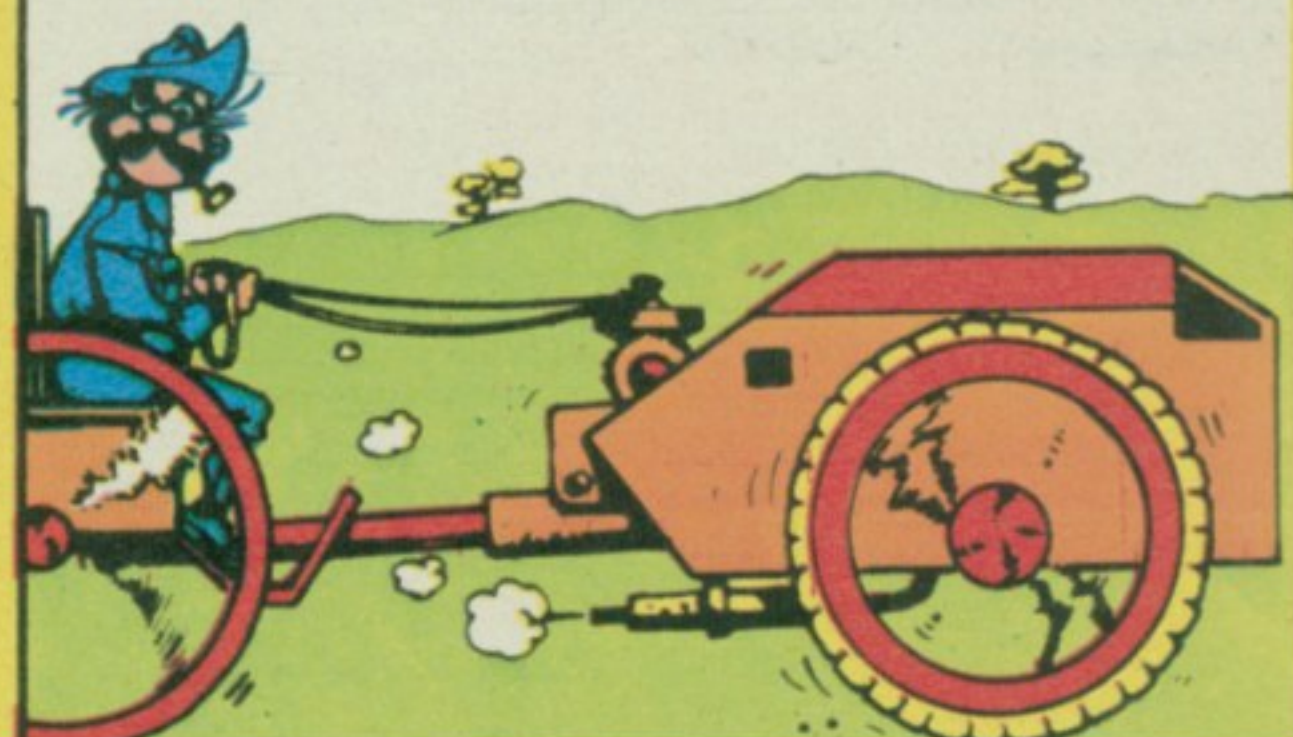
Стручњаци британске фирме „Хевиланд“ конструисали су 1917. године летећу бомбу, претечу теледириговане ракете. Ова летелица имала је мотор од 35 коњских снага а њоме је управљано радио-везом. Покушај је на самом старту пропао.

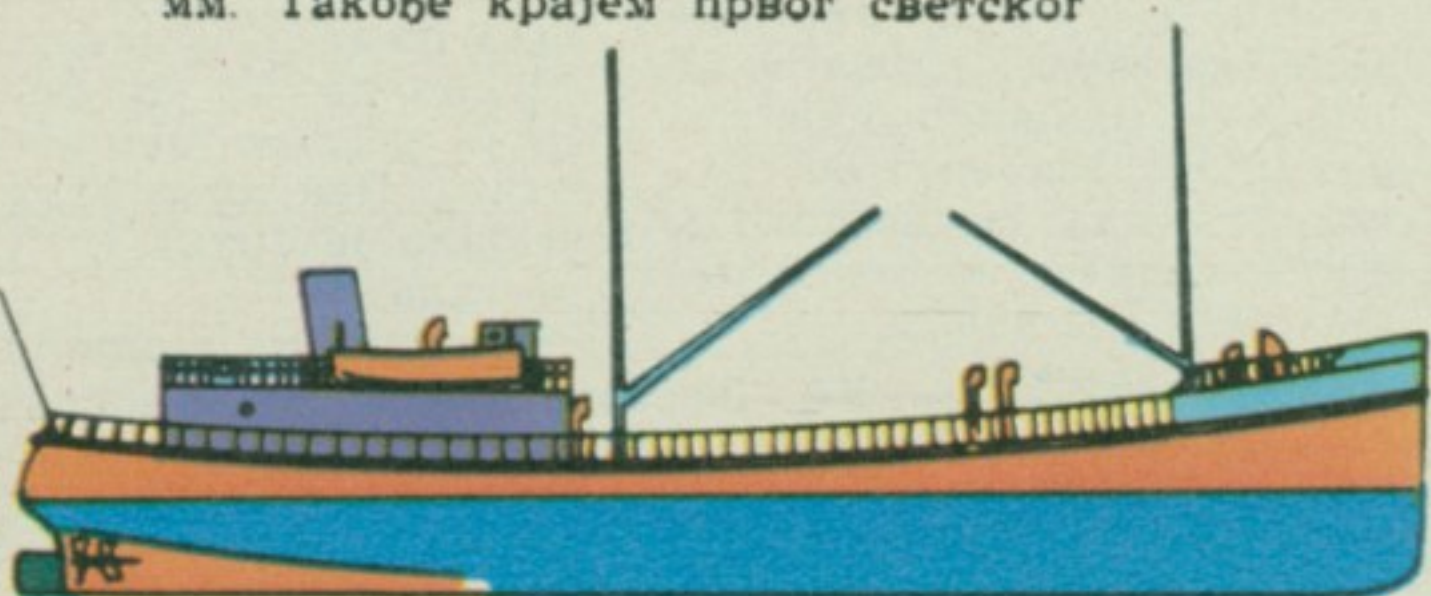
Американац Мехен конструисао је универзални шлем који је истовремено служио као ведро за воду, шерпа, лонац или лопата.

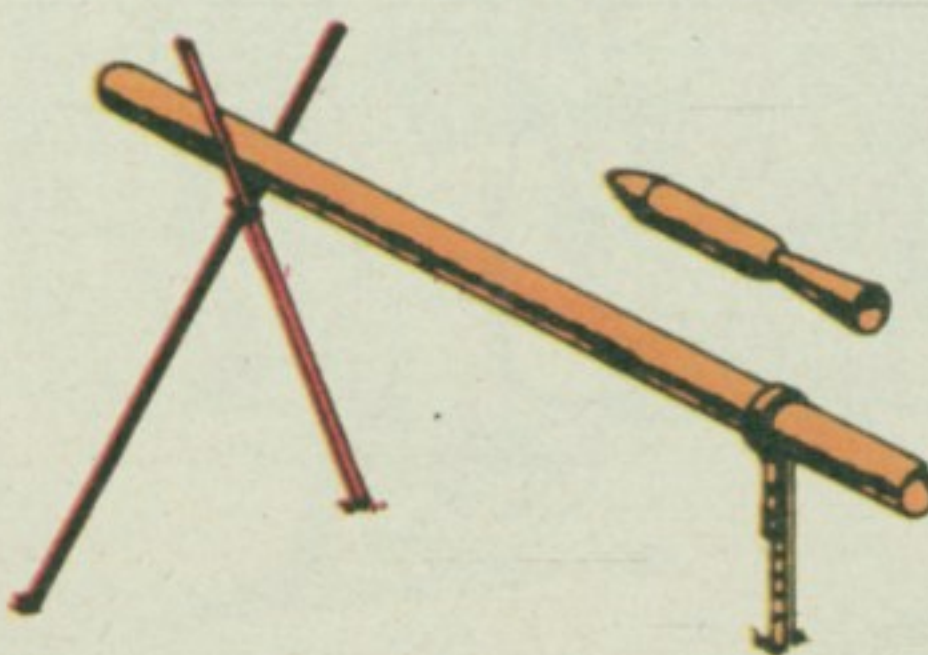
На цртежу је занимљив пројекат америчких инжењера који су 1917. године покушали да коњску вучу у артиљерији замене експлозивним мотором названим „механички коњ“.

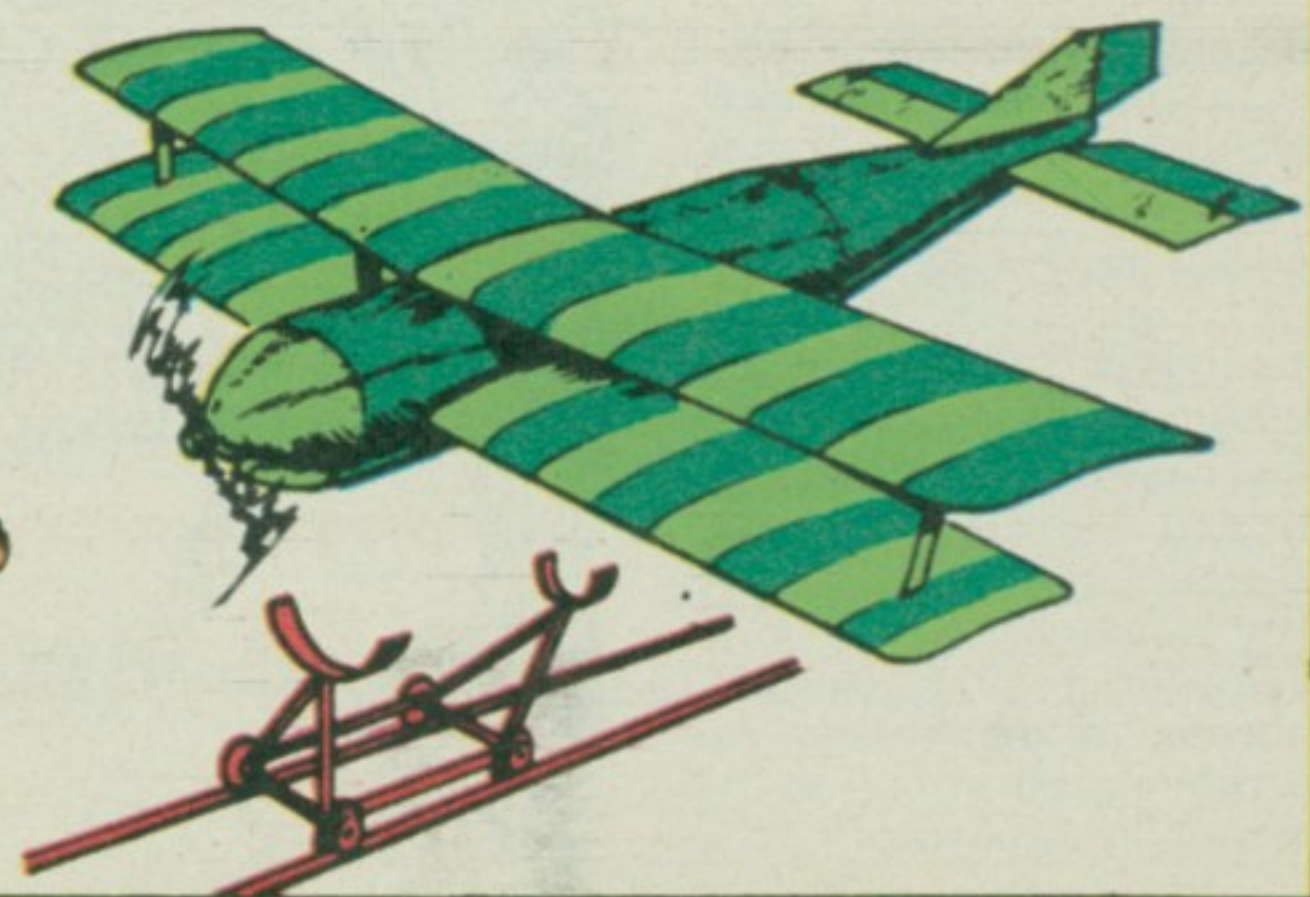
Последњих година првог светског рата немачке подморнице нанеле су огромне губитке савезничкој флоти. Да би надокнадили изгубљене јединице, савезници су се вратили на стару идеју још из 1848. о градњи трговачких бродова од армираног бетона са преградним зидовима дебелим највише 72 мм. Такође крајем првог светског

рата Американац Р. Годерд конструисао је претечу базуке за борбу против тенкова. Цртеж десно приказује још једну летећу бомбу са мотором од 40 кс. Конструисана

1918. летелица је тежила 300 кг, од чега на експлозив отпада 150 кг. У току лета бомба се аутоматски ослобађала крила и остале конструкције.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

КОБНА НОЋ У ФРЕЖИСУ

— Брана је напрсала, вода ће ускоро пробити! Спасовајтеее! — викала је узбуђено нека жена. Престрављеном нареднику Лују Рестелу слушалица је испала из руке.

Око девет часова увече зазвонио је телефон у полицијској станици француског градића Фрежиса. Наредник Луј Рестел мрзовољно је пошао према апарату и је-два задржавајући зевање подигао слушалицу. Зачувши узбуђени глас са друге стране жице пребледео је а крутине грашке зноја избиле су му по челу. Напицао је иза себе столицу и сручио се на њу а слушалица му је испала из руке. Из ње су и даље допирали панични узвици неке жене:

— Брана је напрсала, вода ће ускоро пробити! Спасовајтееее!

Само неколико минута после овог телефонског позива брана која се налазила десетак километара од полицијске станице попустила је. Ипак, наредник Рестел је успео да обавести командира а овај парохијског попа који је одмах, из цркве с брда, почео да звони на узбуну.

Док су звона брујала, диновски талас висок преко шездесет метара рушио је све пред собом. Горњи и Доњи Фрежис и читав плодна долина у доњем току реке Реран били су преплављени.

То је био почетак једне од највећих послератних катастрофа које је 23. децембра 1959. године задесила Француску. Нико од 11 хиљада становника Фрежиса није могао да је наслути.

У ОРМАНУ НИЗ БУЈИЦУ

Брана на реци Реран била је понос Фрежиса. Висока преко шездесет метара а дуга две стотине, у величанственом луку спајала је два брда и на реци заграђивала велико вештачко језеро. Њен творац, искусни архитекта Андре Куан, направио је право ремек-дело од бетона: брана је на дну реке била ширска шест метара а при врху само метар и по.

А када је дошло до несреће баш је то узето као главни разлог што се она догодила. Мнози су тврдили да је брана била превисше танка.

А само неколико сати раније један човек је могао да ублажи несрећу.

Био је то Андре Феро, надзорник на брани. Тог поподнева, док је вршио уобичајену контролу, приметио је да је ниво воде у вештачком језеру веома

висок али да не прелази границу нормале. Изненада га је обузела нека зла slutња да може нешто страшно да се догоди јер му се учинило да брана стење под притиском огромне водене масе. Када је стигао кући, све је испричао својој жени и пријатељима. Али, они су се насмејали убеђујући га да све заборави, да је то само уобрази.

У тренутку када је Феро сео да вечера, зачуо је спрашан прасак као да је опромна бомба експлодирала на периферији града. А залим је уследио други, па трећи... Одмах је схва-

били су у посети код својих рођака. Када је вода почела да продира у кућу, деца су се попела на таван а затим на кров. Велики талас га је затим понео док су се малишани прчезито држали за њега. Сутрадан су пронађени не колико километара даље, промрзли и уплашени али — живи.

УНИШТЕНО 155 ДОМОВА

Најстрашњија ноћ Фрежиса имала је и своје хероје. Међу њима се нарочито истакао полицајац

Огроман талас понео је кров на којем су се налазили малишани.

тио да је вода пробила брану. Нагло је скочио од стола, зграбчио жену за руку и са њом истрчао у двориште. Али вода је била бржа!

Често се дешава да у таквим тежким ситуацијама деца покажу већу снажљивост од одраслих. Тако је једанаестогодишња Вивијан Оливијери успела да спасе своја два млађа брата тако што их је сместила у један орман и гурнула га низ бујицу која је јурила градом. Држећи се за греду која је вирила са слоњеног крова спасло се и троје од четворо деце породице Колстед. У тренутку несреће њихови родитељи

Рене Блази који је без предаха једним хеликоптером надлетао кровове кућа и одатле спасавао унесрећене. У зору 3. децембра слетео је по тридесети пут... Али кров није издржао тежину летелице. У тренутку када је Рене помагао некој старици да уђе у казину, дрвена конструкција крова је попустила и хеликоптер се сурвао. Захуктала елиса одсекла је главу овом храбром човеку.

Велику пожртвованост показао је и Жан Логос, шеф железничке станице. Пошто су биле прекинуте све телефонске везе он је, у блату до колена, сву ноћ бдео поред железничког

моста и махао фењером. Тако је успео да заустави два препуна путничка воза.

Тех сутрадан могло је да се види како је пустош оставио опрсман талас. Исход несреће био је познат. Вода је пробила брану на њеној левој страни и за 37 минута сравнила са земљом све на шта је наишла. Страдало је око 400 људи, уништено је 155 домова а готово 2.000 породица остало је без кућног шта.

Кад се сазнало за несрећу, из целе Француске почела је да стиче помоћ али и прва питања о њеним узроцима. Одмах је сва кривица сваљена за конструктора бране Андре Куана. Чак су и лаици тврдили да је бетонски зид био превисше танак да би отпорео притисак од 50 милиона литара воде колико се налазило у језеру.

У тренутку несреће Андре је био озбиљно болестан. Потресан оптужбама које су свакодневно стицале, умро је шест месеци касније, потпуно сам и остављен од свих пријатеља.

ПРАВИ КРИВАЦ

Осам година касније, две експертне стручњаке успеле су да открију узрок трагедије. После дугог и муког испитивања и проучавања пронађен је прави одговор: сама природа је поставила на овом месту замку. На левој страни реке у земљишту испод бране налазила се једна порозна стена са великом шупљином цилиндричног облика. У њој се скупљала вода, притисак се све више повећавао и једног дана — стена је пукла! Бетонски лук се тада зачупао, на једном месту је напрснуо а при том је вода пробила пукотину.

Децембра 1967. године и јавно је признато да нема кривца за несрећу. Тада је одлучено да се Андре Куан посмртно рехабилитује и на тај начин исправи неправда која му је учињена.

А становници Фрежиса су одлучили да никада више на том месту не подигну брану. Иако је прошло шездесет година од оне ужасне ноћи још не могу да је забораве.

М. К.

ТРАГОМ

ПУТ

Шведског инжењера Саламона Аугуиста Андреа пријатељи су одвраћали од наума да у варљивој летелици балону крене на опасан пут, у ледену пустош Северног пола.

— Све док она бела мрља на северу не буде испитана и док год се људи питају да ли је то копно или вода, наћи ће се занесењаци који ће свој живот стављати на коцку да би решили загонетку. А средства која мени стоје на располагању омогућиће ми да човечанству учиним услугу — одговорио је Андре.

Он није био први који је одлучио да крене на север. Пре њега неколико експедиција је копно из водом пошло у освајање Северног пола, али он је био први који се одважио да на крајњу северну тачку Земље допре ваздушним путем. Смели Швеђанин био је уверен да ће једино тако стићи до самог средишта Пола.

Године 1895. четрдесет једногодишњи истраживач и научник почео је да се припрема за остварење свог подухвата. За помоћ се обратио Шведском друштву за антропологију и географију. Међутим, та помоћ је била незнатна и Андре је кренуо од града до града: одржао је низ предавања о будућој експедицији, обилазио угледне богаташе. Осим богатих, који су се једино тако могли прославити, помоћ у новцу пружили су му Алфред Нобел и шведски краљ. Веровали су у њега јер за собом је имао једну врло успешну експедицију на Шпицбершка острва и доста расправљао о метеорологији и аеронаутици.

ОТКРИЋЕМО ТАЈНУ!

Када је сакупио 128.000 круна, за оно време велика сума, Андре помаже француским конструкторима да саграде балон. Убрзо га је примио и прегледао. Висок двадесет метара, балон је могао да лети месец дана без допунског пуњења.

— Балон је још један! Открићемо тајну далеког севера — изјавио је Андре новинарима.

У лето 1896. године брод „Вирго“ превезао је целу експедицију и балон „Северни пол“ на острво северно од Шпицберга. Тамо је требало сачекати само јужни ветар. Чекали су данима...

Лето је прошло а ветар са севера није престајао. Експедиција је морала да

БЕЗ ПОВРАТКА

Тројица одважних Швеђана, њрви у историји, кренула су ваздушним пућем на крајњу шачку Земље. Свећ је дуго с несврћљењем очекивао бесћи од њих.

се повуче пред арктичком зимом...

Следеће године експедиција је поново била на Шпицбершким острвима. Балон, који је сада носио име „Ерн“, био је усавршен“ имао је крму за управљање.

Једанестог јула 1896. године дуно је ветар с југа и Андре је јавио:

— Крећемо на пут! У име свих чланова експедиције шаљем отаџбини и пријатељима најтоплије поздраве!

Саламон Аугст Андре, Нилс Стриндберг и Кнут Френкел ослободили су балон и он се почео уздицати. Летео је неколико стотина метара, а онда га је варљиви ветар потиснуо у воду да би затим „Ерн“ окомито полетео у вис. Нико од истраживача

није приметио да су три сајле запеле о неравнине у леду и прекинуле се на половину. Балон се више није могло управљати! Препуштен ветру нестало је у облацима.

ПРЕВРНУТИ ЧАМАЦ

Свет је с нестрпљењем очекивао вести од истраживача. Дани су пролазили и тек месец дана после узлетања Андреове експедиције капетан норвешког туноловца ухватио је голуба-писмоношу са „Ерна“ који је носио вест да је — после три дана лета ветар тројицу смелих носио према истоку.

После тога протекли су

месеци без икаквих вести. Свет се забринуо за њихову судбину и експедиције, једна за другом, под заставама многих држава кренуле су у потрагу за „Ерном“ и све се враћале без вести о несталима.

Тек после годину и по дана пронађен је један пловак са „Ерна“, којег је још првог дана лета, с вешћу да је на балону све у реду, бацно инжењер Френклин.

Три године по узлетању „Ерна“ норвешки ловци на фоке су на усамљеном Белом острву пловак који је био бачен истог дана кад и први:

„Пут добар. Налазимо се над ледом који се пружа у

недоглед. Време дивно. Расположење одлично. Андре, Стринберг, Френкел“!

У лето 1930. године норвешки брод „Братваг“ са групом ловаца на фоке ухватио се код Белог острва, на 80° северне ширине и 31° источне дужине. Шестог августа један ловац је недалеко од обале угледао преврнути чамац с натписом: „Андре, поларна експедиција 1896“. Ловци су дуго претраживали околину. На једној стени угледали су књигу: дневник тројице истраживача! Тако је после пуне 33 године откривена је истина.

НАДОМАК СИГУРНОСТИ

Првог дана лета Андреу и друговима изгледало је да им се срећа осмехује. Другог дана „Ерн“ је, ношен ветром, јурио према западу кроз маглу. Услед хладног ваздуха балон се опусто и гондола је тандркала по леду. Дан и ноћ су избацивали драгоцен терет да би олакшали балон, да би се одлепили од леда. Трећег дана морали су да избаце 200 килограма намирница. Четвртог дана гондола се опет спустила на неравне санте. Морали су да се искрцају.

Настала је драматична борба за голе животе. Крећули су кроз ледено беспуће вукући на чамцу и саовицама 690 килограма намирница и оружја. Терет је био претежак па су

остварили 200 килограма онога што им се учинило најмање потребно. Неуморно, дан за даном, ишли су према истоку. Заправо, ишли су на запад, јер је струја носила лед по којем су корачали у неодређеном правцу.

У тим данима нису губили храброст. Андре је у дневник убележио податке о кретању поларних птица, комадима дрвета које су донеле струје, о камењу на које су ту и тамо наилазили, о временским приликама.

После два месеца угледали су копно. Фејнска острва, али их је струја однела према североистоку. Опет су ишли кроз ледену пустињу све теже корачајући.

Другог октобра распрела се санта под њима. Бојећи се с поларном олујом пребацивали су се са санте на санту, промрзли, измладнели, али су ипак некако успели да се докопају Белог острва. Данима су скупљали наплаване даске и балване и успели да саграде колибицу. Она је пала поларна наћ.

Последња реченица записана је 17. октобра 1897. године: „Према кући, 7,05“

Њихов пут после 95 дана трагично се завршио.

Ловци са „Бротвага“ пронашли су и тела тројице храбрих истраживача. Први је умро Нилс Стриндберг. То се могло лако закључити, јер је био сахрањен под блоковима истесаног леда, а његове ствари и писма сложене у пакет. Андре и Фарнел умрли су под отвореним небом на леду. Зашто нису потражили заклон у колиби? Од чега су умрли? Од глади сигурно не, јер је пред колибом у леду било доста меса од медведа и фока. Од студи? Мало вероватно, јер је у колиби било дрва и неколико кожа белих медведа. Можда су се нечим отровали? Чиме на далеком Северу?

Никад се неће сазнати прави разлог њихове смрти. Зна се само да су умрли на свега 50 километара од Шпицбурга који је могао да им пружи сигурност, али они вероватно нису знали где се налазе.

Данас се на Артику налазе аеродроми, преко Пола прелећу и на њега се спуштају авиони, групе научника раде у мрежи поларних станица, ионири почињу да га насељавају. Арктик више није бела мрља на географској карти.

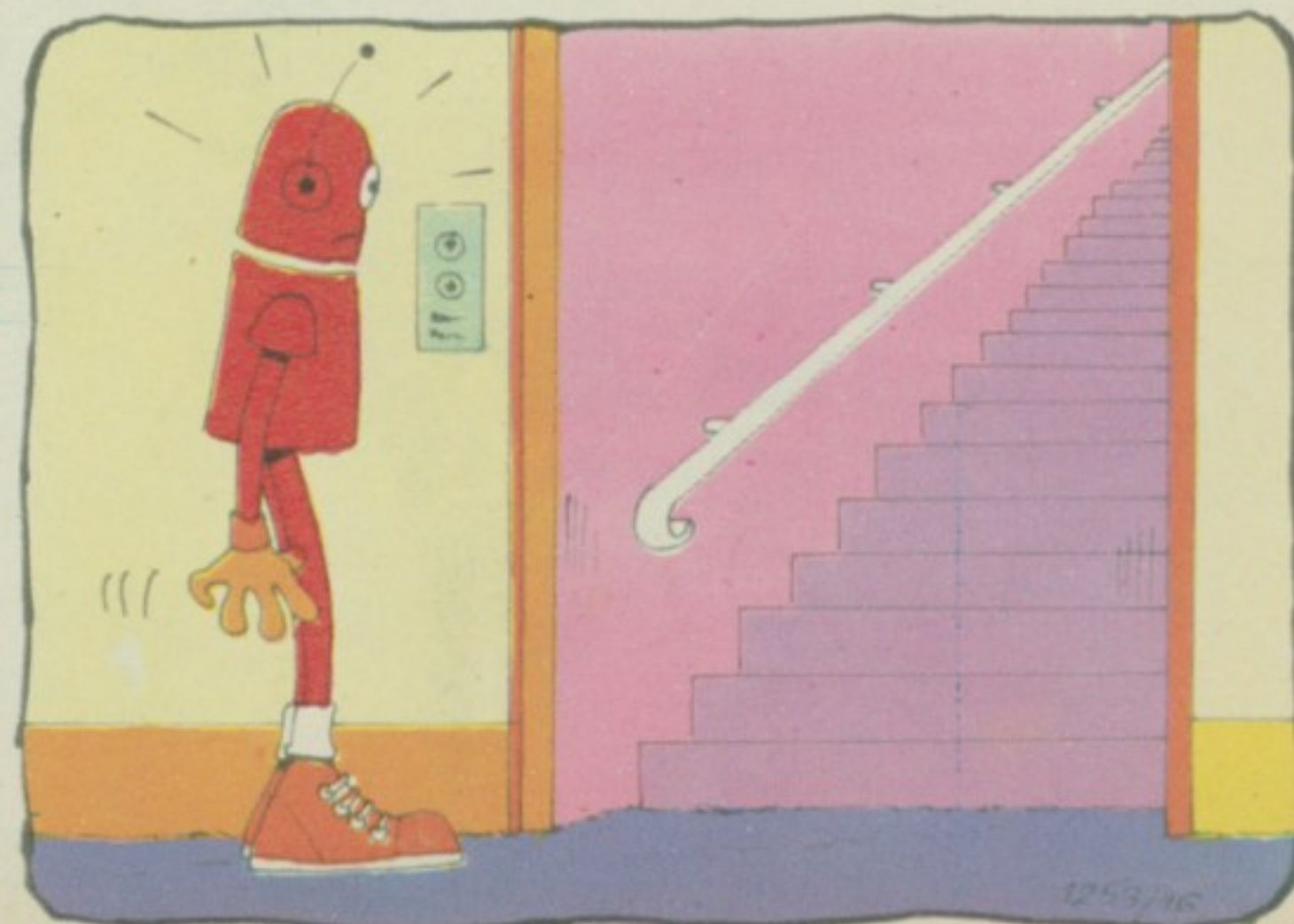
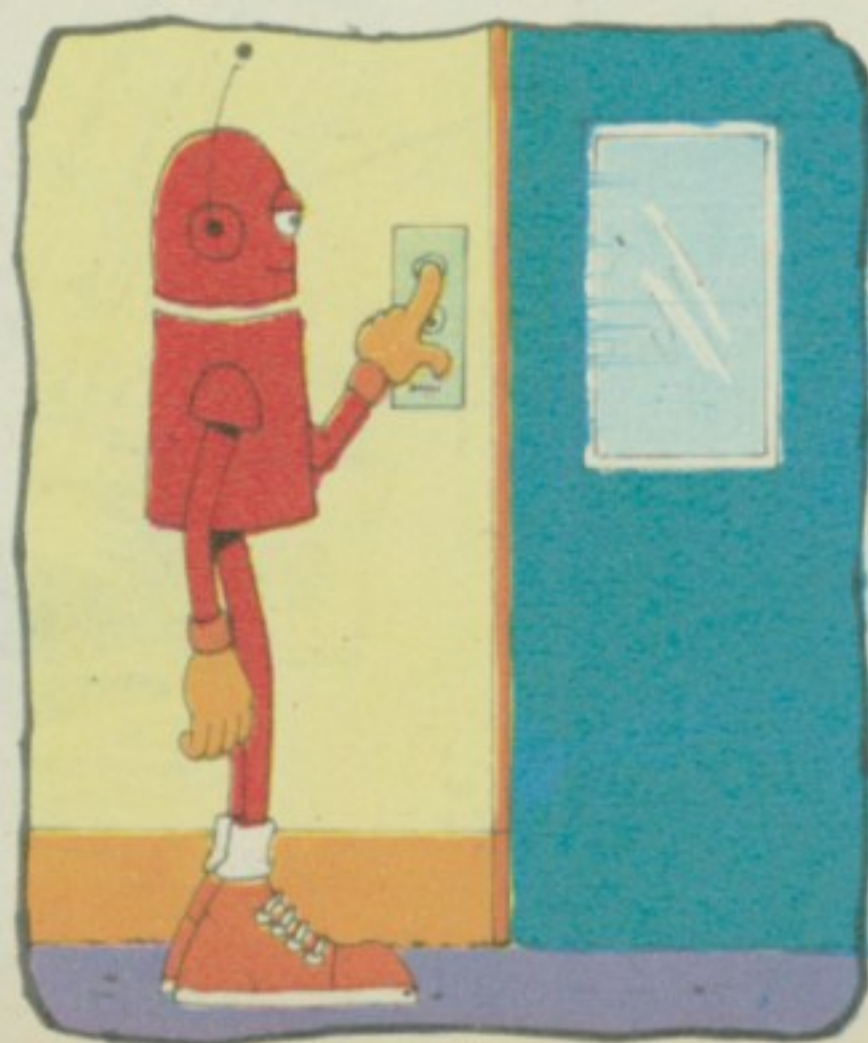

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

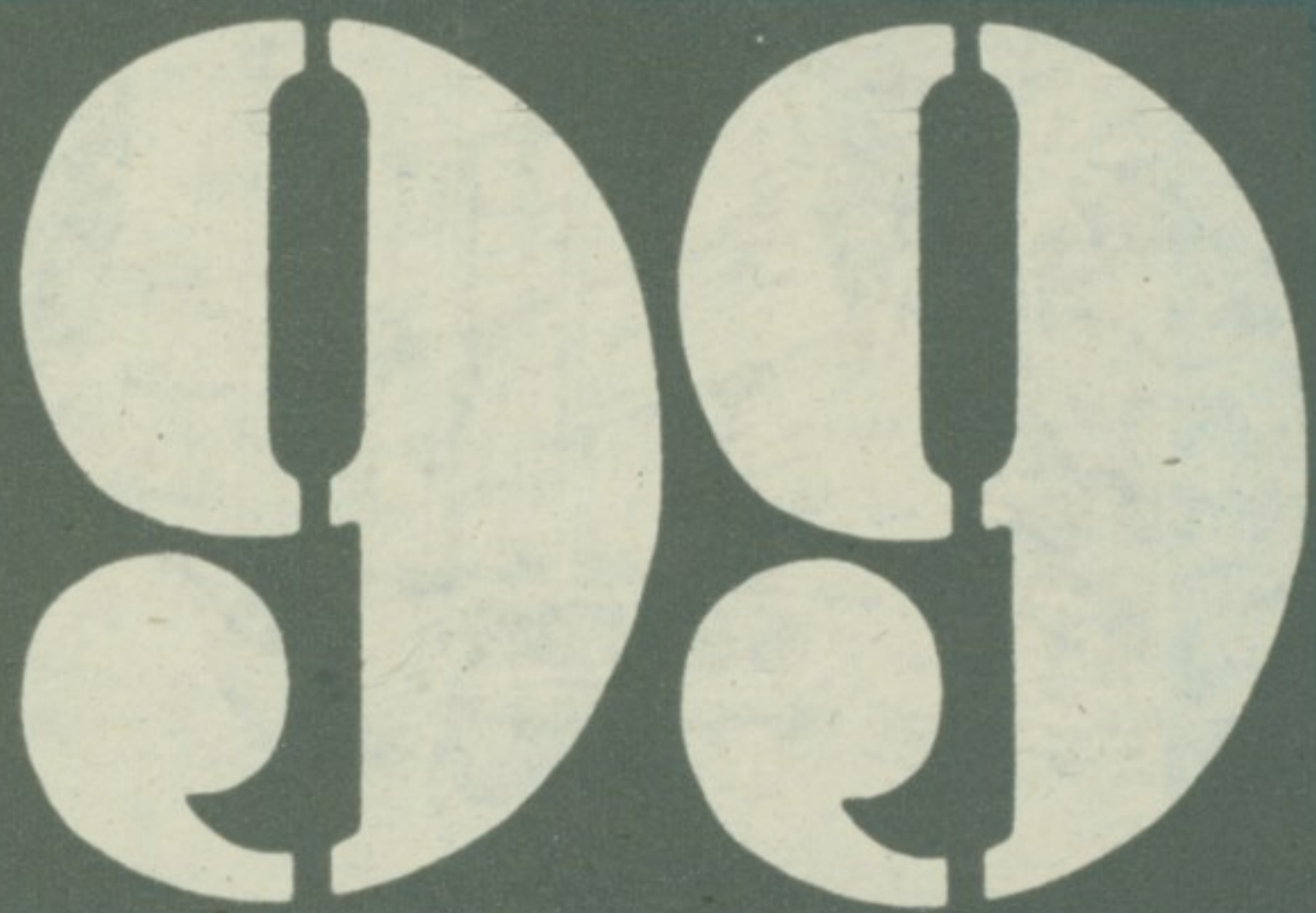
ШРАФКО

Дошао је из далеког свемира.
мудрац му је наредио да остане на
земљи и бори се против свих који
могу да угрозе мир на њој и дру-
гим планетама.

Његово порекло
морало је да оста-
не тајна.
Његово име
је :

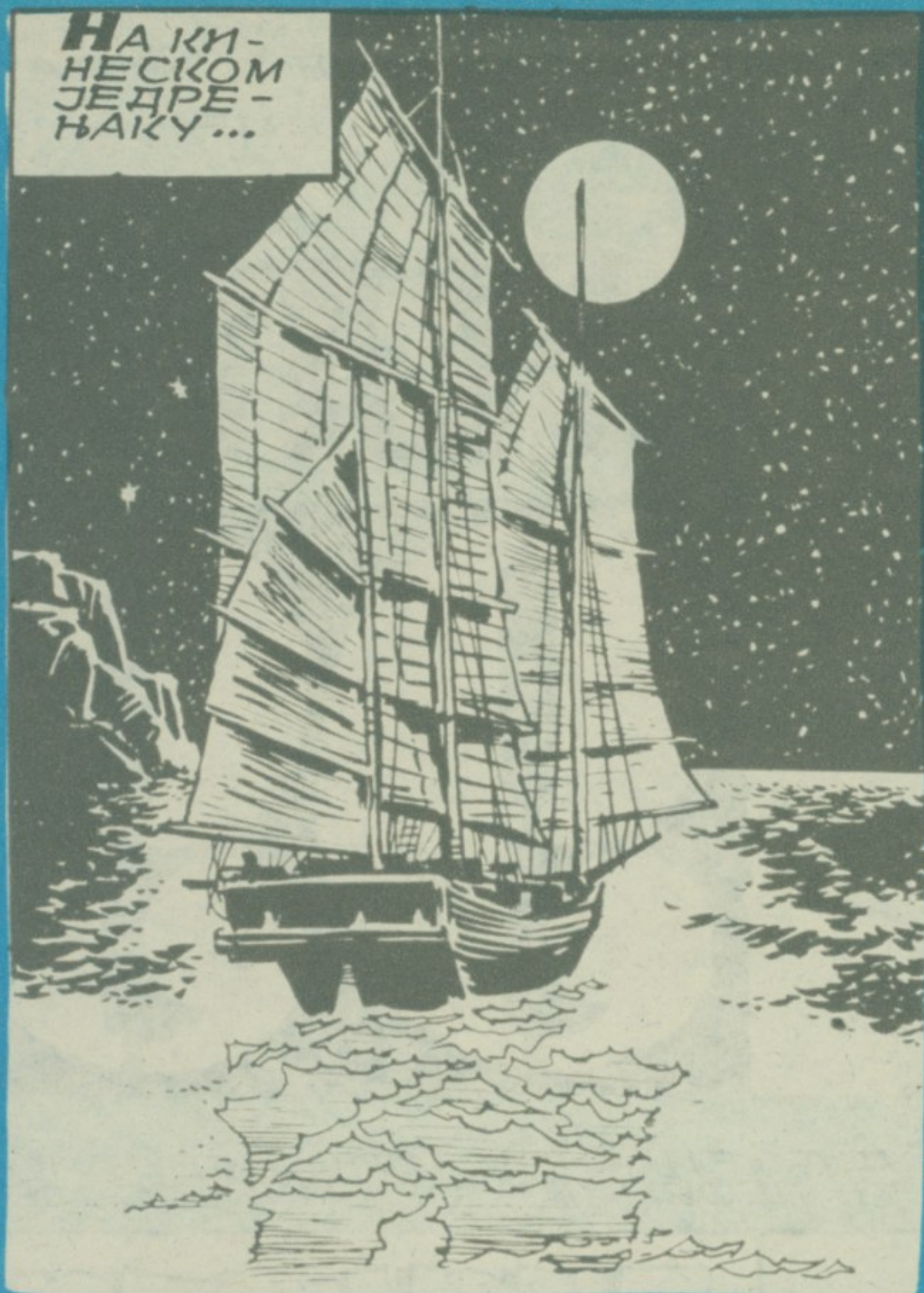
ДЕЛТА

На једној планети која је удаљена неколико светлос-
них година од земље догађају се необичне ствари. То је :

Планета сенки

НА КИ-
НЕСКОМ
ЈЕДРЕ-
ЊАКУ...

ДЕЛТА СЕ ИЗНЕ-
НАДА ПРОБУДИО...

ПОПЕО
СЕ НА
ПАЛУБУ
И ЗА-
ГЛЕДАО
У
ДАЛЕКЕ
ЗВЕЗДЕ...

ДЕЛТА?
ШТА ЈЕ
ТО
С ТОБОМ
?

ПРИМИО САМ
ПОРУКУ
ОД МУДРАЦА?
ИЗГЛЕДА ДА
СЕ НЕШТО
СТРАШНО
ДОГОДИЛО, ЛУ?

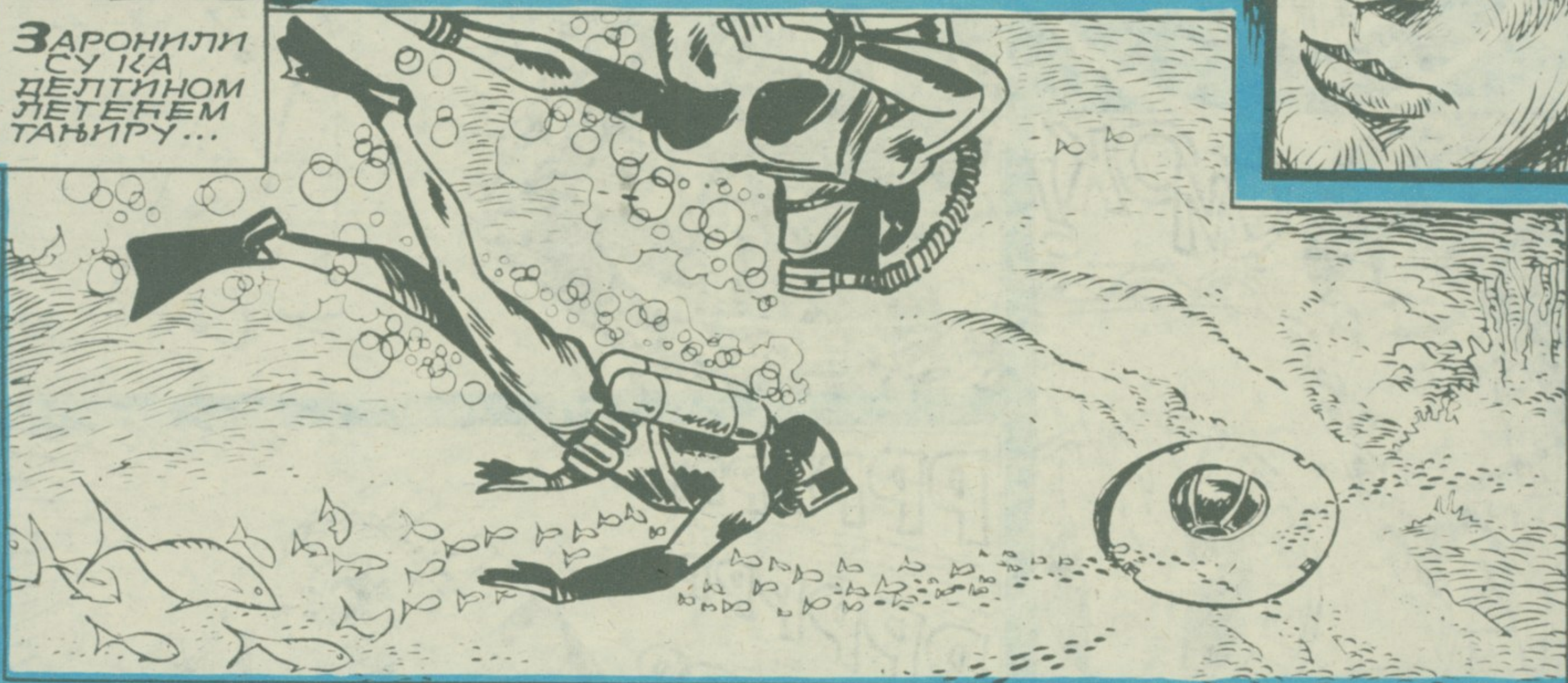
ДРАГИ,
КАДГОД ТРЕБА
ДА ОБАВИШ
НЕКИ ЗАДАТАК
У СВЕМИРУ,
БОЈИМ СЕ ДА СЕ
НИКАДА ВИШЕ
НЕЋЕШ ВРАТИТИ
НА ЗЕМЉУ?

МОЛИМ
ТЕ,
ПОВЕДИ
И МЕНЕ?
НЕ
ОСТАВ-
ЉАЈ МЕ
САМУ?

ЛУ
ГА ЈЕ
ТАКО
ПРЕКЛИНА-
ЛА ДА
ДЕЛТА
НИЈЕ
ИМАО
СРЦА ДА ЈЕ
ОДБИЈЕ...

У РЕДУ?
КРЕЋЕМО
ОДМАХ?

ЗАРОНИЛИ
СУ КА
ДЕЛТИНОМ
ЛЕТЕЋЕМ
ТАЊИРУ...

МАЛО
КАСНИЈЕ
ТАЊИР
ЈЕ
ИЗРОНИО
ИЗ
МОРА ...

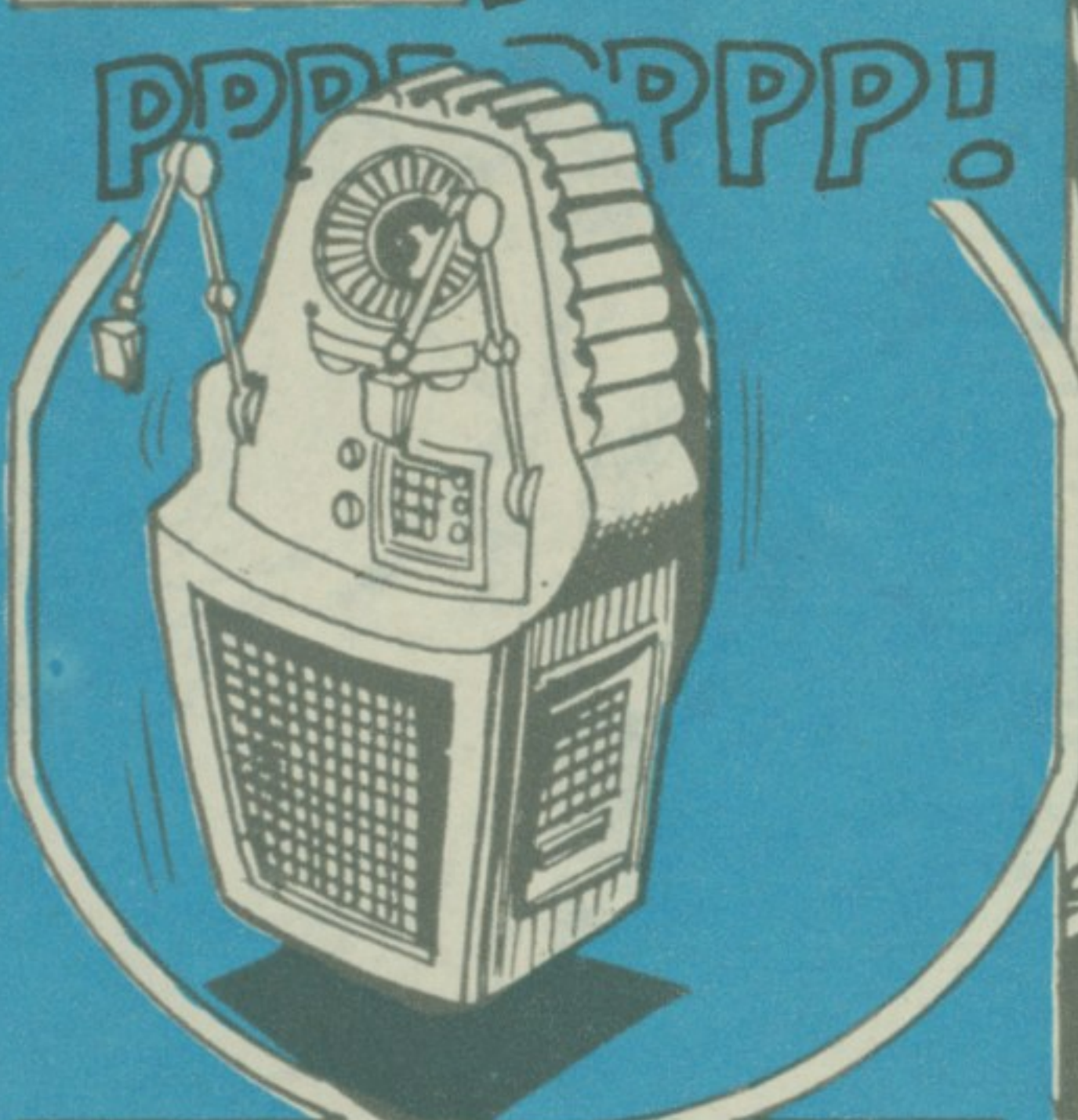
ЗАШТО
СИ ПОВЕО
ЛУ, ДЕЛТА?
ЗНАШ ДА
ЖЕНЕ НИСУ
ПОЖЕЉНЕ
НА БРОДУ?

ГОВОРИШ
КАО
КАКАВ
ГУСАР ИЗ
17.
ВЕКА?

РОБОТ ЈЕ ИСПУС-
ТИО
НЕКЕ
ЗВУКЕ
ШТО ЈЕ
ЗНАЧИЛО
ДА СЕ
КАЈЕ...

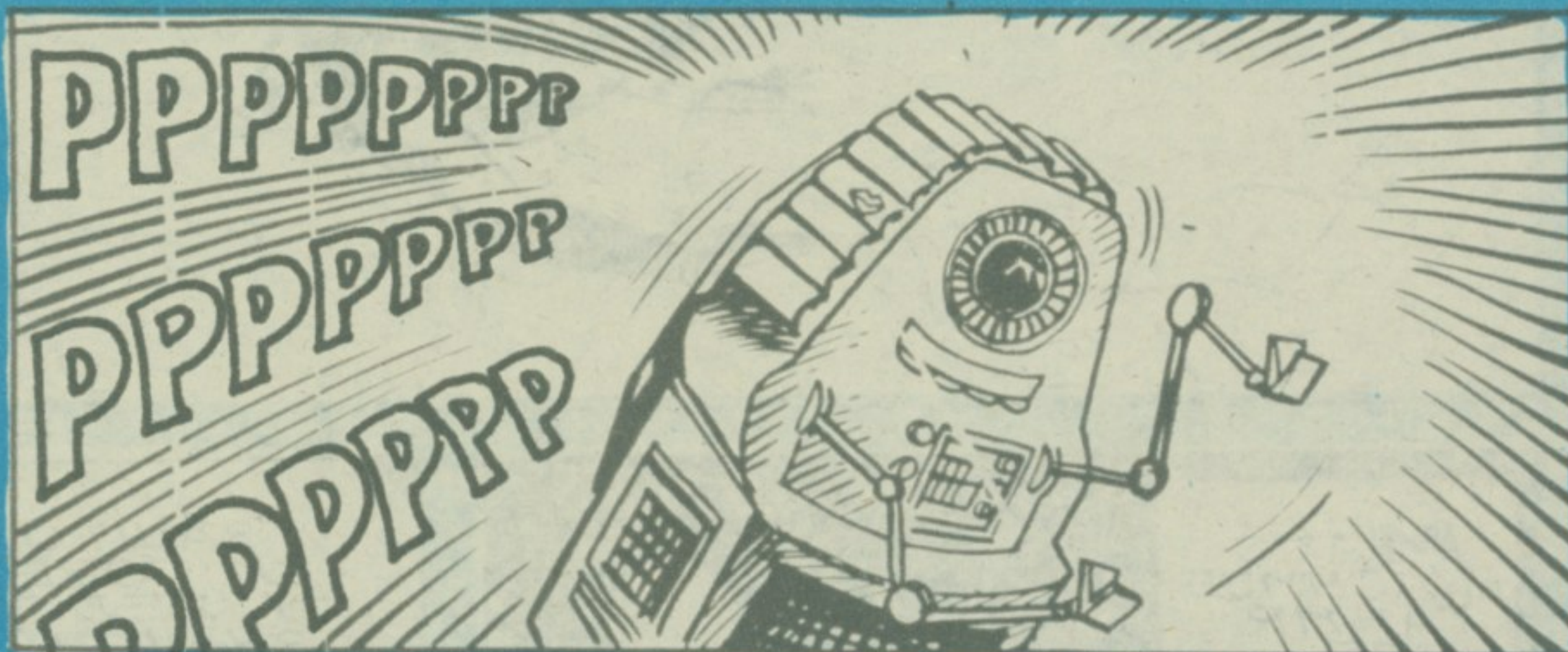
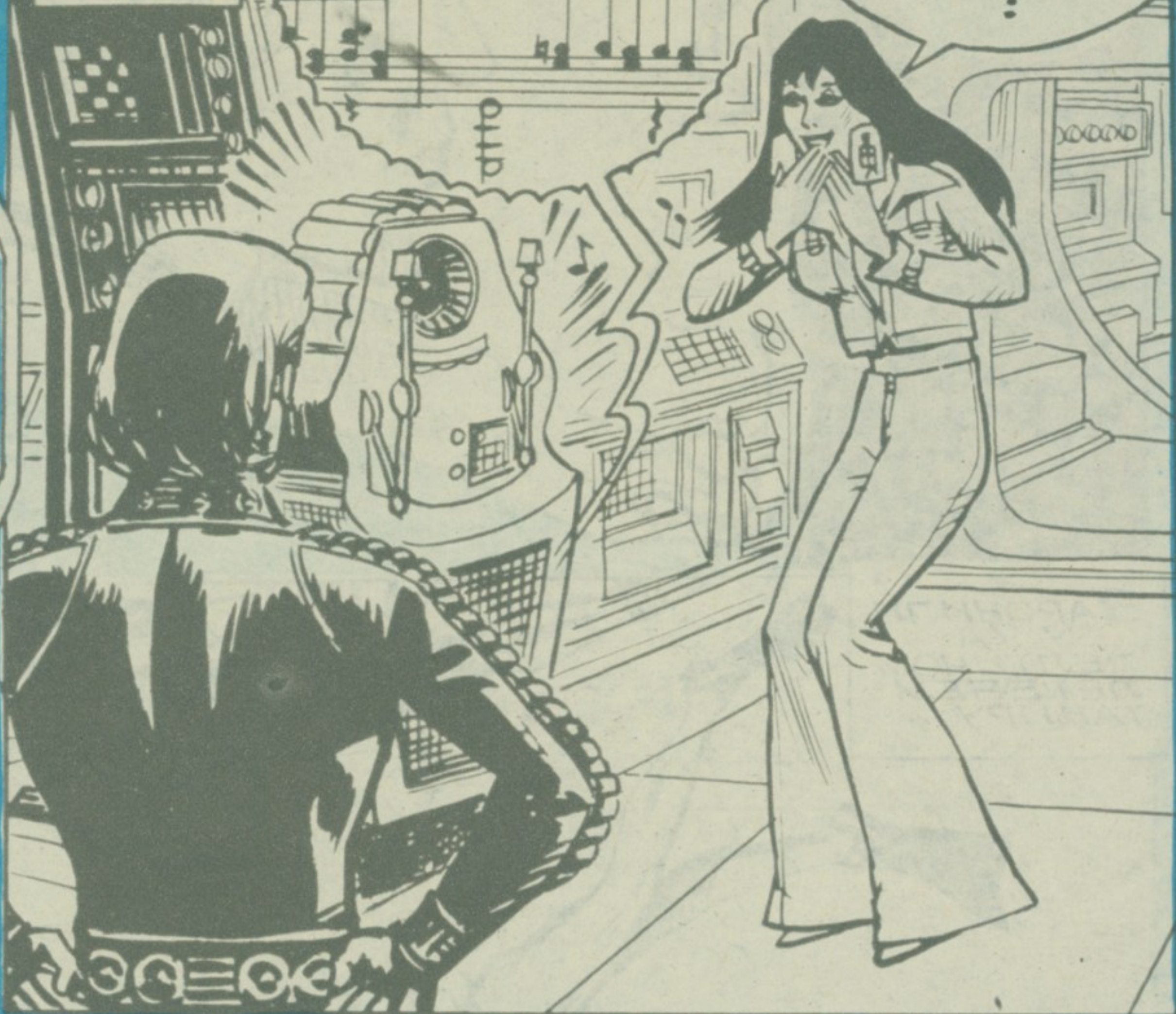
RRRRRR!
RRRRRR!

И
КАДА
СЕ
ПОЈА-
ВИЛА
ЛУ...

大井居通原本

ОХ,
ДИВАН СИ,
РОБОТИГУ?
НИСАМ ЗНАЛА
ДА ТАКО
ПЕВАШ,
И ТО НА
КИНЕСКОМ
?

МАЛО
КАСНИЈЕ,
КАД СУ СЕ
НАШЛИ
ИЗВАН
СУНЧЕВОГ
СИСТЕМА...

ПРИМИО
САМ ЈОШ
ЈЕДНУ
ПОРУКУ ОД
МУДРА-
ЦА ?

ТРЕБА ДА
СТИГНЕМО
ДО ПЛАНЕТЕ
КОЈА СЕ
НАЛАЗИ ЈОШ
ДАЉЕ ОД
САЗВЕЖЂА
АНДРОМЕДЕ ?

ДЕЛТА ЈЕ
ПРИМИО
КООРДИ-
НАТЕ И
УСМЕРИО
БРОД
КА
НАЗНА-
ЧЕНОМ
МЕСТУ...

ОДМОРИЋУ
СЕ МАЛО,
ЛУ ?
МНОГО
ЈАСНИЈЕ
ПРИМАМ
ПОРУКЕ У
СЛУ ?

САМО
ТИ
ИДИ,
ДРА-
ГИ !

ДЕЛТА ЈЕ БИО У
ПРАВУ...

БРОД СЕ
ПРИБЛИЖА-
ВАО
АНДРОМЕДИ
БРЗИНОМ
ВЕЋОМ ОД
ОНЕ КОЈОМ
СЕ ПРОСТИРЕ
СВЕТЛОСТ...

УСКОРО
ЈЕ АН -
ДРОМЕДА
ОСТАЛА
ДАЛЕКО
ИЗА
ЊИХ И
ОНИ СУ
УГЛЕДАЛИ
СВОЈ ЦИЉ...

ПЛАНЕТА
ЈЕ БИЛА
ОБАВИЈЕ -
НА ЦРНИМ
ОБЛАЦИМА...

ЈЕСИ
ЛИ СЕ
ПРОБУДИО,
ДРАГИ?

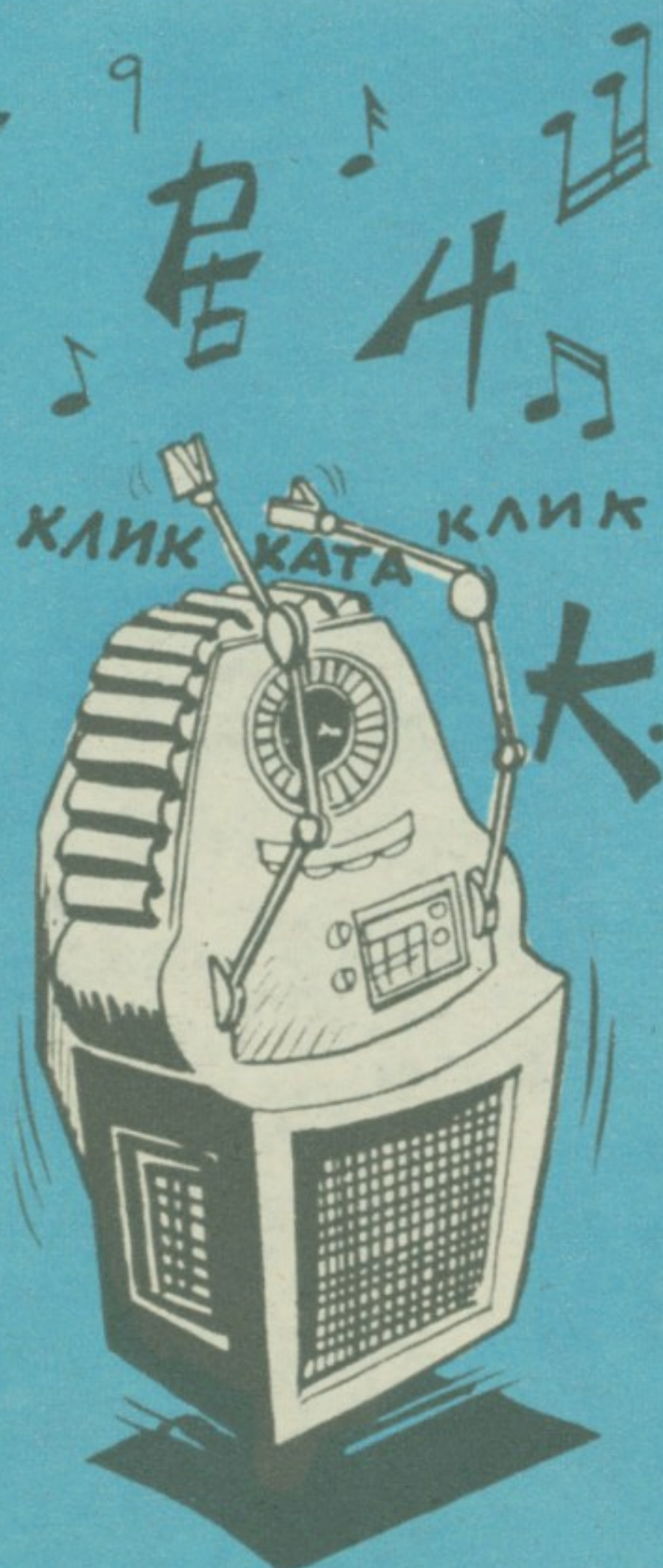
ДА?
ЈЕ ЛИ
РОБОТ
САЗНАО
НЕШТО
О ОВОЈ
ПЛАНЕТИ
?

АТМОСФЕРА
ЈЕ СКОРО
ИСТА КАО
НА ЗЕМЉИ!
СКАФАНДЕР
ВАМ НИЈЕ
ПОТРЕБАН!

МММ!!

СЈА -
ЈАН СИ,
РОБО -
ТИФУ?

КЛИК КАТА КЛИК

ПРЕСТАНИ
ДА ГА ХВАЛИШ,
ЛУ?
ПОКВАРИТЕШ
ГА?

**ТАЊИР
ЈЕ ПОЧЕО
ДА СЕ
СПУШТА
НА
НЕПОЗНАТУ
ПЛАНЕТУ...**

ДЕЛТА
И ЛУ
ПОСМА-
ТРАЈУ
НЕО-
БИЧНУ
ПОЈА-
ВУ...

ШТА
ТИ ЈЕ
РЕКАО
МУДРАЦ
ДОК СИ
СПАВАО?

ДА ЈЕ
ПЛАНЕТА
НАСТАЊЕНА
И ДА СУ
ЊЕНИ
СТАНОВ-
НИЦИ У
ОПАС-
НОСТИ?

RRRRRRRRRRRRRRRRRR

ДЕЛТА
И ЛУ
ПОСМА-
ТРАЈУ
НЕО-
БИЧНУ
ПОЈА-
ВУ...

ШТА
ТИ ЈЕ
РЕКАО
МУДРАЦ
ДОК СИ
СПАВАО?

ДА ЈЕ
ПЛАНЕТА
НАСТАЊЕНА
И ДА СУ
ЊЕНИ
СТАНОВ-
НИЦИ У
ОПАС-
НОСТИ?

RRRRRRRRRRRRRRRRRR

ДЕЛТА
И ЛУ
ПОСМА-
ТРАЈУ
НЕО-
БИЧНУ
ПОЈА-
ВУ...

ШТА
ТИ ЈЕ
РЕКАО
МУДРАЦ
ДОК СИ
СПАВАО?

ДА ЈЕ
ПЛАНЕТА
НАСТАЊЕНА
И ДА СУ
ЊЕНИ
СТАНОВ-
НИЦИ У
ОПАС-
НОСТИ?

RRRRRRRRRRRRRRRRRR

ПОГЛЕ-
ДАЈ,
ДЕЛТА?

БРРР!
МОРА ДА
ЈЕ ДОЛЕ
СТРАШНО
ХЛАДНО!
ЧУДНО!
ВЕГЕТАЦИЈА
ОДГОВАРА ТРОП-
СКОЈ КЛИМИ
НА ЗЕМЉИ, А
ПРЕКРИВЕНА
ЈЕ СНЕГОМ!

ПОГЛЕ-ДАЈ, ДЕЛТА?

БРРР?
МОРА ДА
ЈЕ ДОЛЕ
СТРАШНО
ХЛАДНО?
ЧУДНО?
ВЕГЕТАЦИЈА
ОДГОВАРА ТРОП-
СКОЈ КЛИМИ
НА ЗЕМЉИ, А
ПРЕКРИВЕНА
ЈЕ СНЕГОМ?

А КАДА СУ ДОДИР-НУЛИ ТЛЕ ПЛАНЕТЕ СЕНКИ...

?

7

А КАДА СУ ДОДИР-НУЛИ ТЛЕ ПЛАНЕТЕ СЕНКИ...

?

7

А КАДА СУ ДОДИР-НУЛИ ТЛЕ ПЛАНЕТЕ СЕНКИ...

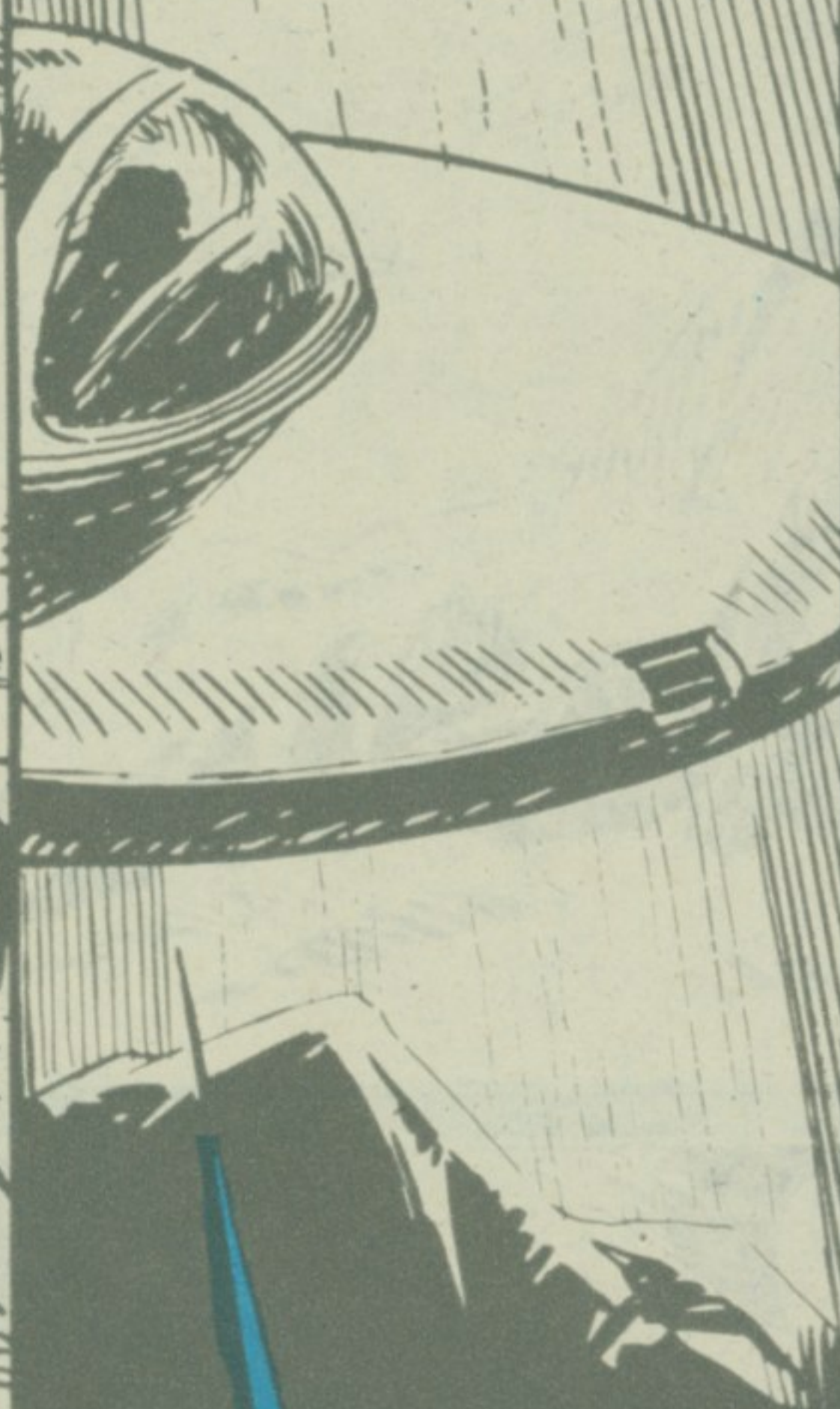
?

7

СТРАШ -
НО ?
КОЛИКО
МРТВИХ ?

ЛИЧИ
НА БОЈНО
ПОЉЕ
ПРЕКРИВЕ -
НО
СНЕГОМ ?

ПОГЛЕДАЈ,
ДЕЛТА ? ЈЕДАН
ЗРАЧАК
СВЕТЛОСТИ
УСПЕО ЈЕ ДА
СЕ ПРОБИЈЕ
КРОЗ ТЕ ЦРНЕ
ОБЛАКЕ ?

ОДЈЕДНОМ
СУ СА СВИХ
СТРАНА
ПОХРЛИЛИ
ЉУДИ...

ГУРАЛИ
СУ СЕ И
ГАЗИЛИ
ЈЕДНО
ДРУГО
ДА БИ
БАР ЗА
ТРЕНУТАК
ОСЕТИЛИ
ТОПЛИНУ
ЗРАКА...

СВЕТЛОСНИ СТУБ
СЕ ПОМЕРАО
А СА ЊИМ И
ИЗБЕЗУМЉЕНА
ГОМИЛА...

СТРАШНО!
МОЖЕМО ЛИ
ДА УЧИНИМО
НЕШТО ЗА
ЊИХ?

НЕ ЗНАМ?
ПОТРЕБНА
НАМ ЈЕ
ЕНЕРГИЈА КОЈА
МОЖЕ ДА
ПРОИЗВЕДЕ
СВЕТЛОСТ
СЛИЧНУ
ОВОЈ?

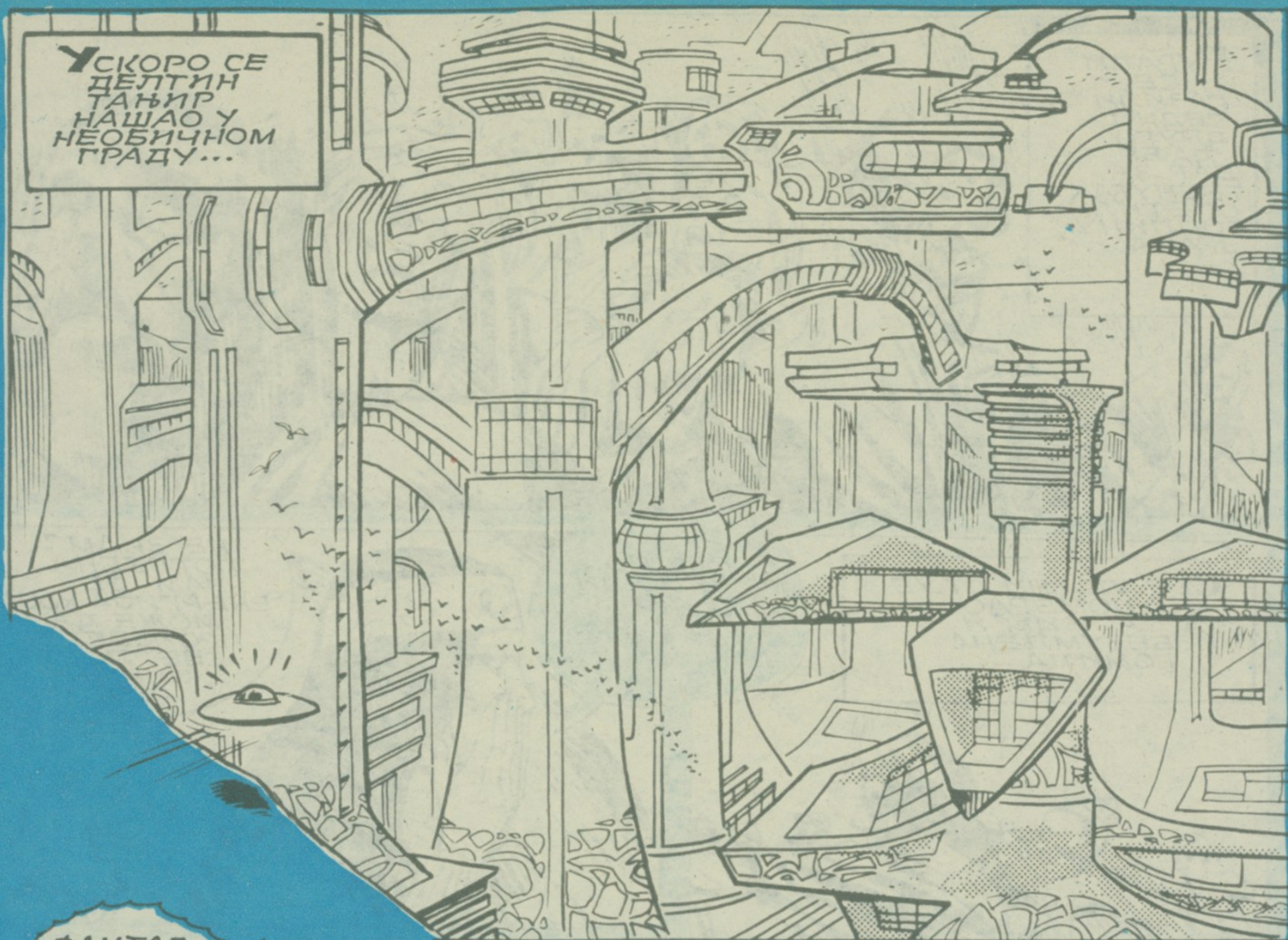
ЛУ,
ИЗГЛЕДА
ДА
МУДРАЦ
ХОЋЕ
НЕШТО
ДА МИ
КАЖЕ?
ЖЕЛИ
ДА
ИДЕМО
ДАЛЕ?

ЗАШТО
СЕ НЕ
ОБУКУ
ТОПЛИЈЕ,
ДЕЛТА?

ИМАМ
УТИСАК
ДА ОНИ
ПОД
ОВИМ
ЗРАЦИМА
НЕ ТРАЖЕ
САМО
ТОПЛОТУ,
ЛУ?

УСКОРО СЕ
ДЕЛТИН
ТАЊИР
НАШАО У
НЕОБИЧНОМ
ГРАДУ...

ФАНТАС-
ТИЧНО!
НИКАДА
НИСАМ
ВИДЕЛА
НЕШТО
СЛИЧНО
?

ДЕЛТА
ЈЕ
УПРАВИО
ТАЊИР
КА НАЈ-
ВИШОЈ
КУЛИ У
ГРАДУ...

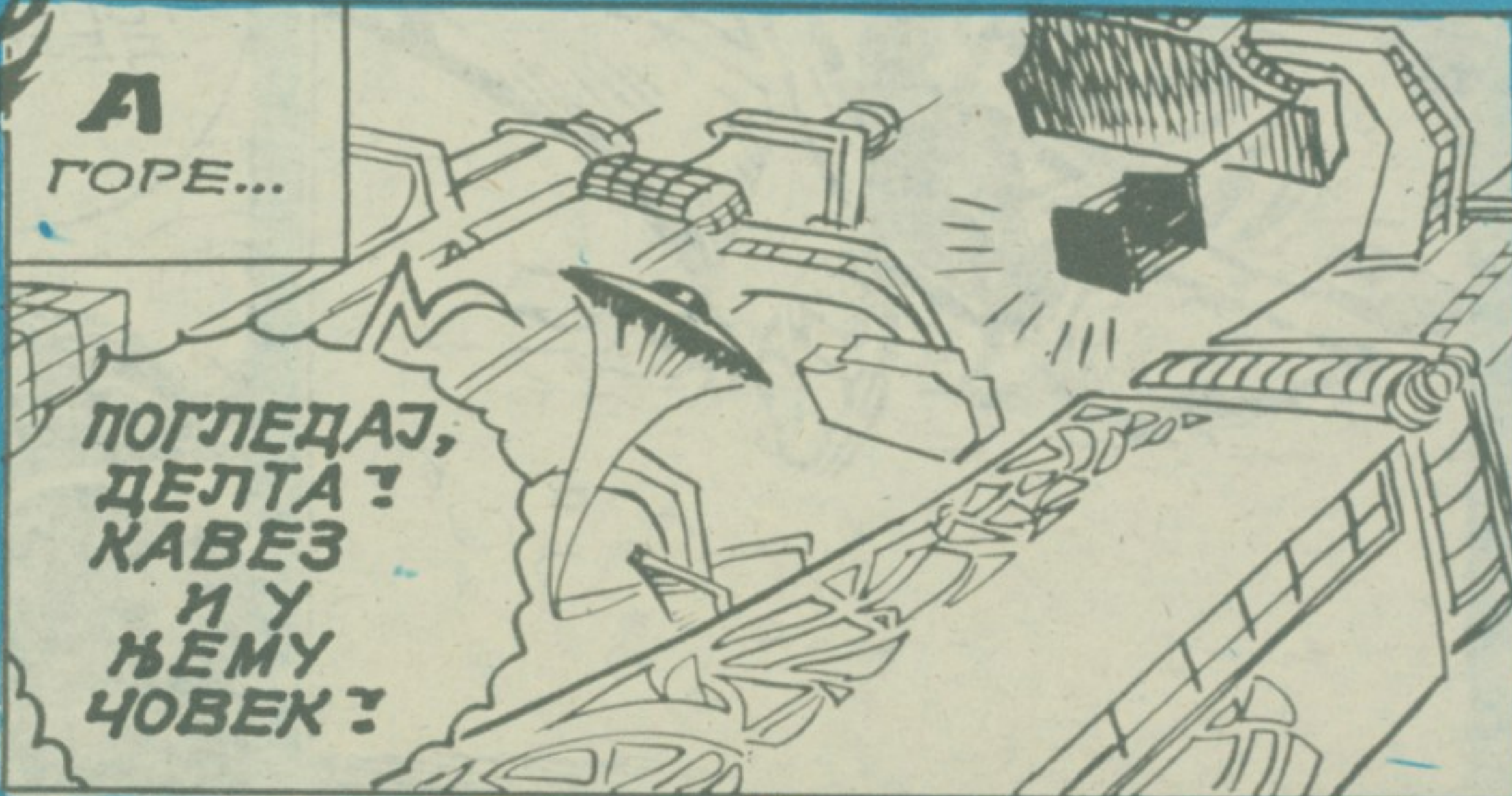
ДЕЛТА,
ЧУЈЕШ
ЛИ
МЕ?

ЈОШ
ЈЕДАН
ПОЗИВ
ОД
МУДРАЦА?
ИЗГЛЕДА
ДА СЕ
ОВОГ
ПУТА
НАЛАЗИ
САСВИМ
БЛИЗУ?

А
ГОРЕ...

ПОГЛЕДАЈ,
ДЕЛТА!
КАВЕЗ
И У
ЊЕМУ
ЧОВЕК?

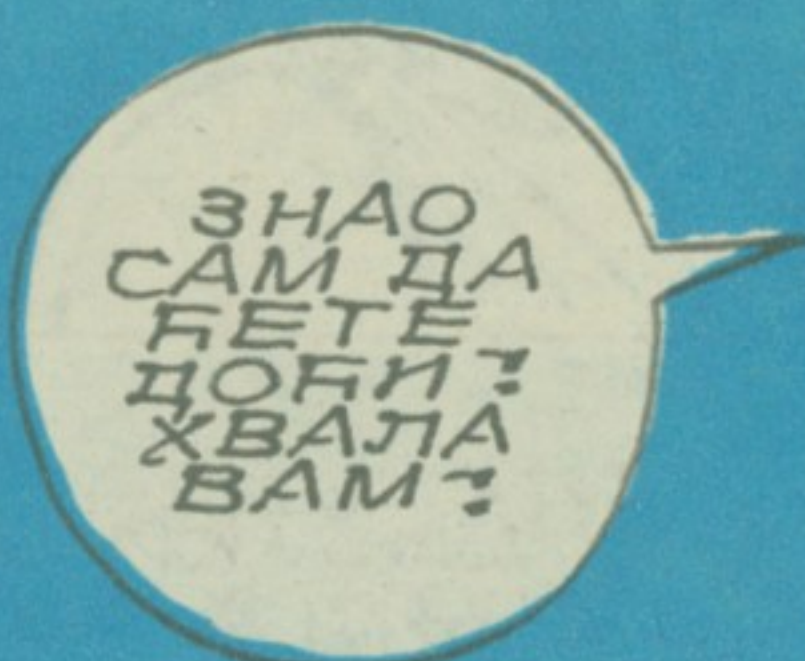
ЗАР
ЈЕ
МОГУ-
ЋЕ??

ПА
ТО ЈЕ
МУДРАЦ
!

ДЕЛТА И
ЛУ СУ МУ
ОДМАХ
ПРИСКО-
ЧИЛИ У
ПОМОЋ ...

ЗНАО
САМ ДА
БЕТЕ
ДОБИ!
ХВАЛА
ВАМ!

ШТА
ВАМ
СЕ ТО
ДОГОДИЛО?
ОТКУД
ВИ ОВДЕ?
ШТА СЕ ТО
ДЕШАВА
НА ОВОЈ
ПЛАНЕТИ
?

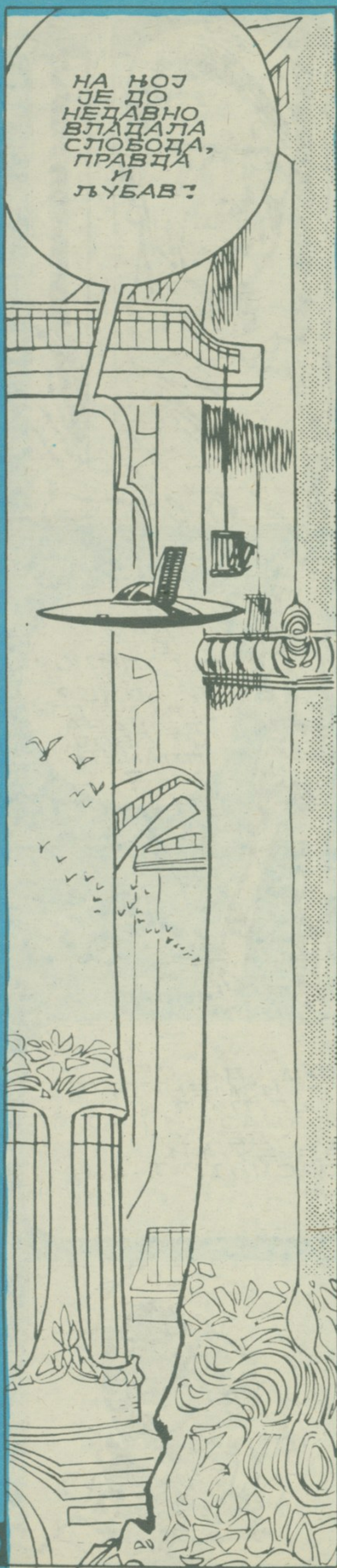

ВИДИМ ДА СЕ
НИСИ ИЗМЕНИО,
ДЕЛТА?
РАДОЗНАО СИ КАО
И УВЕК!
СВЕ БУ ТИ
ОБЈАСНИТИ!

ОВО ЈЕ
ПЛАНЕТА
ЗИРОИС!
НОМЕ
ВЛАДАЈУ
ФИЛОЗОФИ И
УМЕТНИЦИ!

НА НОЈ
ЈЕ ДО
НЕДАВНО
ВЛАДАЛА
СЛОБОДА,
ПРАВДА
И
ЉУБАВ?

ЊЕЊУ
КУЛТУРУ
МОЖЕМО
ПОРЕДИТИ
С КУЛТУРОМ
СТАРИХ
ГРИКА.

АЛИ САДА СЕ
ОВА ЦИВИЛИЗАЦИЈА
НАЛАЗИ НА ПУТУ
ПОТПУНОГ УНИШ-
ТЕЊА? ЊЕЊО
СТАНОВНИШТВО
ЗАХВАТИЛА ЈЕ
ПАНИКА?

И САМИ СТЕ
ВИДЕЛИ ЦРНЕ
ОБЛАКЕ КОЈИ
ОБАВИЈАЈУ СУЊЕ
ПЛАНЕТЕ ЗИРФИС.

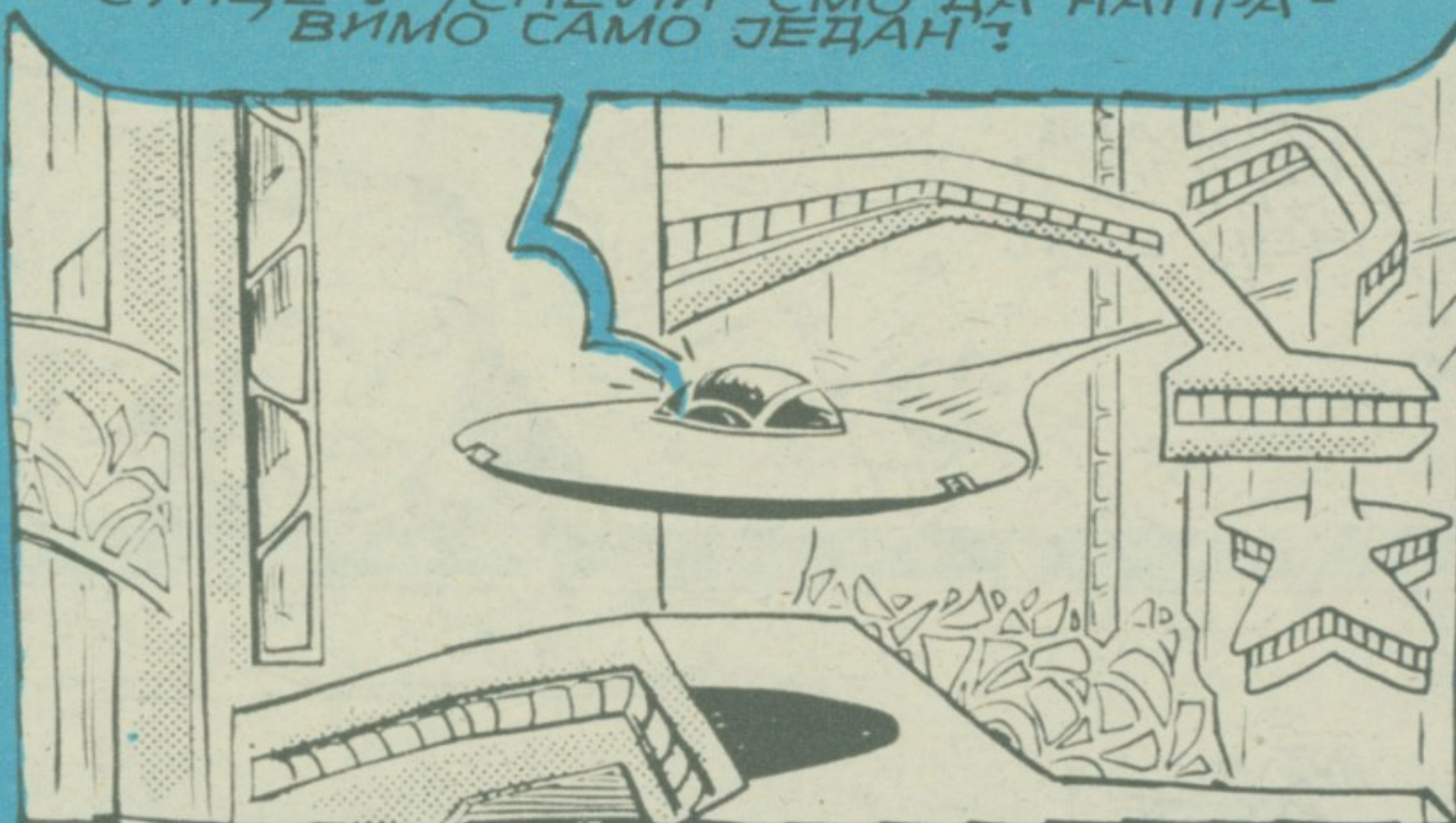

КАДА БИ
СЕ ТО
ДОГОДИЛО
СА СУЊЕМ
КОЈЕ ЈЕ
ИЗВОР
ЖИВОТА НА
ЗЕМЉИ, МНОГЕ
СТВАРИ БИ СЕ
ИЗМЕНИЛЕ,
АЛИ ЉУДСКИ
РОД НЕ БИ
ИШЧЕЗАО?
МЕБУТИМ, ЉУДИ
СА ЗИРФИСА
РАЗЛИКУЈУ
СЕ ОД
ЗЕМЉАНА?

ГРАБА ЊИХОВОГ
ОРГАНИЗМА ЗАИСТА
ЈЕ НЕОБИЧНА ?
ИМАЈУ ЉУДСКИ ОБЛИК
АЛИ ИМ ЈЕ ОСНОВНИ
ИЗВОР ХРАНЕ,
КАО И КОД
БИЈАКА, СУНЦЕ ?

КАДА САМ ВИДЕО ШТА ИХ ЈЕ ЗАДЕ-
СИЛО, ОДМАХ САМ ДОШАО ОВАМО ДА
ИМ ПОМОГНЕМ ? РЕКАО САМ ИМ ДА
МОРАЈУ ДА КОНСТРУИШУ АКУМУЛА-
ТОРЕ КОЈИ ЋЕ ДА ЗАМЕНЕ ЊИХОВО
СУНЦЕ ? УСПЕЛИ СМО ДА НАПРА-
ВИМО САМО ЈЕДАН ?

НА ЗИРОИСУ
ЖИВИ НЕКИ САНГОВАР
КОЈИ СЕБЕ
ПРЕДСТАВЉА КАО
ПРОРОКА И ПРЕДВИЂА
ПРОПАСТ ОВЕ
ПЛАНЕТЕ ?

ПО ЊЕМУ
ДО
УНИШТЕЊА
МОРА ДОЋИ
ЈЕР ТО
ЖЕЛЕ
ВИШЕ СИЛЕ ?

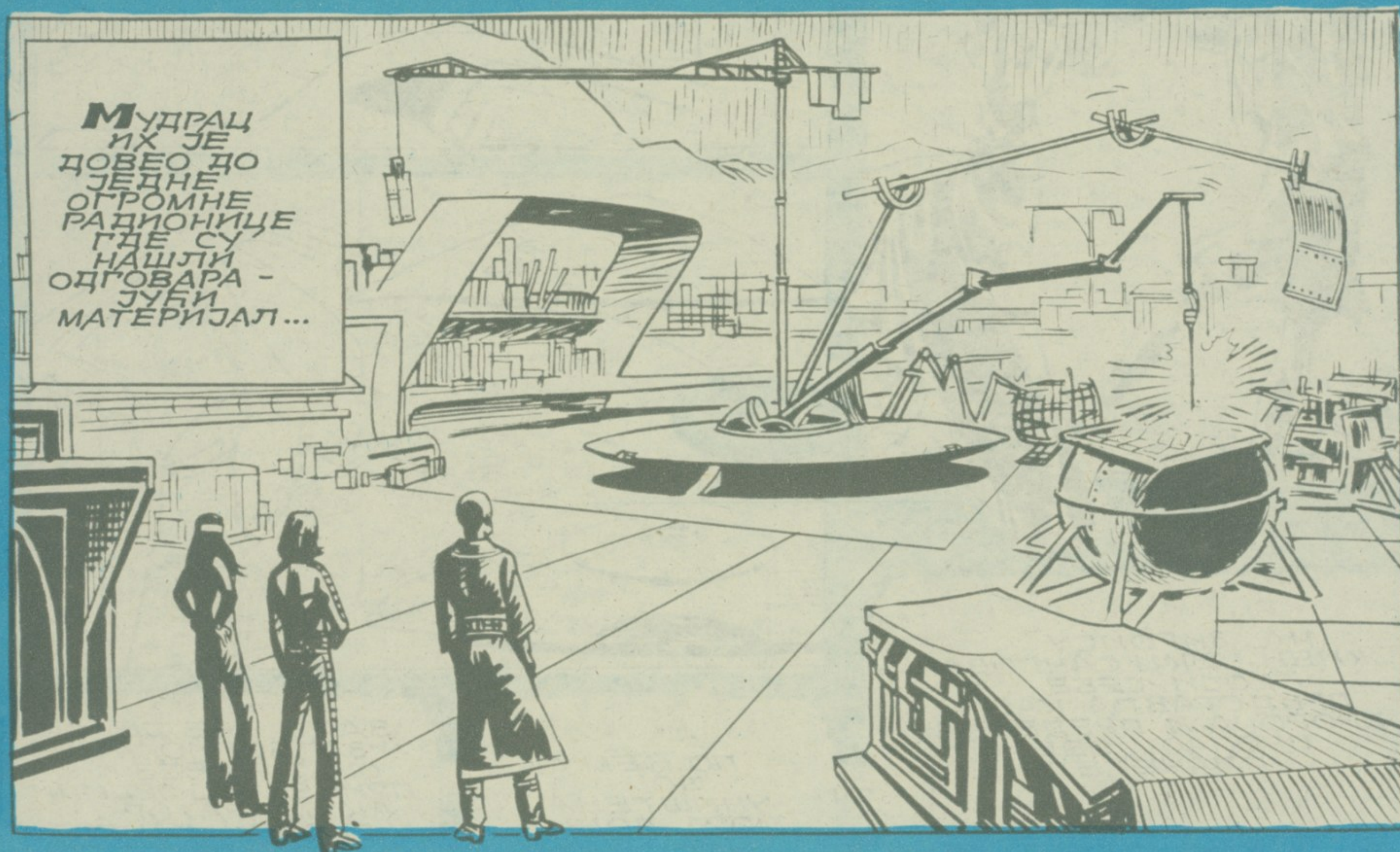
ЗАТО МЕ ЈЕ
ЗАТВОРИО У
ОНАЈ КАВЕЗ И
ПРИСВОЈИО ЈЕДИНИ
АКУМУЛАТОР ?
У СТВАРИ, САНГО-
ВАР ЖЕЛИ ДА ПО-
СТАНЕ ГОСПОДАР
ЗИРОИСА И ДОКО-
ПА СЕ ЊЕГОВОГ
БОГАТСТВА ?

НЕ
БРИНИТЕ?
ПРОНАђИ
БУ ЈА
ТОГ
САНГОВАРА
И СВРШИТИ
С ЊИМ И
С НЕГОВИМ
ЉУДИМА?

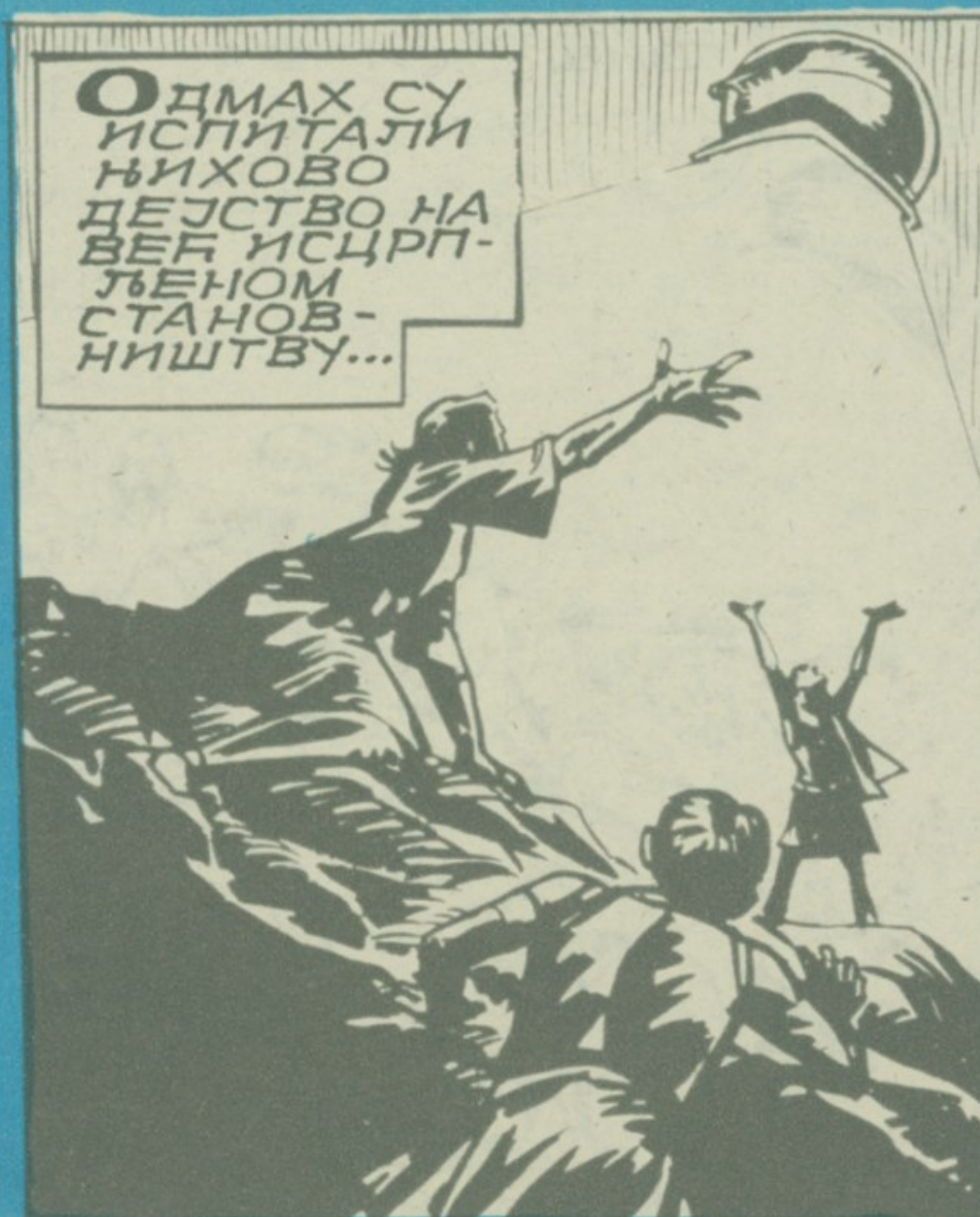
НЕМАМО
САД ВРЕМЕНА
ДА СЕ
БАВИМО
ЊИМЕ,
ДЕЛТА?
МОРАМО ПРВО
ДА САГРАДИМО
НЕКОЛИКО
АКУМУЛАТОРА
У ЧЕМУ
ЋЕ НАМ
ПОМОЋИ
ТВОЈ
РОБОТ?

МУДРАЦ
ИХ ЈЕ
ДОВЕО ДО
ЈЕДНЕ
ОГРОМНЕ
РАДИОНИЦЕ
ГДЕ СУ
НАШЛИ
ОДГОВАРА -
ЈУБИ
МАТЕРИЈАЛ...

... И САМО
НЕКОЛИКО ЧАСО-
ВА КАСНИЈЕ
ПРВИ СУНЧАНИ
АКУМУЛАТОРИ
БИЛИ СУ ГОТОВИ...

ОДМАХ СУ
ИСПИТАЛИ
ЊИХОВО
ДЕЈСТВО НА
ВЕЋ ИСЦРП-
ЉЕНОМ
СТАНОВ-
НИШТВУ...

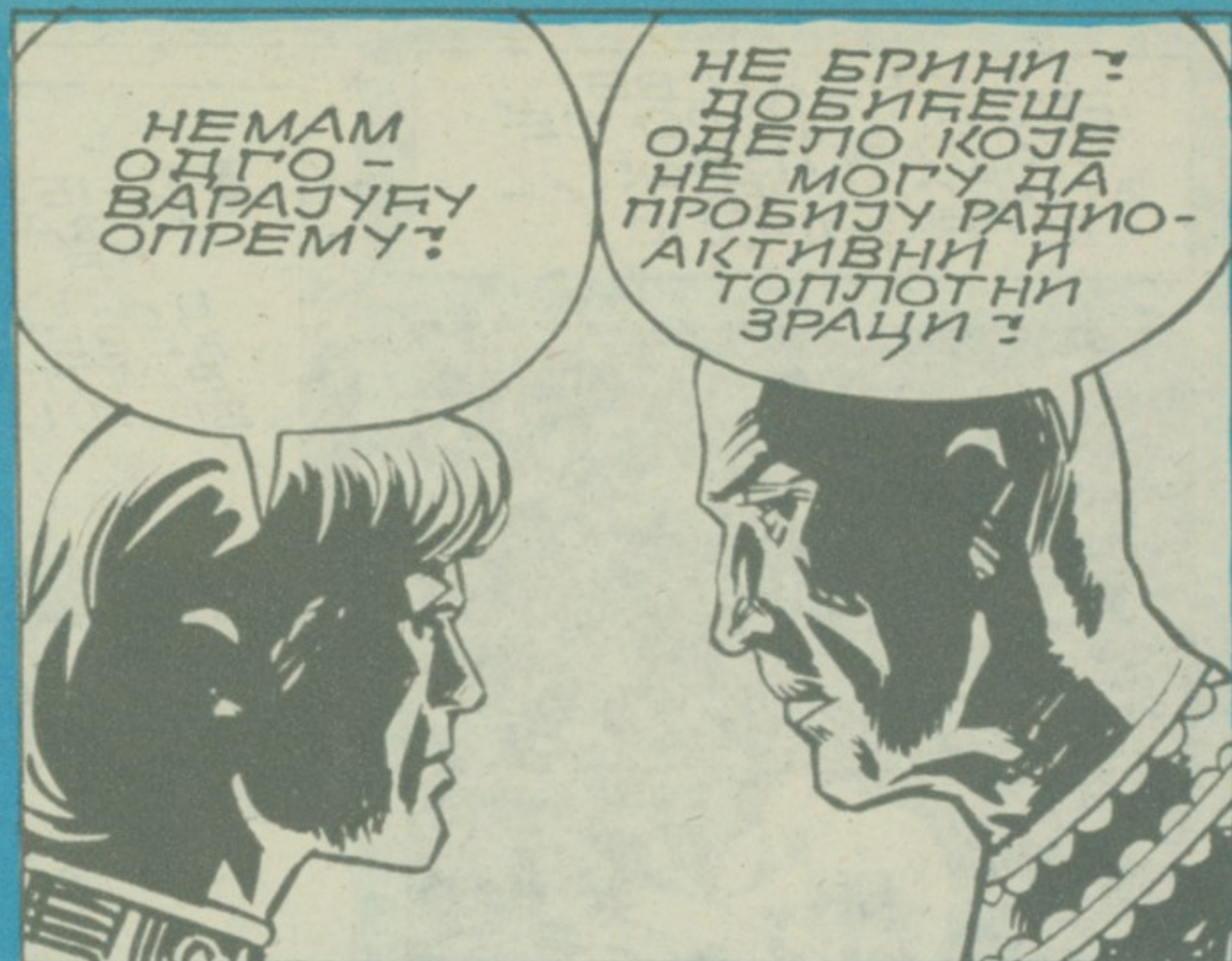
САНГОВАР СВЕ ТО
БЕСНО ПОСМАТРА...

ШТА ЈЕ
ПРОУЗРО-
КОВАЛО ТЕ
ЦРНЕ
ОБЛАКЕ
ОКО ЗИР-
ФИСОВОГ
СУНЦА?

НЕ
ЗНАМ!
АЛИ САДА
ЈЕ ТРЕ-
НУТАК
ДА ТИ ТО
ОТКРИЈЕШ,
ДЕЛТА?

НЕМАМ
ОДГО-
ВАРАЈУЋУ
ОПРЕМУ?

НЕ БРИНИ!
ДОБИЋЕШ
ОДЕЛО КОЈЕ
НЕ МОГУ ДА
ПРОБИЈУ РАДИО-
АКТИВНИ И
ТОПЛОТНИ
ЗРАЦИ?

КАКО
ЋУ
СТИГНИ
ТАМО?

ЈА ЋУ ТЕ
ОДВЕСТИ!
ЗАР СИ
ЗАБОРАВИО
НА МОЈИ
МОГ
УМА?

МУДРАЦ СЕ
ДУБОКО
ЗАМИСЛИО
И НА ВЕЛИКО
ЗАПРЕПАШЕ-
ЊЕ ЛУ...

... ДЕЛТА ЈЕ ПОЧЕО ДА ЛЕТИ.
ПРВО ПОЛАКО ...

...А ОНДА СВЕ
БРЖЕ. УСКОРО СЕ
НАШАО ИЗВАН
АТМОСФЕРЕ ПЛА-
НЕТЕ ЗИРОИС...

ПРИБЛИ-
ЖАВАО
СЕ
ЦИЉУ
НЕВЕРО-
ВАТНОМ
БРЗИНОМ...

ВЕЕ ЈЕ
ЗАШАО
МЕЊУ ГУСТЕ
ОБЛАКЕ
КРОЗ КОЈЕ
СЕ ПОВРЕ-
МЕНО ПРО-
БИЈАЛА ЗА-
СЛЕПЛУЈУГА
СВЕЉОСТ...

А
ОНДА
ЈЕ
НЕШТО
ОТКРИО...

МЕТЕ-
ОРИТИ!
НИКАДА
НИСАМ
ВИДЕО
ОВОЛИКО
МЕТЕ-
ОРИТА!

КРУЖЕ ОКО ОВОГ
СУНЦА И ИСПУШ-
ТАЈУ ЗГУСНУТУ
ПАРУ КОЈА СА
ЗИРОИСА ЛИЧИ
НА ЦРНЕ
ОБЛАКЕ!

ДЕЛТА СЕ
ПРИБЛИЖИО ЈЕД-
НОМ МЕТЕОРИТУ
СЛЕДЕЋИ УПУТ-
СТВА КОЈА МУ ЈЕ
МУДРАЦ ДАО...

УЗЕЋУ
УЗОРИКЕ
ОДАВДЕ ?
ЊИХОВОМ
АНАЛИЗОМ
РАЗЈАСНИЋЕ-
МО МНОГЕ
СТВАРИ ?

ЗА ТО ВРЕМЕ
НА ЗИРФИСУ...

БИЋЕ
БОЉЕ ДА
СЕ УДАЉИМ
ОДАВДЕ ?
МУДРАЦУ
ЈЕ САД
ПОТРЕБАН
МИР,
А ДЕЛТИН
ЖИВОТ
ЗАВИСИ ОД
ЊЕГА ?

ЛУ ЈЕ ПРИ-
ШЛА РОБОТУ
КОЈИ ЈЕ И
ДАЉЕ КОН-
СТРУИСАО
АКУМУЛАТО-
РЕ...

СЈАЈАН
СИ
РОБОТИЋУ ?
ЗАСЛУЖИО
СИ
ПОЉУБАЦ
?

УХВА-
ТИТЕ
ЈЕ ?

УЗОКЕ САМ
УЗЕО ?
САДА МОГУ
ДА СЕ ВРАТИМ
НА ЗИРОИС ?

И ЗАИСТА,
УСКОРО ...

МУДРАЦ
ЈЕ
ОДМАХ
СТАВИО
УЗОКЕ
ПОД
МИКРО-
СКОП...

ГДЕ ЈЕ ЛУ ?
НЕ ВИДИМ
ЈЕ ?

НАДАМ
СЕ ДА ЈЕ
МУДРАЦ
ПРИМИО
ОВУ
МОЈУ
ПОРУКУ ?

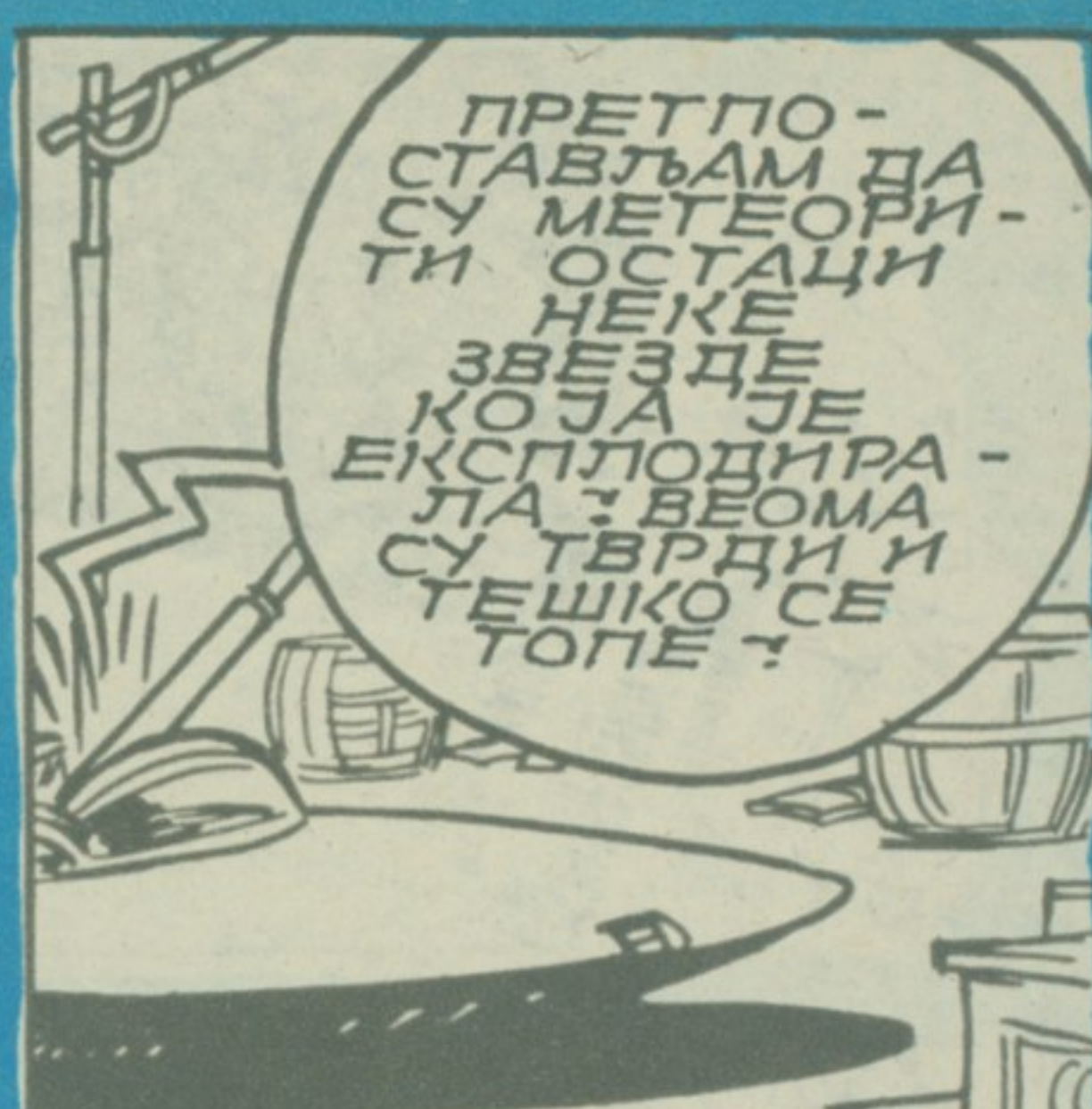
СВЕ ВРЕМЕ
САМ БИО
ЗАОКУПЉЕН
ТОБОМ ПА
НА ЊУ
НИСАМ НИ
ОБРАЂАО
ПАЖЊУ ?
ПОТРАЖИ
ЈЕ ?

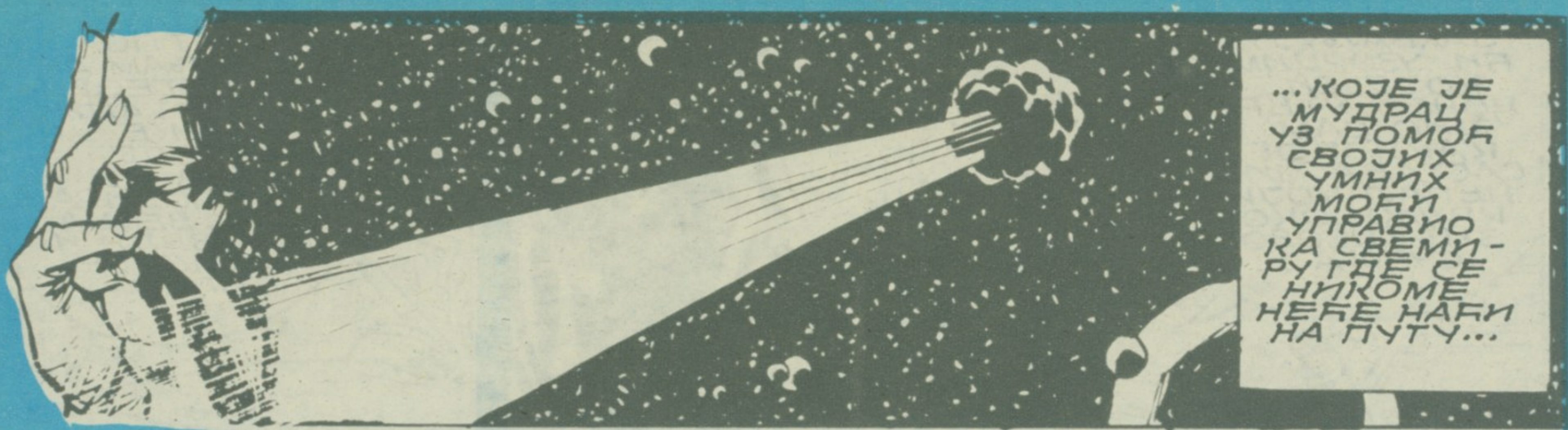

МЕТЕОРИ СУ ПРИВУЧЕ-
НИ И УБРЗО ЈЕ СТВОРЕ-
НО ЈЕДНО НОВО НЕБЕСКО
ТЕЛО...

...КОЈЕ ЈЕ
МУДРАЦ
УЗ ПОМОЋ
СВОЈИХ
УМНИХ
МОЋИ
УПРАВИО
КА СВЕМИ-
РУ ГДЕ СЕ
НИКОМЕ
НЕЋЕ НАЋИ
НА ПУТУ...

ЈОШ НЕКО
ВРЕМЕ ОБЛА-
ЦИ ЋЕ СЕ ЗА
ДРЖАТИ ОКО
ЗИРФИСОВОГ
СУНЦА, АЛИ
ДОК СЕ ОНИ
НЕ РАЗИДУ,
ЗАМЕНИЋЕ
ЋА ВЕШТАЧ-
КА СУНЦА...

НИКАДА
НЕЋЕМО
ЗАБОРАВИ-
ТИ СВЕ ШТО
СТЕ
УЧИНИЛИ
ЗА НАС:
ДОЋИТЕ
НАМ
ОПЕТ?

ЗАИСТА САМ СРЕЋАН
ШТО СМО СПАСЛИ
ОВАЈ НАРОД УНИШТЕ-
ЊА? АЛИ, ДА НИЈЕ
БИЛО НАШЕГ РОБОТА,
КО ЗНА ДА ЛИ БИ НАМ
ТО ПОШЛО ЗА РУКОМ?

НАЈЗАД?
ВЕЋ САМ
ПОМИСЛИО
ДА СУ
ЗАБОРАВИЛИ
НА МЕНЕ?

УСКРО
ЈЕ ДЕЛ-
ТАЊИР
ПОЛЕТЕО...

Али, ПРЕ
НЕГО ШТО ЋЕ
СЕ ВРАТИТИ
НА ЗЕМЉУ,
МУДРАЦ ЈЕ
ПОЗВАО ДЕЛТУ
И ЛУ ДА ПРО-
ВЕДУ НЕКОЛИ-
КО ДАНА НА
НЕГОВОМ АСТЕ-
РОИДУ. БИО ЈЕ
ТО ЗАСЛУЖЕН
ОДМОР...

КРАЈ

ГРИНГО

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП:

УЧЕНИЦИ!

ГДЕ НАБАВИТИ

ЛЕКТИРУ, ТО НЕОПХОДНО ШТИВО СВАКОГ УЧЕНИКА
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „НАРОДНА КЊИГА” — БЕОГРАД

ПРЕПОРУЧУЈЕ

СВОЈУ ПОЗНАТУ ЕДИЦИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ” КОЈА САДРЖИ ИЗБОР ИЗ ДЕЛА КЛАСИКА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ — БЛИСТАВЕ СТРАНИЦЕ ИСТАКНУТИХ КЛАСИКА СВИХ НАШИХ
НАРОДА.

СВАКА КЊИГА САДРЖИ ОБЈАШЊЕЊЕ, НАПОМЕНЕ, ЛИТЕРАТУРУ О ПИСЦУ (КРИТИКЕ И ДР.) И СТРУЧ-
НИ ПРЕДГОВОР У КОМЕ СЕ ДАЈЕ САЖЕТ ПРЕГЛЕД ПИШЧЕВОГ ЖИВОТА И РАДА.

ТАКОЋЕ УЗ ЕДИЦИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ” — ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ И ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТ-
СКИХ КЛАСИКА.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ:

1. ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ	35,00 д.
2. ПЕТАР КОЧИЋ	35,00 д.
3. СИЛВИЈЕ КРАЊЧЕВИЋ	35,00 д.
4. СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ	35,00 д.
5. АНТУН МАТОШ	35,00 д.
6. ВЈЕНЦЕСЛАВ НОВАК	35,00 д.
7. ЈОВАН СКЕРЛИЋ	35,00 д.
8. ПЕТАР ПРЕРАДОВИЋ	35,00 д.
	280,00 д.

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ ИЗ ИСТЕ СЕРИЈЕ:

9. ПРОТА МАТЕЈА НЕНАДОВИЋ	70,00 д.
10. ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ	80,00 д.
11. ИСИДОРА СЕКУЛИЋ	90,00 д.
12. МИЛУТИН БОЈИЋ	80,00 д.
13. ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС	70,00 д.
14. СТЕВАН СРЕМАЦ	90,00 д.
15. ЈАНКО КЕРСНИК	80,00 д.
16. МИЛУТИН УСКОКОВИЋ	80,00 д.
17. КОЧО РАЦИН	70,00 д.

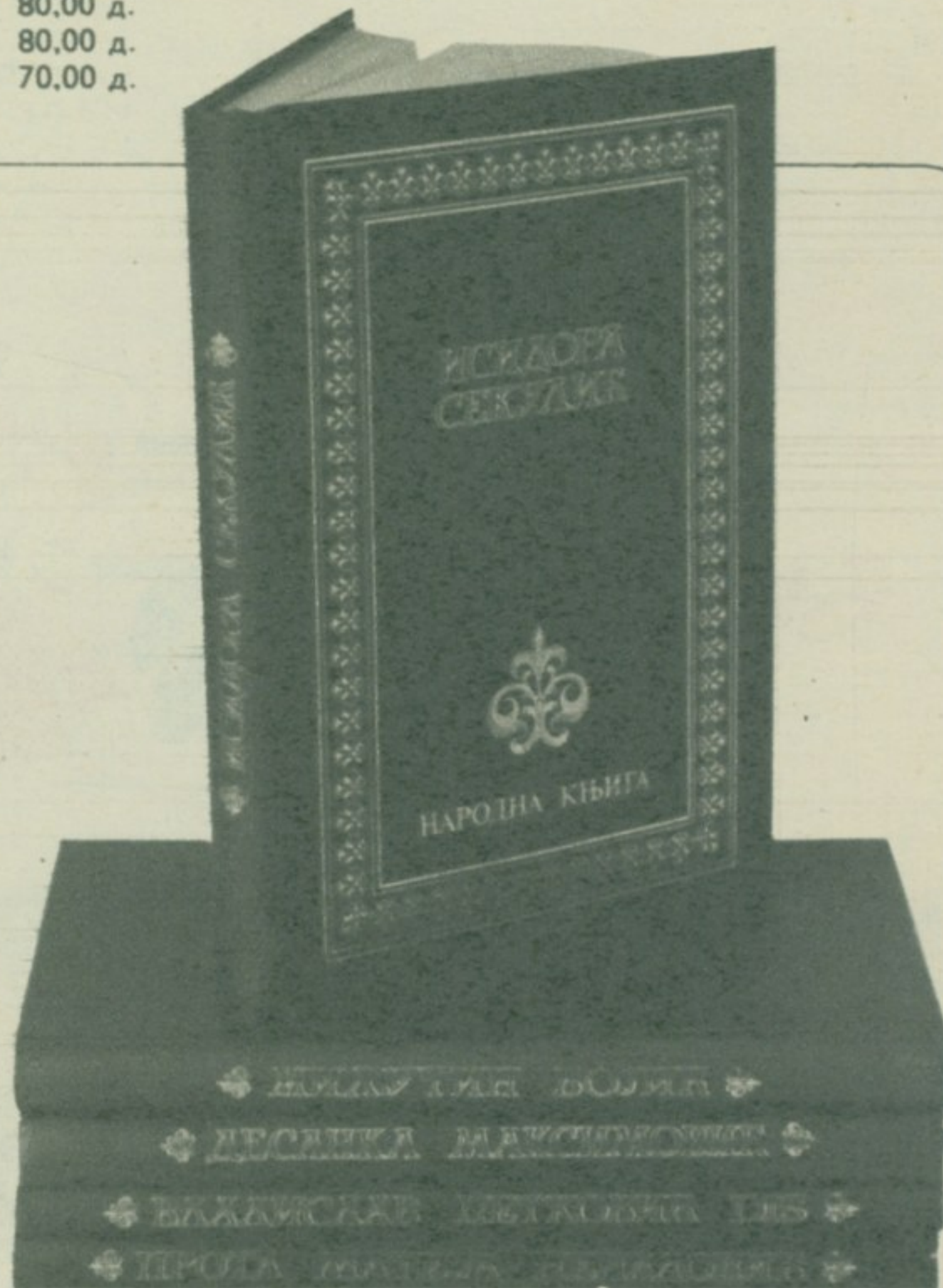
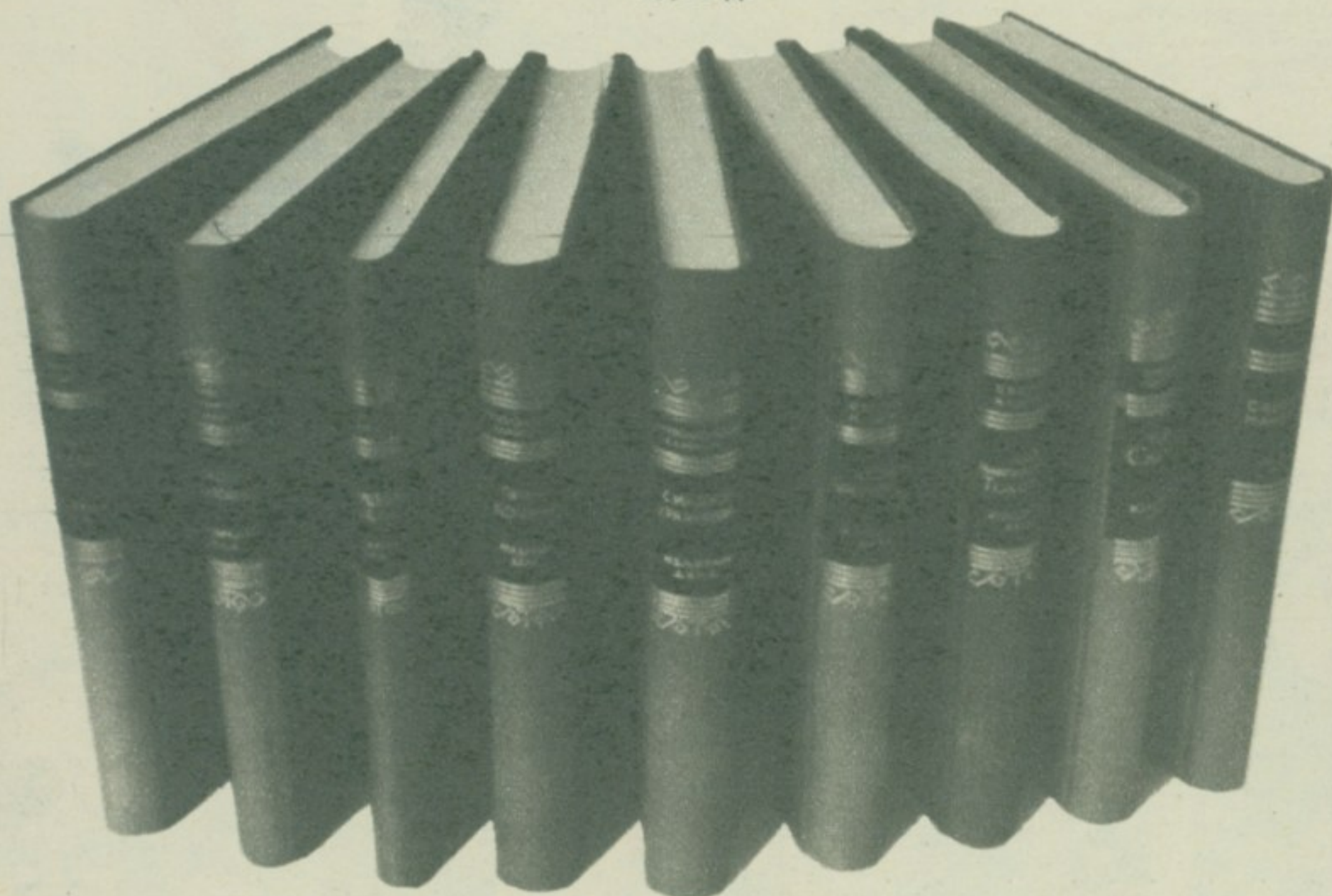
18. СРПСКА РЕАЛИСТИЧКА ПРИПОВЕТКА

100,00 д.

810,00 д.

ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА:

19. ИЗБОР ИЗ ДЕЛА Ф. ДОСТОЈЕВСКОГ	35,00 д.
20. ИЗБОР ИЗ ДЕЛА Л. ТОЛСТОЈА	35,00 д.
	70,00 д.

УСЛОВИ КУПОВИНЕ:

Цела серија од 18 књига библиотеке „ЈУГОСЛОВЕН-
СКИ КЛАСИЦИ” и 2 књиге ИЗБОР ИЗ ДЕЛА СВЕТ-
СКИХ КЛАСИКА — Ф. ДОСТОЈЕВСКОГ И Л. ТОЛ-
СТОЈА, при куповини за готово продају се уз 20% по-
пуста.

Свака књига купљена и појединачно за готово продаје
се са 15% попуста.

Куповина на отплату не повлачи попуст. Најкраћи рок
отплате је 6 (шест) месеци, најдужи 12 (дванаест) ме-
сеци, а најмања рата за месечну отплату је 50,00 динара.

ИП „НАРОДНА КЊИГА” — БЕОГРАД, ШАФАРИКОВА 11

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

А. ЗА ГОТОВО — СЕРИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ” И ИЗБОР ИЗ
ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — ПО РЕДНОМ БРОЈУ ОД 1—20, УЗ ПО-
ПУСТ ОД 20%, ТАКО ДА ЋУ ИЗНОС ОД ДИНАРА 928,00 ПЛАТИТИ ПОШТАРУ
КАД МИ КЊИГЕ УРУЧИ;

Б. ЗА ГОТОВО — књиге под редним бројем _____, уз 15%
попуста за сваку купљену књигу, тако да ћу износ од динара _____
платити поштару кад ми књиге уручи;

В. НА ОТПЛАТУ — СЕРИЈУ „ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЛАСИЦИ” И ИЗБОР
ИЗ ДЕЛА СВЕТСКИХ КЛАСИКА — ПО РЕДНОМ БРОЈУ ОД 1—20, Без
права на попуст, тако да ћу износ од динара 1.160,00 отплаћивати у 12 ме-
сечних рата, с тим што ћу прву рату од динара 82,00 платити поштару кад
ми књиге уручи, осталих 11 рата по 98,00 динара плаћаћу до сваког 5-ог
у месецу до истека отплате.

Г. НА ОТПЛАТУ — књиге под редним бројем _____ (с тим
што износ књига купљених на отплату не може бити мањи од 300,00 динара)
и књиге ћу отплатити у _____ месечних рата по _____ динара.

(Презиме, очево име и име)

(Адреса стана: поштански број, место, улица и број)

(Назив предузећа-установе где наручилац ради (и овера предузећа-установе
за купце на отплату)

(Место и датум)

(Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Пензионери код куповине на отплату прилажу предзадњи чек од пензије.
У случају спора надлежан је 1 општински суд у Београду.

СРЕБРНИ СУВЕНИРИ ДЕМИСА РУСОСА

Пружамо вам прилику да преко нашег листа набавите грамофонске плоче. Треба само да попуните нарудбеницу, а плоче ћете платити поштару кад вам их донесе.

Чувајте све наше МУЗИЧКЕ ПОШИЛЈКЕ јер објављене листе плоча **СТАЛНО ВАЖЕ**. То значи да на једној нарудбеници (од најмање 100 динара) можете да поручите плоче са старих и нових листа и то без обзира на врсту плоча и музике коју наручите лонг-плеј или сингл-плоче, поп, забавне или народне, класичне или без музике. **ВАЖНО ЈЕ САМО** да нарудбина не буде мања од 100 динара јер паковање и поштарину не плаћате ви него ми.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ!

Слово „С“ испред плоче (и других слова) означава сингл, „ES“ малу плочу са 4 мелодије, а „LP“ лонг-плеј плочу.

Цена једне лонг-плеј плоче је 76,60.— динара.

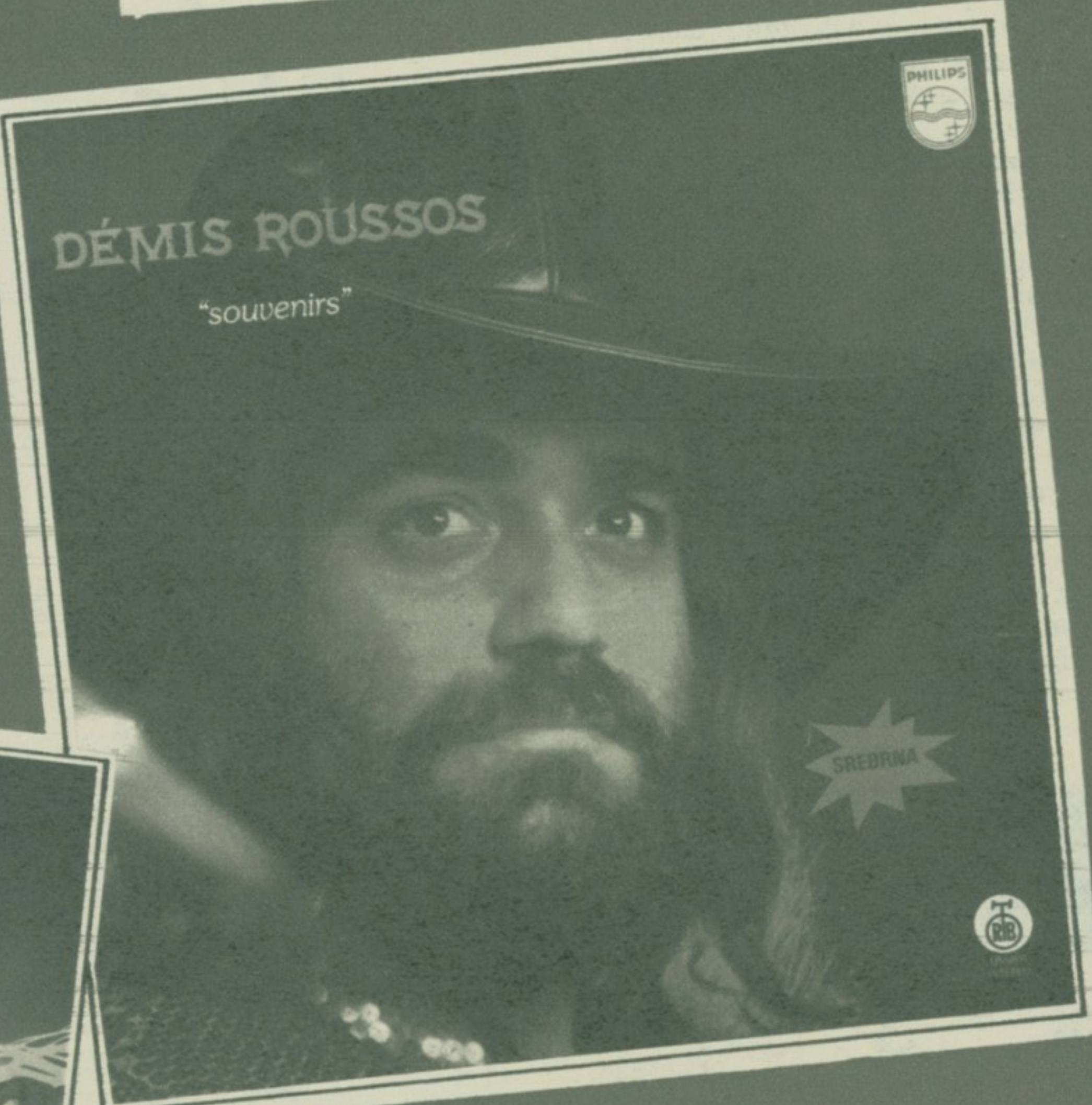

ЛП 5853
12 ХИТОВА ИЗ ГРЧКЕ
најпознатије грчке песме интерпретирају чувени грчки извођачи

ЛП 5804
THEM CHANGES:
Буди Мајле изводи осам познатих мелодија: „Низ реку“, „Воз за Мемфис“ и тако даље.

ЛП 5853
SMILER:
Род Стјуарт изводи 12 својих познатих песама: „Девеојка са севера“, „Морнар“, „Да сам твој ауто“ и тако даље.

ЛП 5833
STATUS QUO:
Познати ансамбл изводи осам песама: „Backwater“, „Just take me“, „Slow train“ и тако даље.

ЛП 5814
AFTER MIDNIGHT:
дванаест песама изводе чувени певачи Сара Вон, Плетерси, Вили Екстајн, Врук Вентон, Дајна Вашингтон.

ЛП 5840
LA VOCE DELL'UOMO:
Серџо Ендрито пева 13 песама „Da quando ero bambino“, „La voce dell'uomo“, „Perchè le ragazze hanno gli occhi così grandi“.

ЛП 5863
THE LATEST EDITION:
Џон Мајал пева десет песама: „Газолин блуз“, „Немирна времена“, „Луда игра“ и тако даље.

ЛП 5335
THE ROTTERS' CLUB:
Hatfield and the North: дванаест мелодија изводи популарни ансамбл.

ЛП 5801
„SOUVENIRS“: DEMIS ROUSSOS
пева на овој сребрној плочи једанаест песама: „Perdoname“, „Trying to catch the wind“ итд.

ЛП 5850
HYMN OF THE SEVENTH GALAXY:
Ансамбл Чик Кореје изводи шест мелодија: „После космичке кише“, „Васионски циркус“ итд.

ЛП 5805
I'M LEAVING IT ALL UP TO YOU:
Дони и Мери Осмонд певају 10 популарних песама: „Искрена љубав“, „Песма о кишобрану“ итд.

ЛП 5867
JOHNNY HALLYDAY:
пева дванаест познатих песама: „Hush“, „Jesus-Christ“, „Deux amis pour un amour“ итд.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

НАРУДБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима:

РЕЗЕРВНА ЛИСТА: _____

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

Датум _____ Потпис _____

Нарудбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

ЗАБАВНИКОВА игра знања

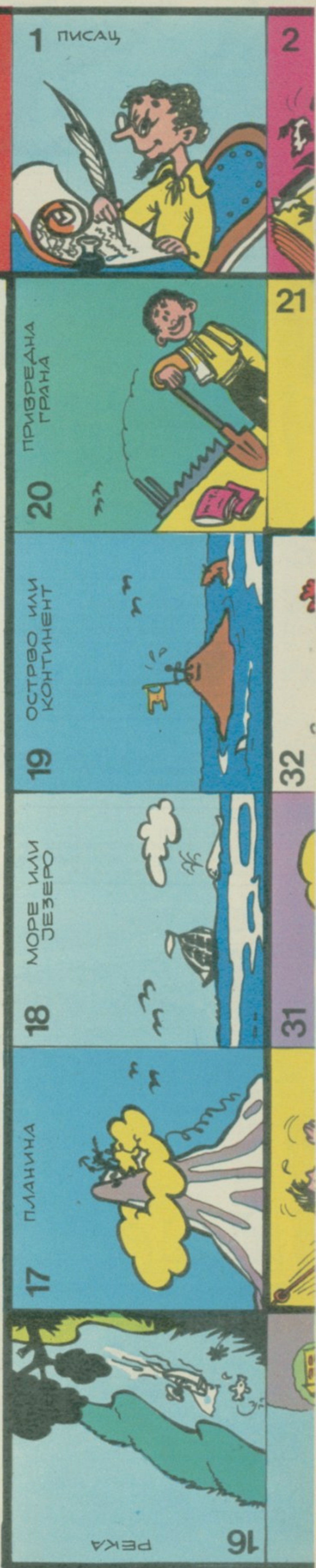
Ово је игра у којој за кратко време (60 секунди) треба да покажете колико знате о познатим писцима, сликарима, научницима итд. Пре него што почнете да играте залепите слова са нашег цртежа на чврст, једнобојни картон, а затим свако слово посебно исеците. Да вам се табла са пољима не би брзо искрзала залепите је такође на чвршћи картон. За игру су вам потребни још: коцкица и пиони из игре «Не љути се, човече!» Уместо пиона можете употребити и дугмад, само сваки играч мора имати «пионе» у једној боји. Игра се овако: сви картончићи са словима окрену се наопако да се слова не виде. Креће се са **старта** и помера за онолико поља колико је бачена коцкица показала. А затим се из гомиле извуче једно слово. Ако је пион стао на поље на коме пише на пример «сликар», а извучено слово је М, онда играч треба да каже име неког сликара које почиње са М. Ако не зна, треба да се врати за онолико поља колико је коцкица показала, односно за онолико колико се био померио унапред. А ако одговори погрешно треба да се врати на почетак игре, на **старт**. Тако урадите увек где пише: писац, научник, итд.

Победник је играч који први стигне на **циљ**. Игра се може играти на два начина: први је (и лакши) да се извучено слово врати на гомилу са осталим словима а други да се извучена слова више не употребљавају док се игра не заврши (тежи начин). Игру могу играти од два до седам играча. Више играча од овог броја није пожељно, јер би игра могла да се продужи и постане досадна. Игру, чак може играти и само један играч уколико жели да провери своје знање. Пазите, играч има само 60 секунди времена за размишљање за сваки одговор, ако се у том року не сети сматра се да није умео да одговори. Ако у игри учествује више играча различитог узраста рок за размишљање може и да се повећа.

А	Б	В	Г	Д
Ђ	Е	Ж	З	И
Ј	К	Л	Љ	М
Н	Њ	О	П	Р
С	Т	Ћ	У	Ф
Х	Ц	Ч	Џ	Ш

старт

ПОКАЖИ
ШТА
ЗНАШ!

0813-VIS

ПРОТИВ

ДЕЧАКУ КОГА ЈЕ УЈЕО БЕСАН ВУК СТАВИЛИ СУ УСИЈАНО ГВОЖЂЕ НА РАНУ. ЊЕГОВУ УЖАСНУ ПАТЊУ ЛУЈ ПАСТЕР, КОМЕ ЈЕ ТАДА БИЛО 10 ГОДИНА, НИЈЕ МОГАО ДА ЗАБОРАВИ.

НЕВИДЉИВОГ

Луј Пастер са стакленом цевчицом у рукама приђе бесном псу. Пас се дивље отимао из руку двојице служитеља који су га, иако је био добро везан, једва држали.

— Отворите му чељуст! — нареди Пастер.

— Чувајте се! — забринуту рече његов асистент доктор Ру. — Довољно је да само шкљоцне зубима, па да постанете жртва беснила!

Сиве очи шездесетогодишњег хемичара се сузише. Рука с цевчицом полако се приближи раљама бесног пса, задржа се на њима тренутак и повуче се. Пастер је имао шта је хтео: смртосну пену из губице бесног пса.

Потрага за утварама

— Дођите, Ру! — рече задовољно. — Погледаћемо ово у лабораторији. Можда ћемо најзад успети да откријемо тај микроб! који нам је досад увек измицао.

Ни свог пута нису имали ореће. У пљувачки бесног пса није било ни трага неком непознатом микрорганizmu.

— Наши микроскопи су сувише слаби да би открили малог бездушног убицу! — љутито рече славни ловац на микробе.

— Зашто вам је толико стало да уловите баш узрочника беснила? — запиташе асистент трљајући од замора упаљене очи. — Зар нема довољно узрочника других болести, узрочника које познајемо? Зар од тих болести не страда више људи него од хидрофобије?

— Рећи ћу вам нешто, драги мој Ру! — Пастер скиде цевкер и погледа сарадника. — Већ више од педесет година често, у сну, видим прозну слику која ми се усекла у мозак. Имао сам тада десет година. У једној ковачници видео сам дечака кога је ујео бесан вук. Ковач је уједено место притиснуо усијаним гвожђем. Побегао сам. Нисам могао да гледам дечакову патњу. Чини ми се да сам још онда одлучио да људе ослободим те грозоте! Кад будемо пронашли лек против беснила, сматраћу да сам одужио дуг човечанству!

Ру је с поштовањем слушао учитеља, иако је и њега и Шамберлена тиражирао, присиљавајући их да раде преко границе људске издржљивости. А

После изванредног открића француског хемичара и биолога Луја Пастера (1822—1895) свет је могао да одахне: пронађене су и уведене многе вакцине које су спречавале страшне епидемије.

ли је умео и да их толико одушеви за посао да су без поговора данима и ноћима, сузних очима, мењали препарате на микроскопима, расађивали културе микроба, или сецирали лецеве животиња.

— Ми ћемо савладати беснило, Ру! — говорио је Пастер. — Ухватићемо се укоштак с невидљивим непријатељем и победићемо га, па макар га никад не угледали! Искоренићемо хидрофобију с кутле земаљске!

Пастер, тај романтични песник науке и тврдоглави борац, педантни лекар и скромни истраживач Ру донкихотски су пошли у битку против утвара.

Припитомити беснило

— Професоре, дођите у лабораторију! — позва једног дана Шамберлен Пастера. — Десило се нешто што нисмо очекивали!

У лабораторији је доктор Ру замишљено чукао крај кавеза. Пастер је запањено посматрао два пса који су урлали, запенушених раља, јурили по својим кавезима, док су друга два весело махала реповима.

— Јесу ли то она четири пса која је пре шест недеља изуједао њихов бесни рођак? — запиташе Пастер.

— Да, то су баш ти пси! — одговори Ру. — Два су бесна, а два сасвим здрава! А сва четири сасвим сигурно имају у себи милијарде клица хидрофобије. Не разумем како је то могуће!

Забацивши руке на леђа Пастер је замишљено шетао горе-доле.

— Наставите с експериментима које смо јуче прекинули! Данас их морате завршити, па макар радили до поноћи! — рече љутито и изиђе.

Сутрадан изјутра позвао је сараднике.

— Размишљао сам о ономе што се јуче догодило — рече истурајући брадицу. — Све што досад знамо о беснило јесте да узрочници проиру у мозак болесника. Значи, код она два уједена, а сада здрава пса, узрочници су нестали пре него што су и стигли до мозга! Нашим микроскопима не можемо да откријемо те одвратне ми-

кробе. Не знамо како изгледају! Због тога не можемо ни да их одгајамо у буљонској култури као што смо учинили са узрочницима кокошје колере, или црног пришта!

Мало је поћутао, а онда гестом плуца прагичара размахну руком и изрече мисао коју би сваки научник у оно време сматрао лудачком:

— Бесни пси имају клице беснила у мозгу! Не бисмо ли могли да те микробе одгојимо у мозгу животиња? Да ли бисмо на неки начин могли тај непознати микроб да унесемо директно у мозак пса.

Ру и Шамберлен слепо су веровали у сваку Пастерову реч, па била она понекад погрешна или фантастична. Пробушили су лобању једног пса и танком иглом убризгали у мозак животиње делић самлевне мождине једног пса који је дан раније угинуо од беснила. После че-

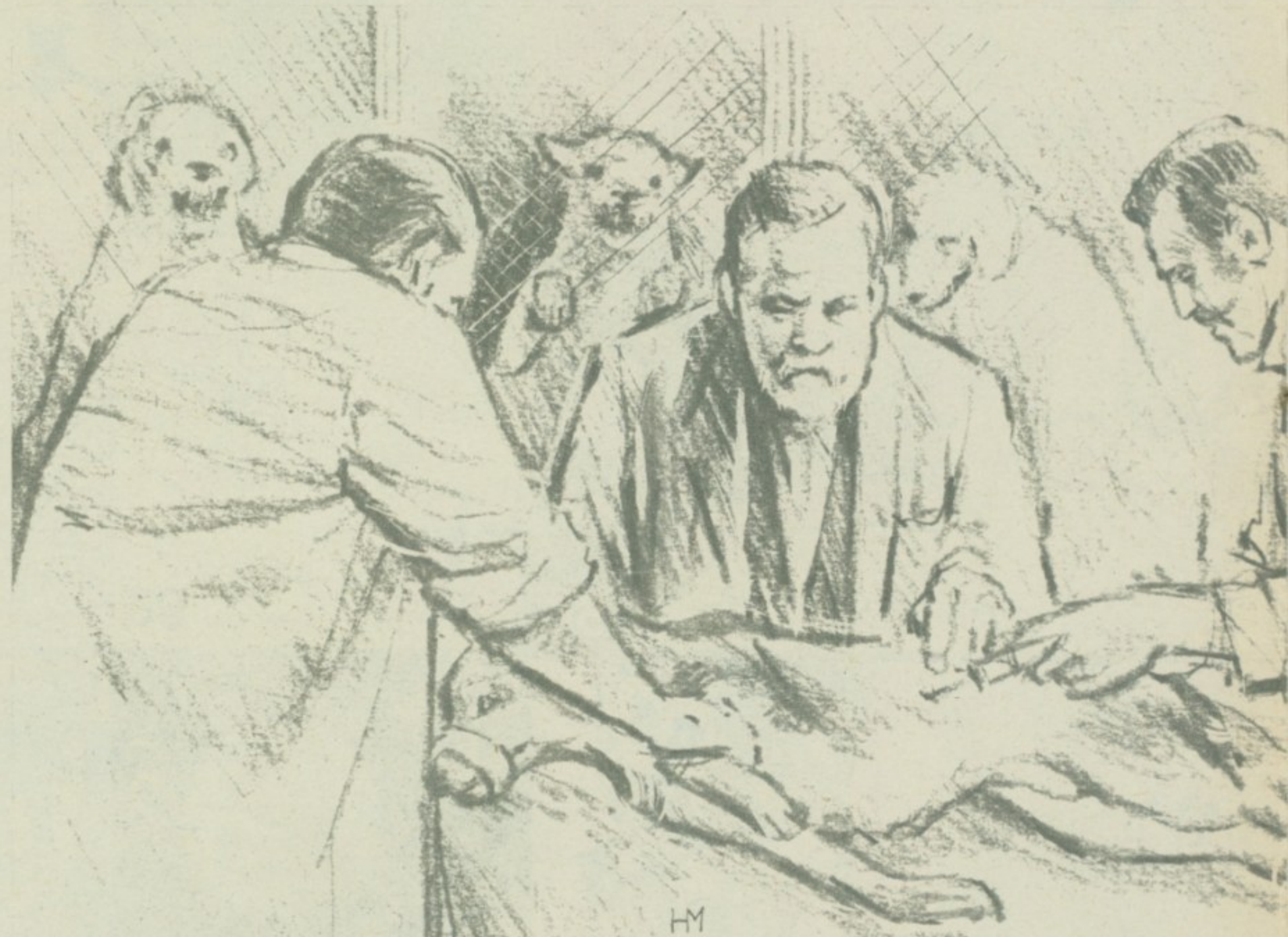
тири недеље цепљени пас је избеумљено, обавијен белом пеном, јурио по кавезу.

— Сад можемо сасвим сигурно заразити сваког пса! — задовољно је закључио Пастер.

Ру и Шамберлен су одахнули са олакшањем, али им је Пастер већ следећег тренутка поставио нови задатак:

— Узрочника кокошје колере ослабили смо тако што смо културу дуже време држали у буљону. Истина, тада смо „имали част“ да узрочника познајемо. Ипак, и овог пута морамо припитомити непознати проузроксвача хидрофобије, морамо припитомити беснило!

— Професоре, код колере је било лакше, знали смо да је кокошка која је оздравила од колере постала имуна! — усудио се да примети гишмесечним радом исцрпљени Ру. — Али до данас ниједан жи-

Доктор Ру и Шамберлен, Пастерови асистенти, убризгали су здравој животињи максималну количину смрвљеног мозга пса који је угинуо од беснила. Хоће ли пренивети, стрепели су.

УБИЦЕ

ви створ коме је у мозак продро узрочник беснила није оздравио! Како да ослабимо бацил беснила кад га никад нисмо видели?

— Не знам како — прга-во одсече Пастер. — Про-баћемо све што нам падне на памет! Дакле, на по-сао!

Прво сазнање

Месецима су се од зоре до мркле ноћи те 1882. го-дине борила три храбра човека против невидљивог непријатеља. Седирали су мозгове паса и зечева који су угинули од беснила. Ко-лико су пута у бесаним ноћима, док им је од умора скалпел дрхтао у рукама, били само један мали ко-рак удаљени од страшне смрти.

Узрочник беснила није се дао припитомити! Сва-ка заражена животиња у-мирала је после четири не-деље. Узалуд је Пастер из-мишљао најнемогућније ек-сперименте. Ипак, једног дана Ру је озарена лица утрчао у Пастерову кан-целарију:

— Пас кога смо цепили мозгом побеснелог зеча, о-нај који је још јуче урлао и призао решетке кавеза,

смирио се! Изгледа да ће оздравити!

Зар је заиста оздравио. — Ово је час одлуке, Ру! — рекао је Пастер. — Убризгајте тој животињи у мозак највећу могућу количину маје беснила. Видећемо да ли је постао имун.

Пас није оболео и Пас-тер је дошао до значајног сазнања: пас који је јед-ном преболео беснило по-стаје имун!

— Сад нам преостаје са-мо још једно: да ослободи-мо узрочника беснила! — узвикнуо је као да на бој-ном пољу командује леги-јама. — На посао!

Ко зна да ли би Ру и Шамберлен издржали уз неумољивог Пастера да и он није заједно с њима по-осамнаест часова дневно скапавао у лабораторији на најопаснијим експери-ментима. Док би ови мрт-ви уморни падали у посте-ље, он је још по неколико сати остајао да ради. Пос-ле хиљада најразличити-јих опита при борца про-тив смрти чекала су тре-нутак тријумфа. У мозак здравих животиња убриз-гали су смрвљени комадић мозга оболелог пса који су претходно 14 дана сушили у херметички затвореној боци. Животиње се нису разболеле.

— Успели смо! — клик-тао је расположени Пастер. — Припитомили смо отров беснила! Нашли смо пут! А сада, један комад мозга сушите 14, други 12, трећи 10 дана. Покушаћемо да животиње цеппимо прво најслабијим, а онда, по-степенно, све јачим отро-вом!

Записао је била смела, а Ру и Шамберлен довољно храбри да је остваре.

Дали ће остати живи?

Четрнаест дана касније дошао је тренутак најве-ћег Пастеровог огледа. Ру и Шамберлен су у мозгове неколико паса убризгали мају сушену 14 дана, сут-радан мају сушену два да-на мање и тако су сваког следећег дана убризгавали све јачи отров. Најзад су псима убризгали макси-малне количине смрвље-ног мозга пса који је од беснила угинуо дан рани-је.

— Дали ће пси остати живи? — питао се Пастер. — Дали смо на добром путу? Нећемо ли опет мо-рати све испочетка?

Цепљени пси остали су здрави. Пастер и његови сарадници питали су се да ли ће имунитет трајати,

хоће ли пси и после неко-лико недеља бити имуни? Пастер је постајао све чак гризљивији. Ру и Шам-берлен били су на ивици нервног слома.

После месец и по дана Пастер је изабрао четири пса: два која су примила серију препарираних моз-га и два која дотад нису била подвргнута никаквим експериментима. Ру и Шамберлен су их заразили беснилом.

Опет су морали да чека-ју четири дуге седмице, да би видели резултат одлу-чујућег експеримента.

Најзад, три године пос-ле објаве рата беснилу, Пастер, Ру и Шамберлен прославили су победу. Два цепљена пса махала су ре-псеима у својим кавезима и скичала у знак поздра-ва, а она два која нису примила инјекције по-ступно ослабљених бацила, урлала су у предсмртним болесима.

Чаробне инјекције

Шестог јула 1886. године, једног од најзначајнијих датума у историји медици-не, једна несрећна жена из Алзаса донела је у Пас-терску лабораторију деве-тогодишњег сина Жозефа Мајстера кога је изуједао бесан пас.

У први мах Пастер се колебао да дечаку да лек који још није био испро-бан на човеку. Кајао се што није, како је намера-вао после успешног изведе-них огледа на псима, сам на себи испробао дејство својих инјекција.

Пастер је био свестан да ће дечак умрети у ужас-ним мукама ако га његове инјекције не спасу. Зато није смео да оклева.

Дрхтавом руком — били су то најтежи тренуци у живсту тог занесеног чо-века који је изнад свега волео да живи — убризгао је у тело изуједаоног деча-ка инјекцију ослабљених, припитомљених микроба-убица које никада није угледао.

Мали Мајстер се после неколико недеља жив и здрав вратио у Алзас.

Посово је Пастер неми-лосрдно гоним Руа и Шам-берлена да раде по осам-наест часова дневно — справљали су чаробје ин-јекције. Стотине и стоти-не људи које су изуједа-ли бесни пси или вукови хитали су на спасилачко ходочашће великом лов-цу на микробе Лују Пас-теру, у историји с пуно права записаном као — спасилац човечанства.

А. Р.

ЗМИЈЕ ТРАЖЕ СТАН

У италијанској до-лини Аоста по-јавило се толи-ко змија отровница да су локалне власти мо-рале да отворе пре-ко стотину амбуланти. Лекари указују прву помоћ онима који су имали несрећу да буду уједени и брину да свака породица буде снабдевена змијским серумом. Чак и у са-мом Риму грађани мо-рају да предузимају

специјалне мере заштите од отровних гмизаваца. Змије су прво освојиле зелене површине града, а с дрвећа им није било тешко да се пребаци праго у стан. Ово невиђено размножавање змија наступило је из једно-ставног разлога: готово су потпуно нестали њихови природни непријатељи — јежеви и птице грабљивице.

ПОМОЋНО ЧЕЛО

Поморци су одав-но приметили да је гора страна брода увек шиљати прамец, шиљати пред-њи део. Данас готово сви нови бродови има-ју округао „нос“ који подсећа на главу кита што је повећало брзи-ну за преко 12 одсто.

Али, шта радити са старим бродовима?

Пољски инжењери па-тентирали су уређај „китово чело“ који се

може привремено или стално монтирати на сваки брод. Овај додатак даје броду аеродинамичну линију, допри-носи уштеди горива и знатно повећава могућност ма-неврисања.

СУПЕРЛОНГПЛЕЈ

Брзина којом су се окретале пр-ве грамофонске плоче, као што је по-знато, износила је 78 обртаја у минуту. Да-нашње лонгплеј пло-че доста су спорије: и-мају 33 обртаја у ми-нуту, а недавно је у Сједињених Америч-ким Државама пуште-на у продају грамофон-ска плоча која се за цео минут окрене само два пута! Оваква пло-ча, пречника 24 сантиметра, може да свира читав дан и ноћ без прекида. Наравно, за ову суперлонгплеј пло-чу потребан је и специјалан грамофон код кога брзину обртања регулише специјални електронски уређај.

ЛАСЕР ЗА БРОДОЛОМНИКЕ

Да би бродолом-ници могли би-ти спасени, прво се морају пронаћи. А-мерички научници пред-лажу да се за то упо-треби лазер. Бродолом-ници избацују у воду пакет с флуоресцент-ном бојом, а они који трагају за њима управ-љају с хеликоптера на површину океана ла-серски зрак и то под углом од 120 степени. Кад зрак стигне боју,

фосфоресцирање постаје приметно с раздаљине од 160 метара. Исти поступак може се користити и за прона-лажење изгубљених на копну, у планинама, под усло-вом да имају пластични појас проткан флуоресцентном бојом.

МРХОТ (*Marmota marmota*) је сродан веверици и живи у Алпима, Карпатима и Пиринејима све до снежне линије. Има кратак реп, крупно, тешко тело и кратке удове, а живи у дубоким јамама које сам ископа. У спавању проводи 8—18 месеци.

СРНА (*Capreolus capreolus*) је распрострањена по читавој Европи и највећем делу Азије, изузев северних земаља. Има збијено тело, витке и високе ноге. Мужјак, сридаш, има рогове. Густо крзно мења према годишњем добу, лети је боје црвенкасте а зими смеђесиве.

ДИВОКОЗА (ШАМОА) (Rupicapra) је прва дивокоса позната Европљанима. Мрке је боје са жућкастом мрљом на грлу и тамним нијансама исте боје на трбуху и удовима. Рогови јој расту право увис, скоро паралелно а онда се нагло повијају уназад.

АЛПСКЕ ЖИВОТИЊЕ

Алпи су највећи планински систем у Европи који се у лучном облику простире од Средоземља, између Француске и Италије, преко Швајцарске, затим преко Аустрије до Дунава и северозападног дела Југославије. Овај планински систем дугачак је 1.300 км а широк 150—300 км. Фауна на Алпима знатно је променљива због велике висине и развитком саобраћаја. Међу алпским животињама има поред обичних, средњоевропских, и неколико врста сродних животињама далекосеверних. Поменимо алпску дивокосу и готово истребљеног алпског казорога.

ЈЕЛЕН (*Cervus elaphus*) је снажна, крупна и брза животиња из рода преживара. Мужјак има веома лепе рогове који могу имати 18—20 парова рожака. Женке се зову кошуте. На слици је један капиталац.

КОЗОРОГ (*Capra ibex*) познат и као дивљи јарац близак је сродник домаћој кози. Живи на Алпима где је готово истребљен.

СУРИ ИЛИ ЦАРСКИ ОРАО (*Aquila chrysaetos*) је један од највећих орлова. Живи на високим планинама Европе и Азије, дуг је око 1 метар с распоном крила од 2 метра. Смеђе је боје изузев доњег дела репа који је бео. Изврстан је летач.

СТРАНА

ПОП ЗАНИМАЊИВОСТИ

У београдском диско-клубу „Чепелин“ сваког понедељка окупља се група музичара која, свирајући за „своју душу“, одушевљава младе поклонице поп-музике. Стални гост ових „сејши“ сусрета је и Корнелије Бата Ковач са својим пријатељима, врхунским музичарима.

После дуже паузе познати београдски певач забавне музике Мики Јевремовић одлучио је да се поново појављује на фестивалима. Први покушај био је више него успешан. На фестивалу у Скопљу Мики је победио и понесен овим тријумфом одлучио да се следеће године појави на свим смотрама домаће забавне музике на које буде позван.

У току зимског школског распуста у Београду ће се одржати највећа рок-приредба. Предвиђа се да у току десет вечери наступе најпознатије домаће поп-групе и састави.

Популарна сарајевска група ВИЈЕЛО ДУГМЕ завршила је у Лондону снимање свог новог албума, под називом „Шта би дао да си на мом мјесту“. Све композиције написао је Горан Брговић а плоча је снимљена у две верзије, на српскохрватском и енглеском језику.

ТРЧИ ЧУЛЕ НЕВЕН ЧУЛЕ

Музика: Б. Ликић

Изводи: група РЕЗОНАНСА

Тебе волим, моја дико,
не постоји више нико
само теби љубав дајем
за друге ја не кајем.

Твоју љубав радо примам
твоје око рађе имам
куд год кренем дању, ноћу
само тебе, дико, хоћу
хоћу, хоћу, хоћу,
хоћу, хоћу, хоћу.

Трчи чуле, невен чуле
невен стекла, неутекла
јаворово, деснотово
чуће нас Америка

Гдје је сада, гдје је сада
моја малена.

Дању ноћу немам мира
у срце ме туга дира
скупило се пуно боли
у тој души што те воли
воли, воли, воли...

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

РЕЗОНАНСА

Сарајевска група РЕЗОНАНСА представила се публици једном врстом музике која је наишла на бројне присталице. Она свој звук заснива на најуспешнијим истраживањима енглеских и америчких рок-група с тим што је тешки звук рока ублажен употребом акустичних инструмената: гитаре, виолине, клавира и флауте. У свом стваралаштву група користи елементе традиционалне босанске музике и цеза, што је у домаћој музици ново, за слушање пријатно и једноставно.

Стварајући композиције у духу нашег фолклора, с пуно духа и музикалности, група РЕЗОНАНСА је напречац освојила симпатије младих слушалаца широм земље. Састав је настао у јануару ове године када је Бранко Ликић, бас-гитариста и композитор, члан неколико сарајевских поп-група у жељи да изводи своју музику окупио неколицину младих музичара. Одмах потом је група, коју су тада сачињавали Бранко, Бранка, Сенад, Марио и Крешо, направила свој први снимак композиције Бранка Ликића „Немој мени бранит, моја нано“ и њом заинтересовала слушаоце Радио Сарајева, а нешто касније и осталих радио-станица у земљи.

Прво признање био је позив за учествовање на фестивалу „Омладина 75“ у Суботици. Група је тада успешно наступила са композицијом „Лик из маште“ а на

посебној програмској вечери слободне форме још једном потврдила свој квалитет. Јула месеца у издању Југотона изишао је први сингл групе са песмама „Немој мени бранит, моја нано“ и „Мој тата у десет“ која се одлично продавала. Истовремено група снима матрице за друге сарајевске певаче и вредно ради на припреми материјала за следећи сингл и први албум. Са првим јесењим данима завршен је сингл „Трчи чуле невен чуле“ и „Са сунцем раним“ после чега је стигао и позив за учествовање на вечери градских шансона на Београдском сабору и ХИТ ПАРАДИ — продукције плоча РТБ. Групу напушта Крешо Ребић тако да састав сада сачињавају Бранко Ликић (бас-гитара, вокал, композитор и аранжер), Бранка Ликић-Сека (вокал), Љубомир Павловић (бубњеви, Јосип Мијач (флаута), Марио Баришић (електрична виола) и нови члан Дарко Аркус (инструменти са клавијатуром). На питање да ли ће и даље остати верни свом садашњем стилу интерпретирања чланови групе спремно одговарају:

„Састали смо се да бисмо правили песме засноване на народном мелосу, на правом изворном фолклору. Нисмо мислили на успех, желели смо да сами уживамо у својој музици. Надамо се да ће нам публика, која нас је већ прихватила, и даље остати верна и да је нећемо разочарати.

ВАЛОВИТИ РОК

Д сада смо имали прилику да слушамо поп-музику из свих крајева наше земље. На жалост многих љубитеља поп-музике, Далмација као да је остала дужник домаћој поп-сцени. Са изузетком групе МОРЕ, која се распала, до сада у Далмацији није било праве рок-групе. Међутим, у последње време, група младих музичара, музички потпуно сазрела, одлучила је да у домаћу поп-музику донесе нешто ново, нешто што би карактерисало ово под-

небље. Већ после првог јавног наступа „СУПЕР ГРУПЕ ДАЛМАЦИЈЕ“ о новом правцу и „ВАЛОВИТОМ РОКУ“ појавиле су се повољне критике. А тај „ВАЛОВИТИ РОК“ музички су представили ЖАНКО ДРАЖЕН (гитара, труба, клавијатура, певач и композитор), МОМИР ЧАЧУЈА (оргуље, клавијатура, мелотрон, бас-гитара, певач), НИКША ЈУРКОВИЋ (бас, гитара, виолина, певач), ТОМ МАРТИН (бубњеви и гитара) и ЖЕЉКО БАЉКАС (гитара и клавијатура). ЖАНКО, МОМИР, НИКША, ТОМ и ЖЕЉКО изгледају на сцени веома ефектно, а своју музику свирају у маниру најбољих далматинских клана, што им је већ у првим наступима донело популарност и признање публике.

БЕРЗА ПЛОЧА

Мислим читаоце „Политикиног забавника“ који имају добро очуване плоче Ђорђа Марјановића да ми се јаве. Желела бих да купим: „Роману“, „Та тужна музика“, „Од љубави до мржње“ и „Милорд“.

Зорица Тасић
Маршала Тита 32
26212 Качарево

Дајем 50 очуваних синглова (40 наших и 10 страних) и 500 разгледница за очуван и исправан грамофон.

Ђурица Бирчанин
26364 Баргита

Свако ко има и жели да прода плоче Ђорђа Марјановића — осим песама „Емили“, „Последњи воз“ и „Чинге-линге“ нека ми се јави. Новац унапред шаљем.

Славица Микић
Моше Пијаде 3
18000 Ниш

Дајем 50 Забавника за следеће плоче под условом да су добро очуване Janis Joplin: „Greatest Hits“ и „Simon and Garfunkel's hits“.

Мила Дејановић
Ивановићева 5
58000 Сплит

Желим да продам потпуно нов дупли албум, оригинал „A nice raft“ групе Pink Floyd, по цени од 250 динара.

Зоран Обрадовић
Душана Јерковића 1
22400 Рума

Купујем албум „Paranoid“ групе „Black Sabbath“.

Драгана Обрадовић
Борска 32
11000 Београд

YU ГРУПА

Београдска „YU група“ слави ових дана свој пети рођендан. У данима кризе београдске поп-музике, када је поп-сценом владала већ афирмирана Корни група, тада готово једина, у земунском диско-клубу Синагога појавио се нов састав. На основу анкете спроведене међу младим посетиоцима, група је већ прве вечери добила име које и данас носи.

Браћа Жика и Драги Јелић, бивши чланови ансамбла „Дентлмени“ и Раша Ђеленић, који им се касније придружили, постали су тада чланови „YU групе“. Уследили су први снимци за радио, наступ на телевизији и плоче које се одлично продају. Млади су добили нове љубице и одушевљено их поздрављају на наступима. Да би им се одужили Жика, Драги и Раша увек су се трудили да буду нови. И тако је прошло пет година успешног рада. Основна вредност састава је у томе што се чланови нису мењали. О успешном раду сведоче многобројне плоче, наступи у лондонском клубу „Марки“, у којем су почињали и многи славни енглески састави. То би

укратко био само почетак приче која се према мишљењу и младе публике а и критике, још дуго неће завршити, јер чланови „YU групе“ увек иду у корак с временом и захтевима младих. Зато им честитамо јубилеј и желимо још много година успешног рада.

РАТНИ ЧУЖИЦИ

ЗА ШАКУ СИТНИША

СТАРОСЕДЕОЦИ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА ДЕЦЕНИЈАМА СУ НЕМИЛОСРДНО ИСТРЕБЉИВАНИ ЈЕР СУ ИМАЛИ ОНО ШТО БЕЛЦИ НИСУ — ЗЕМЉУ И ЗЛАТО

У време над су Индијанци пре 10—11000 година дошли из Азије преко Беринговог пролаза на амерички континент, крећући се за великим чопорима животиња, било их је мало, али већ 1492. године на тлу садашњих Сједињених Америчких Држава живело је готово осам милиона људи банарне пути. У њиховим племенима говорило се преко 50 главних језика и 250 дијалеката. Током четири века, после Колумбовог искрцавања у Средњу Америку, милиони Индијанаца збрисани су са лица земље!

Данас у Сједињеним Америчким Државама живи једва милион Индијанаца, припадника 263 племена. Готово половина од њих смештена је у резервате и притиснута бедом. Највише је Сијунса и Навахоа. Више нема Пакоа, Навасупаа, Паинта, Команча, Семинола...

ПРОЛАЗИТЕ КРОЗ РЕЗЕРВАТ! — Ратови с Индијанцима окончани су 1890. године. Сва индијанска племена нашла су се у резерватима. Истовремено су стављена под старатељство Уреда за питање Индијанаца са седиштем у Вашингтону. Табла на слици обавештава путнике да улазе у резерват Пуебло-Индијанаца.

ЗА БЕЛЕ И »ЦРВЕНЕ« — Резервати у којима данас живе Индијанци забити су, бесплодни или мочварни крајеви у којима на мало простора живи много људи. Ту једва да има и основних услова за живот. Индијанци живе у избама од блата или пружа. Многи од њих не знају за лекара. Индијанци не могу сами да ураде ништа, чак ни својевољно да саставе сопствени та-стамент без писмене дозволе Уреда за питања Индијанаца! Додуше, они имају грађанска права, али нико у граду неће да их запосли, нико да им да стан. На сликама: поглед на резерват и улаз у мали амерички град који се налази у близини.

СПОМЕНИЦИ НЕИСТИНЕ — Многи подаци говоре да су Индијанци пристојно и мирољубиво примили белце у Новом свету. Али, на своју несрећу, имали су оно што су белци желели: земљу и злато! Због тога је против њих поведен рат до истребљења. Свету су годинама представљане неистине о Индијанцима, а заслуга за то највише има амерички филм који је са причом о »рђавом Индијанцу« и »недужном каубоју« обишао цео свет. Ти филмови снимани су у пределима који су одузети Индијанцима (као овај из Аризоне) и то уз нечувена крвопролића. Генерал Филип Шеридан, на пример, који је толико мрзео Индијанце, 27. новембра 1868. године на превару је побио 103 Чејена, углавном старца, жена и деце! Овај генерал Америци је оставио у наслеђе чувену крилатицу: »Само мртав Индијанац је добар Индијанац!«

СВАКИ ДРУГИ НЕПИСМЕН — Индијанци у резерватима не раде ништа. Просечно живе само 44 године, сваки други је неписмен, а самоубиства су честа међу њима. Дobar део средстава које америчка влада издваја за издржавање Индијанаца одлазе, у ствари, на издржавање белих службеника озлоглашеног Уреда за питања Индијанаца. Међу Индијанцима има и оних који су завршили неку школу и успели у животу, али такви су реткост. Индијанци у резерватима, које као неку врсту националног парка посећују туристи, продају своје рукотворине (на сликама) и од тога живе.

ТУРИСТИЧКА АТРАКЦИЈА — У појединим резерватима потомци некад славних поглавица данас се приказују туристима као кловнови! Има међу њима и правих поглавица, старца. Глад их је натерала да за шану ситниша играју ратничке игре, призивају нишу, или се у својој старој, лепој одећи сликају с белим посетиоцима резервата (на слици).

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

ЕМИГРАТ

ЗОРАН ПОПОВИЋ

Човек кога су испитивали показивао је, напросечно интелегенцију, свака његова реакција била је нормална, знање веома обимно и разноврсно, познавао је чак и медицину скоро тако добро као и доктор који га је тестирао. Није било ни једне једине индиције која би дозвољавала да се посумња у његов здрави разум. И резултати које је дао електрички анализатор показивали су да се ради о човеку савршеног менталног здравља. Када је и последња проба показала да је човек потпуно паметан, лекар рече полицајцу:

Није луд!

— Није луд!
— Жалим, али мораћете га пустити! Он је паметан као ви или ја, о неком лудилу нема ни говора...
— Али, његова прича показује да је луд! Зар би исрмалан...

Лекар га прекиде:
— Знаш, чуо сам и ја ту причу! Да га нисмо овако темељито испитали можда бих и сам посумњао у његов здрав разум. Али, зар вам није пало на ум да можда говори истину? Ако нам ствари о којима си прича изгледају немогуће, то не значи да оне то и јесу. Да сте пре десет година некоме рекли да је могуће путовати брзином већом од брзине светлости и вас би гледали сумњичаво. А данас је сасвим обична ствар отпутовати у једном дану до сазвезђа Орион и вратити се кући на вечеру... Боље би било да сте га уместо овде одвели у Центар за насељавање планета. Тамо би сигурно знали шта да почну са његовом причом...

Полицајац је био неодлучан.
Сада се умеша човек кога су дотле испитивали:

— Као што вам је доктор рекао, нисам луд! Како нисам ничим прекршио закон, морате ме пустити. У ствари, било би најбоље да ме одведете у Центар за насељавање планета и омогућите ми разговор с неким надлежним. Молио бих вас још да претходно потврдите да сам већ био подвргнут испитивању и да кажете да нисам луд. То лико бар можете учинити за мене после овог малтретирања!

Полицајац се збуњено чешкао по глави.

Лекар се само смењкао, али на крају рече:

— Мислим да је у праву. То му дугујете. А ја ћу вам дати писмено мишљење, за сваки случај, да вас и они не би још једном послали на испитивања!

Најзад је стигао тамо где је пребало.

Алексисова прича

Прихватио га је млад човек озбиљна лица. Покушао га је да саслуша и прочитао извештај који му је

полицајац дао. Кад је дигао очи са списка, изгледао је заинтересован:

— Желео бих да чујем ту вашу причу због које вас умало нису прогласили лудим! Будите љубазни па ми укратко реците о чему се ради.

— Зовем се Алексис Центри, барем да имам право да се тако зовем као што имам право на ово тело...

Застао је мало, али кад виде да његов саговорник не реагује, настави:

— Да будем што је могуће јаснији: ми име сви тело нису моји, барем то нису били, али сада јесу и ја бих желео да то тако и остане. Ради се о томе да ја уопште и нисам одавде, са Марса. Нисам ни са Земље, дошао сам из сасвим другог соларног система, са супротног краја наше галаксије. Име планете са које долазим не може се превести, али би звучало некако као Тренхијатра. Животни облици на мојој родној планети веома се разликују од ових на Марсу или Земљи. Разумних бића има више врста, а ја припадам најразвијенијој, мада се она не би могла поредити са људском. Ни по телесном саставу ни по начину живота и мишљења. Ни комуницирање међу јединкама се не обавља на начин како то ми... односно ви, чините. Опростите, сувише сам се привикао на ову средину, па се већ сасвим идентификујем са људском расом. Већ се толико осећам као човек да не знам да ли за своје старе земљаке треба да кажем „ми“ или „они“. Како се сада осећам, ипак су за мене они постали „они“. Дакле, они комуницирају између себе директним додирима мисли, а како се селекцијски мисли из тог општег планетарног мишљења тешко да бих могао да вам објасним јер свде нема ничег сличног. Мада поређење није ни добро ни потпуно, покушаћу да вам то упоредим са колективном свешћу целе планете састављеном од многих појединачних које имају своју потпуно аутономију. Доста је заплетено и непрецизно, али ја то боље не умем да објасним...

Једноставно знају

Опет је застао да види како његов саговорник реагује.

Овај је пажљиво слушао. Није изгледало да му не верује. Зато Алексис, охрабрен, продужи:

— Укратко, дошли смо на замисао да једног од нас пошаљемо на Марс. Знали смо да је он тренутно најразвијенија планета Сунчевог система и да је скоро достигао Земљу од пре нуклеарног уништења. Мада је Земља сада обновљена, остаци радијације су за нас сувише јаки па још дуго нико неће моћи да се тамо појави, од наших мисли, бивших наших, њихових... ох, опростите, не знам ни сам више шта сам...

Његов застој човек с друге стране стога искористи да упита:

— Зашто вас је заинтересовао

баш наш Сунчев систем и како сте дошли до информација о нама?

— Није само овај систем интересан. Има их још много занимљивих за проучавање и насељавање. А ми, односно сви, то све једноставно знају. Тако, просто, знају. У самој природи станицника моје постojбине је да знају, то је нешто као, што рећемо, вама ради срце. Оно то само од себе чини. Или као што ваше тело само од себе осећа топлисту или хладноћу, без ваше воље. Тако и станицници Тренхијатра једноставно упијају сами од себе све ин-

сувише пажње посвећивало развоју технике, а занемаривао развој природних способности, већ бисте увелико могли да располагате својим телом и духом по сопственој жељи, а овако господарећи стварима постајете њихови робови...

Добар човек

— Ви дакле тврдите да та, да тако кажем, бестелесна шетања васионом нису немогућа и за нас.

— Ни најмање! Сваки животић облик са развијеном свешћу може то постићи!

Електронски анализатор показивао је да је човек при здравој памети.

формације из читавог свемира. Оно што сам тамо знао, знам и сада и желео бих да вам та знања пренесем. Али, то је веома тешко, скоро немогуће. Требало би да могу да додирнем вашу свест да бих то постигао. Речима, овим којима се служимо, то није изводљиво...

— Добро! — прекиде га човек. — Вратићемо се на то касније. Реците ми сада како сте доспели овде и да ли сте ишли и на још неке друге насељене светове?

— Ишли смо на све! Улазили бисмо у тела станицника ових најразвијенијих, разумних, остајали тамо краће време и асимилишући сва њихова знања и емоције, враћали се назад у своја тела. То је обично путовање духа, сасвим једноставно...

— За вас можда једноставно — намеђа се човек.

— То може свако постићи, и ми! Да се у Сунчевом систему није

— Можете ли то и доказати?

— Да, али потребно је мало времена. Уосталом, зато сам и желео да о томе разговарам са неким ко је за то надлежан и ко би ме разумео. Пошто сам одлучио да останем на Марсу, у овом телу, у овом свету и међу овим људима, хтео бих и да допринесем њиховом развоју.

Дуго су се гледали ћутећи. Најзад човек из Центра за насељавање планета рече:

— Ако нам омогућите такву способност, дајете нам и могућност да загосподаримо читавим свемиром. Да ли вам је то пало на ум?

— А да ли су станицници Тренхијатра загосподарили васионом?

— Очигледно, још нису! А зашто, ако то већ могу?

— Зашто ми не живите под водом? Зашто рибе не живе на дрвећу? Једноставно зато што се

Фајхухиј није више могао да напусти тело свог домаћина јер би одлазећи понео и његова осећања

свако најбоље осећа у својој природној средини!

— Онда је мало чудна ваша жеља да останете овде...

— Да, у почетку сам се нелагодно осећао у овом телу и у овој средини, али касније сам навикио. Наравно, та навика није довољна да зажелим да останем стално. Пресудно је било нешто друго. Боравећи овде, стекао сам нешто што би се најприближније могло назвати осећањем одговорности. Пуки је случај да сам ушао баш у Алексиса Центрија. Да сам знао да он има жену и децу ушао бих у неког другог. Овако, сада не смем да га напустим!

— Зашто?

— Напуштајући га, почео бих и целокупан његов дух, емоције, све оно што сам асимилирао. Од њега би остало само тело, као празна лутка. Остао би живот, али какав би то живот био: без осећања, осећања? Смем ли то да учиним његовој породици која га толико воли и поштује?

— Разумем вас! Ви сте заиста добар човек и...

— Није моја заслуга! Неке особине сам стекао тек по уласку у Алексиса.

Изабраник

Џејмс Кларк је већ почео да се пита да ли је добро учинио што се пријавио за тај чудни експеримент. Дигао би руке од свега и вратио би им паре, само да их није већ све страшио. Сада, кад се огромна сума већ истопила, чинило му се да се јефтино продао. Додуше, имао је обезбеђену екзистенцију, али му будућност није изгледала баш много ружичаста кад је морао да се обезбеђује кроз такве напорне вежбе којима га је подвргавао тај љубазни Алексис Центри.

Најтеже му је падало што га више нису пуштали ван зграде.

Откако су му тачно објаснили о чему се ради и шта се од њега очекује, више није смео да напусти зграду или да било с ким долази у додир. Вишао је само Алексиса и још двојицу људи који као да су били глуповнежи. Нису ни реч проговарали!

Прво му се свидела идеја да отпутује на ту планету и уђе у тело тог Алексиса које га је тамо чекало. Ни у једном моменту није посумњао да је све то о чему су му причали остварљиво. Знао је да не би узалуд бацали толики новац, а био је и довољно радосан да то покуша. Ако успе, утолико боље! Баш тај оптимизам био је пресудан при избору кандидата за експеримент. С јубилом на велику суму која је обећана, било је много интересантно, а после свих тестова међу преосталом пројектом избор је пао баш на њега захваљујући том његовом бескрајном оптимизму.

Све је јасно

Иако није могао да схвати и повеже у целину све оно што су

с њим чинили, трудио се да чини све најбоље што може и увежбава савесно и оно што му је изгледало потпуно бесмислено. Једног дана, сасвим изненада, осетио се као човек коме су после операције скинули завоје са очију. Одједном, све му је постало јасно, све оне детаље видео је повезане, осетио је да је коначно стекао ту нову способност о којој су му говорили. Сада је знао да је успео! Месеци упорних вежбања и подвргавања најчуднијим експериментима уродили су плодом. Осећао је да може да уради оно што се од њега очекује, да сплутује на тај Техничјатр! Чинило му се да то може да учини одмах, само...

Осећао се као човек који уме да вози аутомобил, али не може да уђе у њега јер нема кључ.

— Добити кључ! — осетио је мисао која му је продрла у мозак.

То му се Алексис обраћао директно мислима.

— Па дајте ми га већ једном — одговорио је Џејмс такође не отварајући уста.

— Можете да кренете кад год зажелите. Последњи импулс ћете одмах добити, али морам предходно да вас упозорим да се нећете моћи вратити у своје тело. Овде немамо могућности да га очувамо тако да буде употребљиво по вашем повратку. Зато ћете сами изабрати чије год хоћете. Немојте дуго остати, а чим се вратите, јавите нам се.

Чинило му се као да се мешкољи у својој посвети. У ствари, смештао се у Алексисово тело на Техничјатрсу. Било му је несвиђано што га тако добро осећа, као добро скројено одело. Био је свестан тога да види, чује и још неколико ствари за које није могао да пронађе одговарајуће име. Било му је закимљиво што гледа и из себе и на себе истовремено. Привикавао се постепено на свој нови облик.

— На шта ли личим?

Дуго је пражико неко поређење, па се најзад задовољи најприближнијим: на траку са задебљањем на средини.

— Зашто се Фајхухиј није вратио? Како си ти доспео овамо?

Излучио је одговор:

— Допада ми се на Марсу, остаће тамо, а мене је послао да наставим његово тело...

— Остајеш ли стално?

— Не знам — искрено одговори Џејмс.

Савио је своје изице преко средњег задебљања и тако га заштитио од јаког сунца. Знао је некако да то треба да уради. Утонуо је у неку врсту дремежа, али врло свесног. У том дремежу знао је да га Алексис, или Фајхухиј, позивају да се врати.

— Шта ћу на Марсу? Овде се тако пријатно осећам!

Сасвим се умотао својим крајевима.

Када их је развио и опружио се по тлу целом дужином, избацио одговор, мада га нико није питао:

— Остајем овде...!

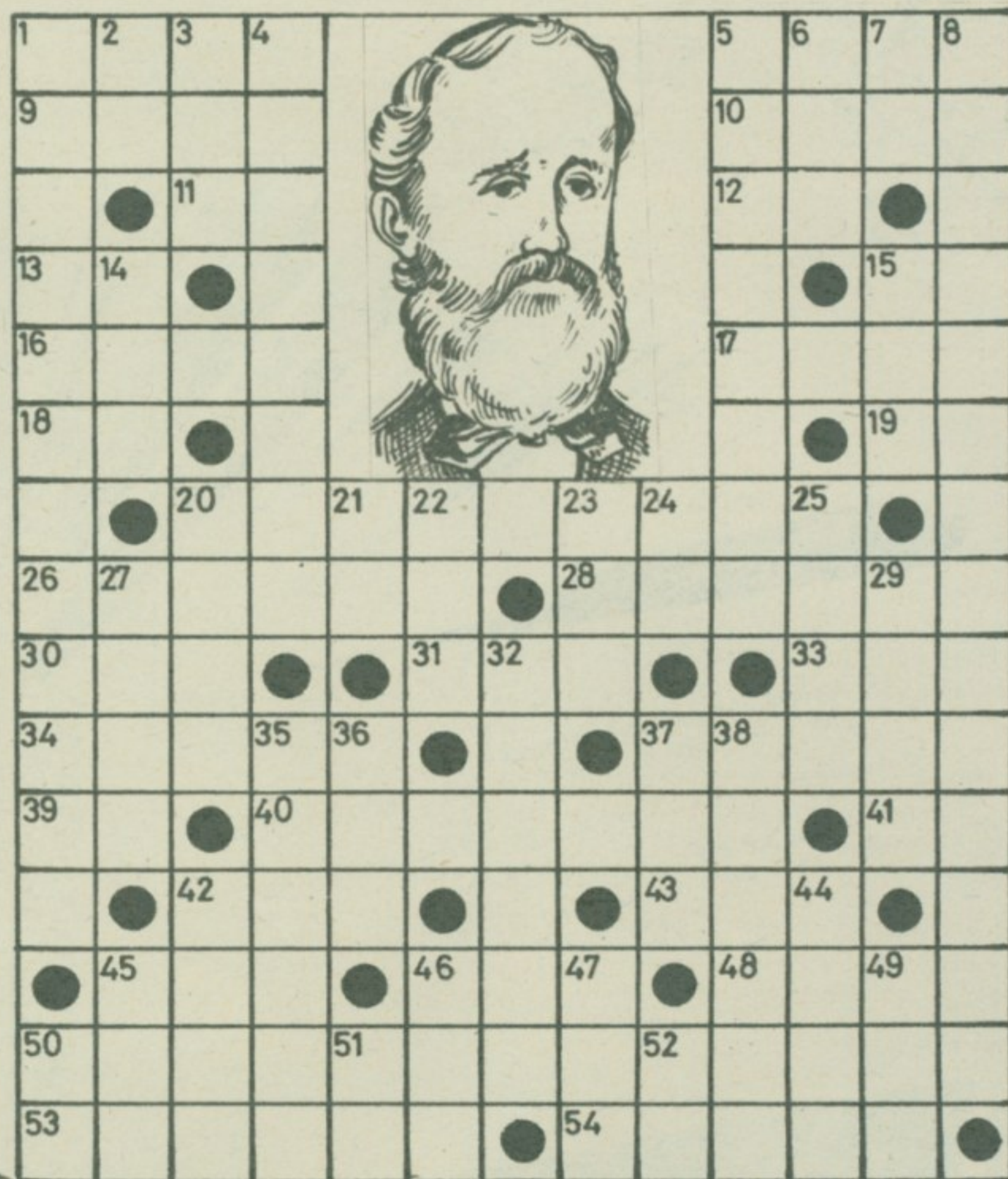
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Град на североистоку Енглеске, 5) град у Словенији, 9) арапски племенски поглавица, 10) слик, 11) неопходан зачин, 12) део коњског прибора, 13) хемијски знак за натријум, 15) река у Италији, 16) планински масив у Европи, 17) негве, 18) осмо и прво слово азбуке, 19) енглеска филмска глумица (Вивијен), 20) РОМАН КЊИЖЕВНИКА ПОД 8. УСПРАВНО, 26) енглески адмирал, победник код Трафалгара (Хораио), 28) водена биљка, 30) име наше прве филмске глумице Рине, 31) шаховска фигура, 33) песма узвишеног садржаја, 34) наш композитор и диригент (Оскар), 37) окретање, 39) ауто-ознака за Бар, 40) посуда за чај, 41) хемијски знак за молибден, 42) староперсијски краљ, 43) део недеље, 45) ат, 46) лука у Израелу, 48) нахрањени, 50) РОМАН ПИСЦА ПОД 8. УСПРАВНО, 53) јужно воће, 54) папирна новчаница као средство плаћања у платном промету (франц.).

УСПРАВНО:

1) ПРИПОВЕТКА КЊИЖЕВНИКА ПОД 8. УСПРАВНО, 2) јединица за мерење отпора, 3) дивља звер, 4) совјетски велмајстор, 5) предак данашњег човека, 6) екипа, 7) интелект, 8) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕГ КЊИЖЕВНИКА (види слику!), 14) аждаја, 15) стојер, 20) припадник неког друштва, 21) ауто-ознака за Добој, 22) стари Словен, 23) место у Македонији, северо-западно од Титовог Велеса, 24) домаће говече, 25) звер из породице куна, 27) лако испарљива течност, 29) име нашег глумца Чејвана, 32) прибор за писање, 35) осине гнездо, 36) јужно воће, 37) скраћеница за: Организација америчких држава, 38) дивно, лепо, 42) народна игра, 44) планина у Македонији, 45) холивудска филмска глумица (Новак), 46) име Карњине, 47) врста папаја, 49) наш књижевник (Ујевић), 50) ауто-ознака за Мурску Соботу, 51) иницијали презимена и имена нашег књижевника (Вели Јоже), 52) скраћеница за: аутономна покрајина.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) чешаљ, 6) струк, 11) утикач, 13) стража, 14) Вито, 15) врт, 17) клип, 18) ски, 19) Ормон, 21) оне, 22) та, 23) брст, 24) ор, 26) ат, в, 27) плот, 28) прав, а, 30) опрез, 32) комбаји, 34) ред, 35) рана, 36) ља, 37) ан, 38) Санд, 39) гем, 40) охолост, 42) јрвак, д, 44) Сена, 45) село, а, 46) ВВ, 48) од, 49) Јато, 50) Об, 51) рак, 53) арома, 55) при, 56) Акра, 58) ада, 59) план, 60) наочит, 62) цртање, 64) Арсен, 65) савет.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

ЧУДЕСНИ

ПРИЧЕ
И БАЈКЕ
ВОЛТА
ДИЗНИЈА

Овај комплет представља једну врсту енциклопедије најпознатијих Дизнијевих ликова. Комплет садржи четири велике књиге обogaћене илустрацијама у боји, штампане ћирилицом и латиницом.

СВЕТ МАШТЕ је књига у којој ће подједнако уживати и најмлађи и најстарији док читају дивне приче познате широм света: Пинокио, Снежана и седам патуљака, Дамбо, Бамби, Маза и Пуња, Успавана лепотица и многе друге.

ПРИЧЕ ИЗ РАЗНИХ ЗЕМАЉА одвешће вас на пут у непознате земље са дражесним личностима какве су Мери Попинс, Петар Пан, Алиса и други.

СВЕТ НОВИХ ГРАНИЦА за оне који уживају у пустиловинама каубоја и Индијанаца, који воле велике јунаке, искушења, битке, пустиловине, Дивљи запад и далеке земље (Дејви Крокет, Робин Худ, Пол Ривер, Дивљи Сан, Зоро и други).

ТАЈНИ ЖИВОТ ЖИВОТИЊА прича о драматичним и узбудљивим истинама из животињског света са фотосима из филмова који ће вас одушевити и упознати са тајним животом животиња. Књиге су луксузно повезане, с пластифицираним корицама и украсном поклон кутијом.

ЦЕНА КОМПЛЕТА износи 400.— дин. Комплет се може купити за готово или на отплату.

Купци из Београда могу подићи комплет у предузећу „ВУК КАРАЧИЋ“, Краљевића Марка 9, сваког радног дана до 15 часова.

ВУК КАРАЧИЋ, 11001 Београд, Краљевића Марка 9.
Овим НЕОПОЗИВО купујем комплет од 4 књиге ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ ВОЛТА ДИЗНИЈА.

ЗА ГОТОВО — по повлашћеној цени од 320 дин. Уплату ћу извршити поштару приликом пријема пакета.
НА ОТПЛАТУ — по цени од 400 дин. за цео комплет, који ћу износ уплатити у 8 редовних месечних рата, по 50 дин. месечно, после пријема књига, рачуна и уплатница, почев од _____ 197__ године.

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Купац _____ Место и поштански број _____
Улица и број _____
Назив и адреса радне организације _____

Овера о записењу _____
(печат и потпис овлашћеног лица) _____

Поруџбеница се оверава само при куповини на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак чека од пензије.

Купац _____
Бр. п. к. _____
Издата од СУП-а _____

ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ
ВОЛТА ДИЗНИЈА, I
ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ
ВОЛТА ДИЗНИЈА, II
ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ
ВОЛТА ДИЗНИЈА, III
ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ
ВОЛТА ДИЗНИЈА, IV

СВЕТ НОВИХ
ГРАНИЦА

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Гради Забавнице,

НАУЧНИК
СВЕТА

Пошто волим физику желела бих да
ми нешто више кажеш о Исаку Њутну.

Евица из Пирота

Исак Њутн (1624-1727), енглески физичар, математичар и астроном, сматра се једним од највећих научника које је дало човечанство. Поставио је темеље класичној физици и вишој математици. Свака година његовог животописа испуњена је самопрегорним научним радом. Године 1665. открива бинотни теорем да би нешто касни-

је дошао до основе диференцијалног рачуна — флуksiје. Интегрални рачун дуго времена представљао је његову преокупацију. Године 1666. утврђује закон гравитације. Постаје професор у колеџу Тринити и нешто касније управник државне ковнице новца. Ипак и даље, ради, поставља ос-

МЕЊАМО,
ПОКЛАЊАМО,
ТРАЖИМО

Скупљам марке па бих се желео мењати са филателистима из ваше земље. За југословенске марке дајем марке са подручја Аустралије.

Mr. Steve Juranko, L. Glasgow st. Wodongo 3690, Vic Australia

Дајем 1 плочу за 50 југословенских марака или 25 страних. Марке морају да буду различите. Заинтересовани нека наведу коју плочу желе. Вукашин Милићевић, Брђанска 56, 11232 Рипањ

Скупљам старе стрипове и желео бих да их имам што више. За стрипове дајем марке, разгледнице и значке. Дајем и моделе мини-аутомобила. Jaroslav Müller, Engelsova 10 B, 920 O1 Hlohovec, Czechoslovakia

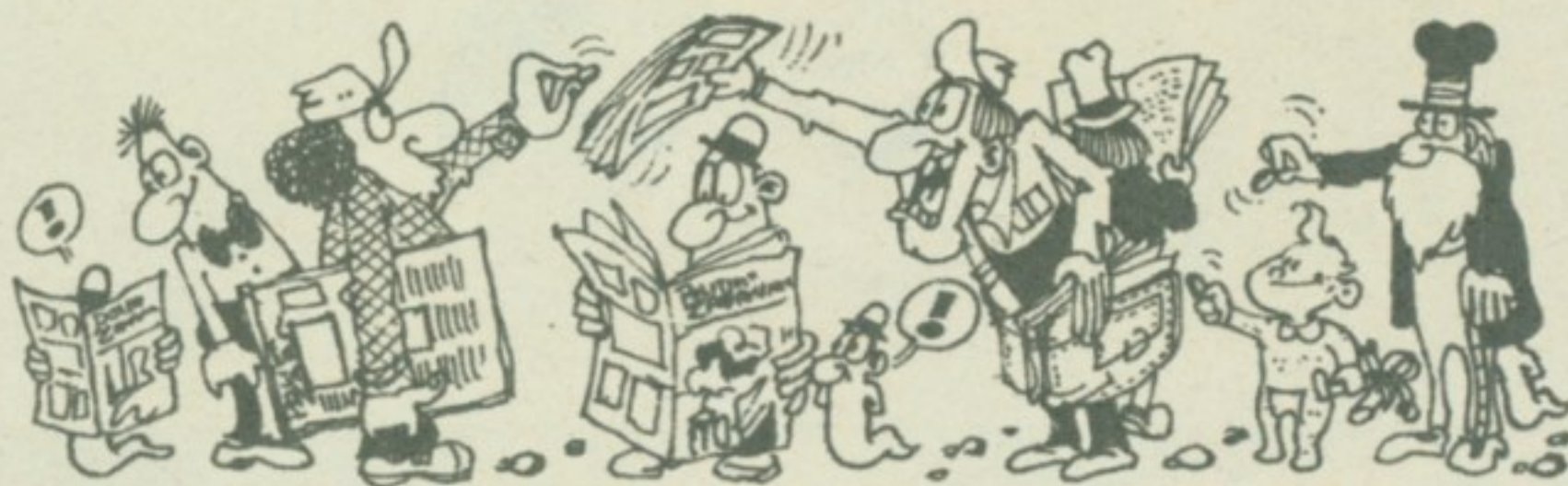
Молим другове и другарице широм Југославије који скупљају салвете да ми се јаве. Драгиша Стефановић, V-1 о. ш. „Душан Радоњић“ 34304 Бања

нове динамички и први уводи појам силе.

Његов немирни истраживачки дух не дозвољава му да се задр-

ЈЕДАН ДИНАР ВИШЕ!

Због повећаних трошкова око опремања и штампања „Политикин забавник“ ће од следеће недеље бити за један динар скупљи — уместо 4 коштаће 5 динара! Истовремено (од броја 1254) штампаће се на повећаном броју страна — уместо досадашњих 56 имаће 60! Поред тога, цео лист ће од следеће недеље бити знатно богатији: читаоци ће у њему моћи да прочитају више рубрика и нових занимљивих тема. Повећава се и количина стрипа: већину досадашњих стрипова који су објављивани на једној бојеној страни (Паја Патак, Мики, Понај...) од сада ћемо давати на пола стране. Ови стрипови неће бити скраћивани већ само смањени како би на истој страни уместо једног могла да се нађу два стрипа.

Нова претплата за нашу земљу: годишња 228,00 динара, полугодишња 118,00 динара, тромесечна 55,00 динара. Уплате на текући рачун бр. 60801-601-822. Претплата за иностранство износи двоструко.

Годишње претплате у страниј валути: DM. 64.—, Долара 25.—, Ff. 110.—, Sfr. 66.—, Skr. 108.—.

Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке, Београд, на девизни рачун 60811-620-292-32000-000-00054.

РЕДАКЦИЈА

жи само на „својим“ научним дисциплинама. Резултати проучавања науке о звуку и у оптици доноси му, такође, признања. Њутн 1668. године израђује и први телескоп на свету на принципу конкавних огледала, који се и данас чува.

Година 1699. доноси му изузетно признање — Француска Академија именује га својим чланом, једним од осморице страних чланова. Главно дело му је „Математички принципи филозофије природе“.

ПОГЛЕД У СВЕМИР

Да ли је истина да је Маунт Паломар највећи телескоп на свету.

Предраг Радивојевић, Бечеј

У Калифорнији (САД) на планинском врху Маунт Паломару на 1870 метара надморске висине, на-

лази се највећи телескоп на свету.

Купола висока 41 метар преко дана је затворена да би ноћу отворила свој широки процеп астрономима. Са огледала, чији пречник износи 508 см, пружа се поглед у свемир и допире до звезданих система удаљених и до две милијарде светлосних година. О-

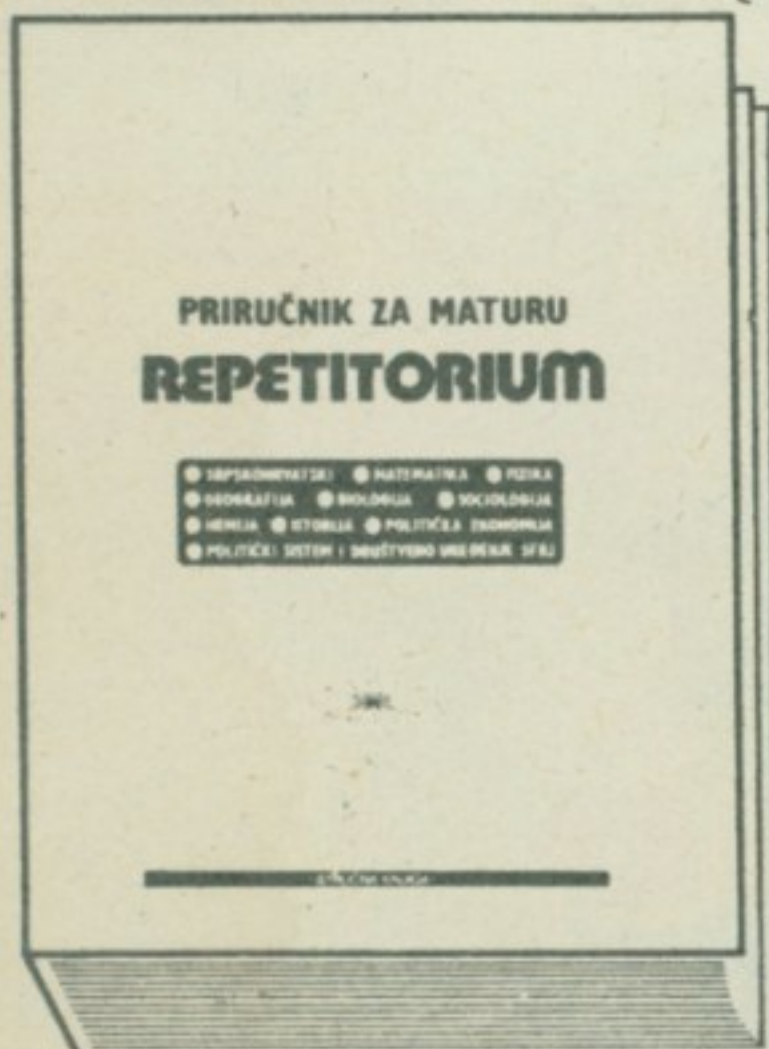

вим највећим телескопом на свету могла би да се посматра упаљена свећа на удаљености од 30.000 км. Па ипак за покретање овог огромног телескопа довољан је електромотор јачине 60 вати.

Податак да је за транспортовање на Маунт Паломару био је изграђен посебан друм довољно сведочи о величини телескопа чија тежина износи 500 тона.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У
ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 80 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 250 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 40 динара за сваку књигу!

